

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal

Bakalářská práce

Autor: Vojtěch Lábus
Studijní program: B0232A090011 Jazyková a literární kultura
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: PhDr. Nella Mlsová, Ph.D.
Oponent práce: PaedDr. Ivo Harák, Ph.D.

Autor: Vojtěch Lábus

Studium: P21K0277

Studijní program: B0232A090011 Jazyková a literární kultura

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název bakalářské práce: **Poetika tvorby hudební skupiny C a K Vocal**

Název bakalářské práce AJ: The poetics of creating a musical group C&K Vocal

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce mapuje tvorbu hudební skupiny C&K Vocal od 70. let 20. století do jejího zániku v roce 2021. Zkoumá inspirační zdroje písňových textů, analyzuje jejich poetiku, přináší přehled jejich dobových reflexí, zkoumá vztah mezi hudební a textovou složkou skladeb. Přináší přehled autorů, jejichž texty skupina zhudebňovala. Součástí práce je audiovizuální projekt zaměřený na rozhovory s bývalými členy a příznivci skupiny.

Klíčová slova: česká populární hudba, poezie 2. pol. 20 století, C&K Vocal, textová analýza

MATZNER, Antonín a Ivo POLEDŇÁK. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*. Praha: Suprafon, 1990.

NEŠPOR, Zdeněk R. *Děkuji za bolest*. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006.

BURIAN, Jan. C&K Vocal po pádu pochybností. *Melodie*. Praha: Orbis, 1978, **16**(5).

ČERNÝ, Jiří. Příliš dobrý C&K Vocal. *Melodie*. Praha: Orbis, 1974, **12**(3).

ČERNÝ, Jiří. O bláznivé urputnosti C&K Vocalu. *Melodie*. Praha: Orbis, 1975, **13**(5).

DORŮŽKA, Petr. Zuzany v lázni. *Melodie*. Praha: Orbis. 1972, **10**(2).

HORÁČEK, František. Zkouška odolnosti ideálů. *Melodie*. Praha: Orbis, 1973, **11**(12).

HORÁČEK, František. Nerozbitné ideály C&K Vocalu. *Melodie*. Praha: Orbis, 1983, **21**(11).

HORÁČEK, František. Vyplout na moře svý. *Melodie*. Praha: Orbis, 1983, **16**(9).

C&K VOCAL [online]. C&K VOCAL: ©2008 [cit. 26.10.2022]. Dostupné z: <http://www.ckvocal.cz/>

Písň českých básníků [online]. Česká televize: ©2021 [cit. 26.10.2022]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13246423135-pisne-ceskych-basniku/>

Sedmé nebe s Jiřím Černým: Jednapadesát let uměleckých zápasů C&K Vocal [online]. Český rozhlas ©2021 [cit. 26.10.2022]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/sedme-nebe-s-jirim-cernym-jednapadesat-let-umeleckych-zapasu-ck-vocal-8137304>

Zpráva o (nejen) jedné generaci [online]. Popmuseum: ©2022 [cit. 26.10.2022]. Dostupné z: <https://www.popmuseum.cz/vystavy/c-k-vocal-zprava-o-nejen-jedne-generaci>

Osobní archiv Petra Hrabalíka

Zadávací pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Nella Mlsová, Ph.D.

Oponent: PaedDr. Ivo Harák, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 23.2.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne ...

.....

Vojtěch Lábus

Poděkování

Vedoucí práce PhDr. Nelle Mlsové, Ph.D., oponentovi PaedDr. Ivo Harákovi, Ph.D., Mgr. Petru Kotyzovi, Petru Hrabalíkovi, Miroslavu Wanekovi, Tomáši Borovcovi, Heleně Arnetové (Kantorové), Janu Rejžkovi, Jiřímu Moravčíkovi, Vladimíru Mertovi, Zuzaně Hanzlové, Veronice Pospíšilové, Petře Janů, Zdeně Adamové Klapkové, Michalu Pleskotovi, Jiřímu Šlupkovi Svěrákovi, Jiřímu Malšovskému, Josefu Lábusovi, Hanuši Borovi, Galerii Draka Trutnov a Jitce Lábusové.

Anotace

LÁBUS, Vojtěch. Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024, Bakalářská práce.

Práce mapuje tvorbu hudební skupiny C&K Vocal od 70. let 20. století do jejího zániku v roce 2021. Zkoumá inspirační zdroje písňových textů, analyzuje jejich poetiku, přináší přehled jejich dobových reflexí, zkoumá vztah mezi hudební a textovou složkou skladeb. Přináší přehled autorů, jejichž texty skupina zhudebňovala. Součástí práce je audiovizuální projekt zaměřený na rozhovory s bývalými členy a příznivci skupiny.

Klíčová slova: česká populární hudba, poezie 2. pol. 20 století, C&K Vocal, textová analýza

Annotation

LÁBUS, Vojtěch. The poetics of creating a musical group C&K Vocal. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017, Bachelor Degree Thesis.

The work maps the creation of the music group C&K Vocal from the 1970's to its dissolution in 2021. It explores the sources of inspiration for song lyrics, analyzes their poetics, provides an overview of their contemporary reflections, and examines the relationship between the musical and textual components of the songs. It also presents an overview of the authors whose lyrics the group set to music. The work includes an audiovisual project focused on interviews with former members and fans of the group.

Keywords: czech popular music, poetry of the second half of the 20th century, C&K Vocal, textual analysis.

Obsah

Úvod	10
I. TEORETICKÁ ČÁST	
1 Historie hudebního souboru C&K Vocal	12
2 Autorská dvojice	19
2.1 Ladislav Kantor	19
2.2 Jiří Cerha	21
3 Texty písní a jejich poetika	23
3.1 Textová stránka tvorby	23
3.2 Analýza vybraných textů Ladislava Kantora	31
3.2.1 Generace (Životopis)	31
3.2.2 O věcech prvních a věcech posledních	32
3.2.3 Roboti	33
3.2.4 Óda na konec betonové revoluce	34
3.2.5 Cesta světla	35
3.3 Klíčová témata, motivy a tvůrčí postupy v textech Ladislava Kantora	39
4 Hudba a její propojení s texty	40
4.1 Identifikace hlavních hudebních žánrů interpretovaných C&K Vocalem	40
4.2 Vztah mezi hudbou a texty a jejich propojení ve tvorbě C&K Vocalu	41
4.3 Vzájemný vliv textu a hudby na celkový výraz skladeb	41
4.4 Zhudebněná poezie v podání skupiny C&K Vocal	42
4.5 Analýza klíčových prvků hudební tvorby skupiny C&K Vocal	43
4.6 Hudební aranže	44
4.7 Práce s vícehlasy	47
4.8 Interpretace písní na koncertech a nahrávkách	49
4.9 Význam interpretace hudební složky pro recepci poetiky C&K Vocalu	53
5 Vliv C&K Vocalu na českou hudební scénu a popularizaci poezie	54
5.1 Popularizace poezie	54
5.2 Umělecký odkaz skupiny C&K Vocal české hudební a literární kultuře	57
5.3 Současná pozice skupiny C&K Vocal na české hudební scéně	61

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 Představení projektu	63
6.1 Popis cílů dokumentárního filmu	64
6.2 Vymezení cílů a očekávaných výsledků	64
7 Příprava na natáčení	65
7.1 Analýza zdrojů a literatury o skupině C&K Vocal	65
7.2 Rozvoj vizí a konceptu dokumentu	65
7.3 Oslovení členů, spolupracovníků a příznivců skupiny	65
7.4 Plánování rozpočtu a zdrojů	67
7.5 Výběr natáčecího vybavení a technických prostředků	67
8 Natáčení	68
8.1 Plánování natáčecích dnů a lokací	68
8.2 Zajištění osvětlení, zvuku a dalších technických aspektů	68
8.3 Průběh natáčení rozhovorů	68
8.4 Monitorování kvality natočeného materiálu	72
9 Postprodukce	73
9.1 Střih a úprava videa	73
9.2 Úprava zvuku	73
9.3 Přidání hudby, grafiky a titulků	74
9.4 Finalizace a vytvoření konečné podoby filmového produktu	74
10 Distribuce a šíření dokumentu	76
10.1 Plán distribuce – veřejné promítání, online platformy	76
10.2 Marketingová strategie pro propagaci dokumentu	76
10.3 Vytvoření traileru a promo materiálů	76
10.4 Sledování a analýza úspěchu dokumentu	76
11 Zhodnocení projektu	77
Závěr	78
Použitá literatura a prameny	79
Seznam textových příloh	80
Textové přílohy	I–XVII

Úvod

Hudební skupina C&K Vocal je neprávem opomíjený hudební soubor, přestože patří mezi významné a nezaměnitelné subjekty české hudební scény. Objevil jsem ji v roce 1996, kdy mě při poslechu druhého alba skupiny *Už jsme doma* s názvem *Nemilovaný svět* zaujalo neotřelé pěvecké provedení sborů v některých skladbách (Mu je ha, Tangrešt, Tradiční kočka). Z obalu LP jsem zjistil, že jako hosté zpívají tyto sbory členové skupiny C&K Vocal, kterou jsem do té doby znal pouze podle názvu, díky tomu, že můj starší bratr vlastnil jejich desku nazvanou *Balada o Zemi*. Vypůjčil jsem si ji a poslechl, a od té doby patří tato skupina, právě spolu se skupinou *Už jsme doma*, k mým nejoblíbenějším skupinám české hudební scény. Její nedocení je pak dalším důvodem, proč jsem si ji zvolil jako téma ke zpracování ve své bakalářské práci.

Od svého vzniku na přelomu 60. a 70. let 20. století se skupina C&K Vocal stala nedílnou součástí české hudební historie a kultury. Její jedinečný hudební styl, charakteristický vokální projev a vynikající básnické texty způsobily, že tato formace vystoupila z řady v té době obvyklé popkultury a zanechala trvalý otisk v srdcích určitého, intelektuálněji zaměřeného okruhu posluchačů. Tato bakalářská práce se snaží identifikovat tvůrčí postupy skupiny C&K Vocal a systematicky analyzovat její poetiku.

Práce nejprve nabídne přehled důležitých historických mezníků skupiny, včetně klíčových událostí, které ovlivnily její vývoj.

Další část práce bude věnována textům skladeb, které pro C&K Vocal psal dlouhodobý umělecký vedoucí skupiny Ladislav Kantor, včetně jeho přebásňování světové poezie či písňových textů zahraničních autorů. Zde se zaměří na jazykové a významové prvky, které jsou v jeho textech obsaženy. Bude zkoumat motivy, metafory a sémantickou stránku textů s cílem odhalit hloubku a originalitu Kantorova lyrického projevu. Práce se také bude zabývat tím, jaké společenské nebo politické kontexty mohly obsah textů ovlivnit.

Následně se zaměří na samotný hudební projev skupiny, přičemž se zaměří na žánry a styly, které ho ovlivnily. Bude dále sledovat změny hudebních prostředků skupiny v průběhu let a analyzovat technické a estetické aspekty hudební produkce.

Bakalářská práce se následně soustředí na vokální provedení skupiny, variabilitu hlasových technik a expresivních prvků v interpretaci. Bude analyzovat, jak vokální projev přispívá k hlubšímu vnímání skladeb a jakým způsobem přispívá k celkovému uměleckému výrazu skupiny C&K Vocal.

Cílem této práce není pouze představit hudební skupinu C&K Vocal, ale též rozkrýt klíčové faktory, které formovaly její umělecký výraz. Analytickým přístupem k jednotlivým albům, koncertním záznamům a textům skladeb se pokusím odhalit nejen estetické prvky, ale také inspirace a vývoj skupiny v různých fázích její existence. Touto prací se snažím poskytnout ucelený a hloubkový pohled na poetiku tvorby skupiny C&K Vocal a zvýšit povědomí o jejím uměleckém odkazu v kontextu české hudební populární scény.

Praktickou částí bakalářské práce bude filmový dokument s rozhovory s dosud žijícími členy skupiny, jejími spolupracovníky a obdivovateli, který bude umístěn na streamovací platformy YouTube a Vimeo. Jeho kopie, stejně jako jedna z kopií této bakalářské práce bude předána k volnému užívání Popmuseu – muzeu a archivu populární hudby se sídlem v Praze.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Historie hudebního souboru C&K VOCAL¹

Vokální skupinu C&K Vocal založili Jiří Cerha a Ladislav Kantor² na konci roku 1969, ale prvopočátky tělesa lze najít už v polovině 60. let 20. stol. Kantor s Cerhou se seznámili v roce 1964 během základní vojenské služby, kde založili divadlo malých forem, s povídkami, dialogy a písničkami, nazvané Hulikašrot. Oba zpívali a hráli na kytaru, což celou věc usnadnilo. Již tehdy si pevně rozdělili úlohy: Cerha se staral o hudbu a aranžmá, Kantor o texty. Vzory jim byly divadla Semafor a Paravan. Po odchodu do „civilu“³ se rozhodli zformovat vokálně-instrumentální skupinu, odlišnou od všeho, co u nás tehdy existovalo. Nebylo to však jednoduché a obsazení se mnohokrát měnilo⁴. V roce 1969 se sestava ustálila a vznikl soubor s názvem Skupina C. K.⁵, ve složení: Jiří Cerha (zpěv, kytara), Ladislav Kantor (zpěv, kytara), Helena Arnetová (zpěv), Milena Babická, později Červená (zpěv), Karel Klos (kytara, zpěv) a Josef Havelka (kytara, zpěv). Na přelomu let 1970/1971 se ke skupině připojil Luboš Pospíšil (zpěv, dvanáctistrunná kytara), a o něco později třetí zpěvačka, Zdena Adamová.

Skupina se původně zaměřovala na přednes folkových skladeb a spirituálů. V květnu 1971 se zúčastnila *II. Festivalu Folk & Country* v pražské Lucerně, kde se svým vyzrálým a náročným repertoárem překvapila porotu i návštěvníky a získala čestné uznání. V září 1971 účinkovala též na festivalu *Porta 71*⁶ v Karviné, kde získala opět čestné uznání poroty „za moderní pojetí interpretace folkové písně a tvůrčí přínos k rozvoji naší folkové scény“. Téhož roku vystoupila i na *III. Festivalu Folk & Country* v Lucerně. Bylo však zřejmé, že její hudba, ač především vokální, je pro folk a country publikum příliš hlučná, neboť v nástrojovém obsazení měla baskytaru a bicí⁷. S tím měli problém zejména purističtí fanoušci country music a trampové. Skupina svou eklektickou muzikou jednoznačně mířila na rockové pole.

¹ Historiografické údaje čerpány ze *Zpráva o (nejen) jedné generaci* [online]. Popmuseum: ©2022. [citováno 28. 01. 2024] Dostupné z: <https://www.popmuseum.cz/vystavy/c-k-vocal-zprava-o-nejen-jedne--generaci>.

Osobní archiv Petra Hrabalíka. Doplněno a upřesněno autorem na základě osobních rozhovorů se členy souboru.

² Stal se na dvě desetiletí vedoucím souboru.

³ podzim 1966

⁴ Během tří let se v ní vystřídalo přes dvě desítky členů.

⁵ Podle prvních písmen příjmení dvou hlavních protagonistů.

⁶ Festival folk, country music a trampské písně.

⁷ Hrál na ně tehdy mladičkový bubeník Jaromír Helešic.

V letech 1971–1972 natočil soubor pro Československý rozhlas několik písní⁸ a částečně se profesionalizoval, ovšem kromě Pospíšila, který si nadále udržoval amatérský status. Jelikož měla Adamová kontakty v Divadle Semafor, nastínila členům skupiny možnost získat zde angažmá. Došlo k dohodě a soubor od podzimu 1972 přijal nabídku Jiřího Suchého, ovšem s podmínkou, že uvede skupinu C. K. v Semaforu v samostatném hudebním pořadu. Skupina také upravila, vlivem semaforského herce a režiséra Jiřího Cízlera, svůj název na C&K Vocal⁹. V divadle soubor vystupoval nejprve v představení *Kytice*¹⁰, na slavném trojalbu se záznamy z června 1973 C&K Vocal zpíval sbory, a jedno krátké sólo v textu *Štědrý den* zazpívala svým kolorатурním sopránem Adamová. Po čase přibyla další hra, *Zuzana v lázni*, kde se členové C&K Vocalu potkali se zpěvákem Karlem Černochem a mladou zpěvačkou Petrou Janů. C&K Vocal se zde zaujal hned v úvodním čísle *Hele, co je v těle aneb Rembrandtova pitva*. Černocho si pak soubor vybral k nazpívání sborů ve třech písních jeho nové desky.

V říjnu 1973 poprvé došlo k samostatnému koncertnímu programu C&K Vocalu¹¹. Byl nazván *Generace*¹², a měl již mnohem blíže k rocku než folku. Zazněly zde písně, které se staly zásadními stavebními kameny pozdější samostatné LP desky C&K Vocalu, ale i některé další, které se na desku nedostaly¹³. Koncertní program se opakoval pouze 10–15krát, Suchý ho posléze, údajně z časových důvodů ukončil, přestože všechna vystoupení byla vyprodána. Koncem roku 1973 získala skupina C&K Vocal třetí místo na soutěžním koncertě *Písničky pro Hvězdu*, zde ale nezpívala vlastní autorskou píseň.

Objevily se též snahy vydat písně z pořadu *Generace* na dlouhohrající desce, jenže v tehdejší době normalizace byla rocková hudba ideologicky nepřijatelná. Nakonec se to povedlo zásluhou hudebního publicisty Leo Jehneho¹⁴. Byla ale schválena pouze vývozní anglická verze pro zahraniční pobočku Supraphonu Artia. Od prosince 1974 začalo v produkci Hynka Žalčíka nepravidelné nahrávání.

Kantor se autorsky, společně s kytaristou Otou Petřinou, podílel na singlu Václava Neckáře *Cesta za snem / Křižovatky*, celý C&K Vocal pak nazpíval sbory na albu Petra Nováka *Kráska a zvíře* (1975). V Semaforu už soubor neúčinkoval pouze v *Kytici* a *Zuzaně*, Helena Arnetová se například objevila ve hře herce Josefa Dvořáka *Má hlava je včelín*.

⁸ *Zpráva o kamarádství některých mých známých, Jen bůh ví* či *Vzkazy*.

⁹ V tom čase oficiálně většinou psaný jako C. K. Vokál.

¹⁰ 580 repríz

¹¹ Zde už pochopitelně s Pospíšilem.

¹² Celý název zněl *Jiří Suchý uvádí C&K Vocal v pořadu Generace*.

¹³ Např. písně z muzikálu *Hair*, nebo skvěle sezpívaná verze písně *Because* od Beatles.

¹⁴ Leo Jehne (1930–1999) byl český muzikolog, publicista, dramaturg, organizátor a hlasový pedagog.

Po derniére pořadu *Generace* v červnu 1974 v divadle Ateliér se samostatného koncertu C&K Vocal téměř rok nedočkal. V březnu 1975 vystoupil v rámci *Pražských jazzových dnů* pouze na *Jazzrockové dílně*. Na jaře 1975 vedení divadla Semafor C&K Vocalu oznámilo, že s ním na příští sezónu již nepočítá. Stalo se to v době, kdy stále častěji zaznívaly zprávy o chystaném albu, skupina C&K Vocal se objevila na obálce hudebního časopisu *Melodie*, který jí věnoval velký samostatný profil. Nicméně členové C&K Vocalu v *Kytici* nadále vystupovali, ovšem už ne coby zaměstnanci, ale jako profesionální umělci.

Stále se průběžně nahrávalo, přičemž skupinu C&K Vocal během nahrávacích frekvencí doprovázela studiová skupina Labyrint, složená z kvalitních rockových muzikantů¹⁵. Ve studiích Supraphonu se tehdy natáčelo nepravidelně, rockové skupiny musely na své frekvence čekat, až své písně nahrají umělci vystupující v médiích. Natáčelo se tedy po částech, nahrávání se táhlo a v rámci skupiny Labyrintu se do něj zapojovali i další hudebníci¹⁶. V té době došlo k personálním změnám. V září 1975 opustila C&K Vocal Zdena Adamová, která přešla do jazzrockové skupiny Mahagon. Napřed ji krátce nahradila jazzová zpěvačka Jana Koubková¹⁷ a po ní pozdější pop-rocková hvězda Petra Janů.

Jako debutové album C&K Vocalu vyšlo nejprve v anglické verzi roku 1976 exportní LP *Generation*, jehož mírně modifikovaná česká podoba vyšla o rok později pod názvem *Generace*. Dohromady obě alba obsahovala několik přejatých písní¹⁸, a autorských skladeb dvojice Cerha a Kantor¹⁹ (v jednom případě napsal hudbu Ota Petřina). Album bylo velmi kladně hodnoceno, a získalo *Cenu Melodie* za rok 1977, čímž se stal C&K Vocal poli československé hudby velmi známým.

V roce 1976 opustily skupinu Milena Červená a Petra Janů, a bylo nutné přijmout dvě nové zpěvačky. Jednalo se o Zuzanu Hanzlovou a Ivanu Štréblovou. Společně s Arnetovou tato trojice vydržela až do druhé poloviny osmdesátých let. Postupně nastávalo období, kdy se skupina C&K Vocal dostala do nemilosti režimu. V roce 1980 natáčela v plzeňském studiu písně na své druhé tuzemské album, s plánovaným názvem *A co básník*²⁰, které mohlo být odpovědí na výrazná alba, která těsně předtím natočily bývalé členky C&K Vocalu – *Exploduj!*

¹⁵ Vedoucí Pavel Fořt (kytara), Ota Petřina (kytara), Vladimír „Guma“ Kulháněk (baskytara), Pavel Větrovec (klávesy), Jan Kubík (saxofon, flétna, perkuse) a Tolja Kohout (bicí).

¹⁶ Např. Jiří Tomek (perkuse), nebo Jan Neckář (moog).

¹⁷ Jako milovnice improvizace se pro zpívání sborů moc nehodila.

¹⁸ Např. *Pilgrim* od Uriah Heep, *World Our World* a *Chorovod* od polského zpěváka Marka Gechuty, a dále *Rám příštích obrazů* a *Doky, Vlaky, Hlad a Boty* od skupiny Flamengo (s texty J. Kainara).

¹⁹ Z nich se na obou deskách objevily skladby *Generation/Generace*, *Those On The Border/Na kraji*, na české verzi navíc *Vteřiny* a *Lásko, láska*.

²⁰ Hudebníci, kteří desku nahrávali, byli v té době ti nejlepší na české hudební scéně. Kytary nahráli Ota Petřina a Petr „Kulich“ Pokorný, piano a zpěv Lubor Šonka, baskytaru Jiří Veselý a bicí Jaromír Helešic.

Petry Janů a kapely Pro-Rock, a *Slunečnice pro Vincenta Van Gogha* Zdeny Adamové a skupiny Mahagon. Bohužel nebylo, neboť česká verze tohoto alba nikdy nevyšla. Nakladatelství Artia vydalo alespoň vývozní anglickou verzi pod názvem *Growing Up Time*. Tehdejší zákazy a tresty se nezaměřovaly pouze na undergroundové a alternativní kapely či písničkáře z neoficiálního sdružení Šafrán, odnášeli to i umělci tzv. šedé zóny²¹. V roce 1980 napsali Cerha s Kantorem píseň *Cela č. 43* pro tereziňskou výstavu výtvarníků Berana, Kulhánka, Sozanského, Bukovského a dalších. Následoval zákaz informování v médiích, neboť cenzorům došlo, že jde o paralelu koncentračního tábora s republikou obehnanou železnou oponou. Skladba poprvé oficiálně vyšla až na CD *Jeremiáš* v roce 2007.

Od roku 1980 až do roku 1985, kdy vyšlo LP *Balada o Zemi*, natočil C&K Vocal jen několik singlů²². Autorsky se na nich podíleli zejména Jiří Cerha a Ota Petřina – ten navíc i jako aranžér, producent a šéf doprovodné Skupiny Oty Petřiny. Texty, pokud se nejednalo o zhudebněné básně, napsal Ladislav Kantor.

Během jara 1982 došlo ke změně na pozici tenora. Luboš Pospíšil odešel na sólovou dráhu a začal nahrávat svou sólovou desku. Na jeho doporučení ho v souboru nahradil bluesový zpěvák a brilantní pianista Jiří „Šlupka“ Svěrák. Svěrák byl svým bluesovým cítěním a vzezřením přímo předurčen k přednesu textů s tematikou ztracených lásek nebo bohémů se „zpackaným“ životem. Jeho ostrý tenor se sice do sborů nehodil, neboť příliš vyčníval, ale jako sólista byl přesně tím, co skupina C&K Vocal potřebovala. Soubor nacvičil se Svěrákem nový program a zajímavé vzpruhy pro svou další práci se dočkal začátkem roku 1983, kdy ho prestižní evropský jazzový časopis *Jazz Forum* zařadil v kategorii vokálních souborů za rok 1982 na 5. místo v Evropě.

17. ledna 1983 měl v Branickém divadle předpremiéru a 1. února 1983 premiéru nový pořad, nazvaný *Balada o Zemi*, s hudebními základy Skupiny Oty Petřiny, scénáře a režie se ujal Kantor. Pořad byl prezentován v sestavě Kantor – Cerha – Svěrák – Arnetová – Štréblová – Hanzlová a střídaly se v něm skladby s reprodukovanou hudbou s těmi, které Svěrák zpíval a hrál na piano. Součástí pořadu se staly projekce na plátno²³, přičemž jejich ústřední postavou byl český výtvarný model Jožka Mrázek-Hořícký²⁴. Hudbu k tomuto programu složili rovnoměrně Cerha a Petřina, všechny texty napsal Kantor²⁵. Luboš Pospíšil vydal v témže roce

²¹ Vladimír Mišík atd.

²² Prvními byly *Balada o Zemi* a *Obličej lásky*.

²³ Stejně jako v předchozím pořadu *Čas her*.

²⁴ Básník, malíř, sochař, model, recitátor.

²⁵ V programu například zazněly písně *Signály z města Dur*, *Moře*, *Pověst o zrození kosa*, *Výčitky*, *Ponorná řeka lásky*, *Váhy*, *Tance nebo Balada o Zemi*.

album *Tenhle vítr jsem měl rád*, natočené ve spolupráci s Petřinou a Kantorem, a se sbory C&K Vocalu²⁶.

V roce 1985 vyšlo C&K Vocalu LP *Balada o Zemi*²⁷, Supraphon sice toto LP vydal, ale PKS²⁸ zakázalo nový pořad souboru nazvaný *Signály z města Dur*, který měl v listopadu 1985 premiéru v Branickém divadle.

Na jaře 1987 vystřídal v C&K Vocalu Svěráka Jiří Malšovský²⁹ a v témže roce Ivanu Štréblovou zpěvačka Hana Horká³⁰, i když se Štrébllová v souboru příležitostně nadále objevovala. V roce 1988 se C&K Vocal znovu objevil naživo ve vysílání ČST, Kantor se stal členem redakční rady nového vedení měsíčníku *Melodie*.

Posledním předrevolučním počinem souboru bylo LP album *Causa Krysař*, nahrané v červnu 1988³¹. Hudbu kompletně zkomponoval Cerha, texty, kromě skladby *Vymítač d'áblů* od Pavla Šruta, složil Ladislav Kantor.

V červnu 1989 vystoupil C&K Vocal na festivalu *Bratislavská lýra*, kde se středobodem zájmu stala americká písničkářka Joan Baez se svým „nosičem kytary“, dramatikem Václavem Havlem. V programu vystoupili také Vladimír Merta, Michal Prokop a Ivan Hoffman. Vystoupení provázelo vypínání zvuku u hostů Baezové, jmenovitě u Hoffmana a Merty, a zásahy policie.

V listopadu 1989 symbolicky vše staré končilo a nové začínalo. Během velkých protikomunistických demonstrací zpíval C&K Vocal na balkoně Melantrichu, a později i hymnu na tribuně během velké demonstrace na Letenské pláni s Martou Kubišovou.

Zásadní změnou v souboru bylo, že Ladislav Kantor, od listopadu aktivní v Občanském fóru, vstoupil do politiky. Pokud však šlo o vizuální nebo televizní prezentaci, opět se mezi členy C&K Vocalu objevil, například v klipu k písni *Taktika*, nebo v televizní alegorické hudební koláži *Causa Commedia*³². Tam se kromě Pospíšila objevili téměř všichni bývalí členové. Šlo o hudební ztvárnění vybraných skladeb z alba *Causa Krysař*, v obrazech dantovské a současné doby. Kantor ztvárnil Krysaře, Chárona a Krista, Cerha Danta, Bakchaa Ahasvera, Malšovský Danta a Ikara, Svěrák Danta a Prométhea, Horká Beatrici, Arnetová

²⁶ Album obsahovalo i písně z pořadu *Balada o Zemi*, např. *Moře, Pověst o zrození kosa nebo Mlčení stromů, vánků a řek*.

²⁷ Většina písní pocházela z *Krajín duše, krajín těl* a z dříve zakázané inscenace *Hodina mezi psem a vlkem*.

²⁸ Pražské kulturní středisko.

²⁹ Ex-Patent, zároveň hrál ve skupině Boule.

³⁰ Zároveň členka folkové skupiny Asonance.

³¹ Vyšlo v roce 1989.

³² ČT 1991/1992

Spravedlnost a vězenkyni, Štréblová jeptišku a temnou pěvkyni, a Hanzlová odalisku (otrokyni).

Poprvé C&K Vocal vycestoval do západních zemí, když na festivalu ve francouzské Provinci zpíval písně Jaroslava Ježka. V roce 1991 v rámci ankety *Deska desek* nového hudebního časopisu Rock & Pop, se C&K Vocal umístil s albem *Generace* na 16. místě mezi nejlepšími tuzemskými alby za poslední čtvrtstoletí.

Po roce 1989 už C&K Vocal neměl stálou scénu, na níž by mohl pravidelně vystupovat. Producent, manažer a organizátor Kantor odešel a o chod souboru se musel starat Cerha, který byl především skladatel a zpěvák, ale ne producent. Přesto se mu podařilo vyjednat angažmá na scéně pražského Realistického divadla, od roku 1992 přejmenovaného na Labyrint. Začal psát scénickou hudbu a písně do divadelních her, ve kterých skupina C&K Vocal účinkovala.

11. března 1991 se v Realistickém divadle konal koncert *20 let C&K Vocalu*. Soubor v něm vystoupil v sestavě Helena Arnetová, Jiří Cerha, Zuzana Hanzlová, Hana Horká, Jiří Maňšovský, Martin Zbrožek, Lubor Šonka, účinkovali i členové Realistického divadla³³.

V polovině devadesátých let se odehrála další změna na postu tenora. Odešel Jiří Maňšovský a nahradil ho mladý zpěvák divadla Labyrint Michal Pleskot.

V roce 1998 skončilo angažmá C&K Vocalu v Divadle Labyrint a ze souboru se stala víceméně příležitostná skupina. Průběžně vystupovala, ale koncertů bylo mnohem méně. Jiří Cerha začal vyučovat skladbu a aranžmá na Pražské konzervatoři³⁴, a v roce 2000 se přidal jako zpěvák do skupiny Spirituál kvintet. Přesto se mu vždy, když bylo potřeba, podařilo C&K Vocal svolat ke koncertům nebo natáčení CD. Sestava byla stabilní – Cerha, Arnetová, Hanzlová, Horká, Pleskot, jako host stále častěji vystupovala Veronika Pospíšilová, herečka a zpěvačka divadla Labyrint. Skupina v průběhu následujících let přesto vydala řadu CD nosičů.

17. listopadu 2014 se konal v pražské Malostranské besedě výroční koncert *45 let C&K Vocalu*, na kterém se objevili nejen Luboš Pospíšil, Jiří „Šlupka“ Svěrák, Ivana Štréblová, ale i básník a hudební publicista Jan Rejžek. K velké albové kompilaci *Dřív, než něco začne – 1969–1989* (2015) měl být uspořádán větší koncert, avšak dříve, než k němu došlo, zemřel Ladislav Kantor, a tak se v listopadu 2015 konalo úplně jiné vystoupení – *Koncert C&K Vocalu pro Ladislava Kantora k jeho nedožitým sedmdesátinám*.

³³ Veronika Gajerová, Jan Hrušínský, František Kreuzmann, Jaroslava Pokorná, Rudolf Stärz.

³⁴ Vydržel zde devět let.

Historii výjimečné skupiny C&K Vocal lze uzavřít slovy Heleny Arnetové³⁵, podle které se z C&K Vocalu neodchází, protože kdykoliv některý ze zpěváků skupinu opustil, zase se do ní vrátil, ať už na nahrávkách nebo různých výročních koncertech. Bohužel mnoho z členů už odešlo nadobro a vrátit se nemohou. Milena Červená zemřela v roce 2002, Ladislav Kantor v roce 2015 a Ivana Štréblová v roce 2018. V říjnu 2021 náhle umírá Jiří Cerha a krátce po něm, v lednu 2022 i Hana Horká. Tím se historie tohoto originálního a neopakovatelného souboru definitivně uzavírá.

³⁵ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 7. srpna 2023 v Žalově (Roztoky u Prahy). Další citace H. Arnetové v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

2 Autorská dvojice

Repertoár hudební skupiny C&K Vocal byl vystavěn převážně na tvorbě autorské dvojice Ladislav Kantor a Jiří Cerha. Ladislav Kantor až do svého odchodu ze souboru počátkem 90. let psal texty a přebásňoval zahraniční básníky či textaře,³⁶ Jiří Cerha skládal hudbu a aranžoval vícehlasy. Spojení těchto dvou autorů bylo vskutku geniální. I když to mezi nimi někdy dosti jiskřilo, vzájemně si sebe navzájem vážili a respektovali se.

2.1 Ladislav Kantor

Ladislav Kantor byl český zpěvák, hudební dramaturg a organizátor, hudební publicista, hudební režisér a scenárista, textař, pedagog, dlouholetý umělecký vedoucí skupiny C&K Vocal a politik (bývalý volební manažer ODA). Narodil se 25. listopadu 1945 v Praze.

Hudební publicista František Horáček píše v *Encyklopedii jazzu a moderní populární hudby* o Ladislavu Kantorovi následující:

„Po maturitě v roce 1963 pracoval v různých dělnických a technických profesích. V roce 1964 se v době základní vojenské služby seznámil při zakládání divadélka malých forem s Jiřím Cerhou, s nímž po návratu do civilu v roce 1966 utvořil několik amatérských formací, z nichž se roku 1971 vyvinul C&K Vocal, jehož se Kantor záhy stal uměleckým vedoucím, mluvčím a jednou ze dvou klíčových autorských osobností. Jako textař výrazně formoval profil souboru, při psaní textů spolupracoval zpočátku výhradně s Cerhou, později vytvořil řadu významných písní s Otou Petřinou, Petrem Skoumalem, Lubošem Pospíšilem, Janem Hrubým, Janem Spáleným, Josefem Kůstkou a Luborem Šonkou. Skladby s jeho texty interpretovali vedle C&K Vocalu a Luboše Pospíšila i další zpěváci – mj. Václav Neckář (LP *Balady a příběhy*), Jan Spálený, Vladimír Mišík, Ota Petřina, Michal Prokop, pro profilovou LP polského písničkáře Marka Grechuty a skupiny Anawa přebásnil Kantor na obal Grechutovy texty.

Trvale se věnoval i psaní scénářů k písňovým recitálům, v nichž synteticky spojoval hudební a textovou stránku písničkové tvorby s vizuálními efekty a publicistickými prvky. Vlastní scénáře k pořadům C&K Vocalu *Generace* (1973), *Čas her / Defilé* (1977), *Krajiny duše, krajiny těl* (1978), *Cela č. 43* (společná kompozice Jiřího Cerhy na motiv Rudolfa Karla provedená C&K Vocalem v roce 1980 u příležitosti vernisáže výstavy šesti československých výtvarníků v terezínské malé pevnosti), *Balada o Zemi* (1983), *Hudba z roku Nahlas* (1983), *Signály z města Dur* (1986), dále scénáře koncertních pořadů Michala Prokopa (*Kolej Yesterday*, 1984, *Nic ve zlým, nic v dobrým*, 1986), Luboše Pospíšila (*...a nestřílejte na milence*,

³⁶ François Villon, Jacques Prévert, Julian Przyboś, Leszek Aleksander Moczulski a další.

1984, *Prostě jsem v tom*, 1987), Petra Nováka (*Bilance*, 1986). Většinu těchto pořadů rovněž sám režíroval, respektive spolurežíroval s Vladimírem Mertou (*Čas her*).

V roce 1978 pracoval Kantor na rockové opeře *Waterloo* pro nerealizovanou LP desku Supraphonu, z roku 1980 je obdobný nerealizovaný projekt opery *Hamlet* pro LP Pantonu. Kantor psal rovněž texty k písním v divadelních inscenacích Realistického divadla Zdeňka Nejedlého (*Hodina mezi psem a vlkem*, 1983³⁷), státního divadla Ostrava (*Tráva a divoký jahody*, 1983), pražského Disku (*Dětem z celého světa*, nerealizováno), Semaforu a divadla v Příbrami (*Princ a chud'as*, 1986). Mezi nejvýraznější Kantorovy texty patří *Balada o Zemi, Bezmoc, Generace, Kabaret svět, Lásko, lásko, Na kraji, O věcech prvních, o věcech posledních* (též hudba), *Óda na konec betonové revoluce, Taktika, Velkoměstský song, Výčitky, Vzpomínka na jednu venkovskou tancovačku r. 1965*.³⁸

Za zmínku určitě stojí i rozsáhlý text ke skladbě *Cesta světla* (Cesta svědomí). Koncem osmdesátých let, v období politických změn v Československu, se Ladislav Kantor aktivně podílel na kulturních a politických událostech. Po sametové revoluci v roce 1989, která přinesla pád komunistického režimu, začal působit v politice. Jeho angažovanost v oblasti lidských práv a demokracie ho přivedla k práci v prezidentské kanceláři. V roce 1990 byl jmenován ředitelem kanceláře prezidenta Václava Havla. Jeho role byla klíčová v době, kdy Československo procházelo náročným procesem transformace na demokratický stát. Během svého působení v prezidentské kanceláři Kantor pracoval na podpoře demokratických institucí, lidských práv a na upevňování vztahů s mezinárodním společenstvím.

Jako pedagog vyučoval tvorbu písňových textů na konzervatoři a na Vyšší odborné škole Jaroslava Ježka (1988–2001)³⁹. V letech 1993 až 1995 působil ve funkci generálního ředitele České filharmonie, v letech 1998 až 2001 pak jako hlavní dramaturg akce Praha – Evropské město kultury 2000⁴⁰.

Byl také dlouholetým členem zastupitelstva v Roztokách u Prahy, kde dlouhodobě žil se svou manželkou Helenou Arnetovou (Kantorovou).⁴¹ Zde je po něm pojmenována i jedna ulice

³⁷ Tato hra Daniely Fischerové byla v den premiéra zakázána, neboť bylo podezření, že skutečným autorem je někdo jiný. Fischerová nebyla do té doby v divadelním prostředí aktivní (pozn. autora).

³⁸ MATZNER, Antonín, POLEDŇÁK, Ivan, WASSERBERGER, Igor a kol. Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby: část jmenná – československá scéna. Praha: Editio Suraphon, 1990. ISBN 80-7058-210-3.

³⁹ Jeho žákem byl mj. textař, skladatel a kapelník skupiny Už jsme doma Miroslav Wanek.

⁴⁰ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Ladislav Kantor* [online]. c2023 [citováno 28. 01. 2024]. Dostupné z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Ladislav_Kantor&oldid=22946012>

⁴¹ BEZR, Ondřej. *Portrét: Ladislav Kantor některé lidi šval, mnozí ho ale obdivovali*. In: *iDnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2018-2024, 27. července 2015 10:06 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/ladislav-kantor-portret.A150727_100727_hudba_ob

(Kantorova). Po skončení své politické kariéry se Ladislav Kantor nadále věnoval uměleckým a kulturním aktivitám. Zemřel po těžké nemoci 26. července 2015 v Praze.

Ladislav Kantor byl všestrannou osobností české kultury 70. a 80. let. Jeho přínos kultuře a demokratickým hodnotám mu vynesl uznání a respekt nejen v České republice, ale i za hranicemi. I po své smrti zůstává významnou postavou, která spojila svou hudební vášň s aktivní účastí v klíčových událostech moderní historie České republiky.

2.2 Jiří Cerha

Jiří Cerha, talentovaný hudebník, skladatel a člen významných hudebních skupin C&K Vocal a Spirituál kvintet, se narodil 25. srpna 1942 v Praze. Jeho život a kariéra tvoří rozsáhlý příspěvek v historii české hudební scény. Proslavil se nejen jako interpretační umělec, ale i jako tvůrce originální hudby.

O Jiřím Cerhovi píše hudební publicista František Horáček v *Encyklopedii jazzu a moderní populární hudby* následující:

„Studoval na střední zemědělské škole (obor zahradník, maturoval v roce 1961⁴²), později nedokončil studium na DAMU (obor herectví), rovněž nedokončil studium na oboru sociologie na FFUK. Základy hudebního vzdělání si rozšířil studiem LŠU – LK (obor kompozice a aranže). Komponování písní se věnuje od poloviny 60. let 20. století, kdy spolu s Ladislavem Kantorem zakládal vokální formace ústící ve vznik C&K Vocalu, kde trvale působí nejenom jako autorská opora, ale také jako jedna z klíčových osobností interpretačních (charakteristický temperamentní basbaryton) a autor osobitých vokálních aranžmá. Mezi jeho nejznámější skladby patří *A co...*, *Generace*, *Na kraji*, *Óda na konec betonové revoluce*, *Ponorná řeka lásky*, *Vteřiny*. Jako komponista spolupracuje nejčastěji s Ladislavem Kantorem, ale zhudebňoval také texty našich i světových básníků (Halas, Villon). Kromě svého kmenového působení v C&K Vocalu se autorsky a interpretačně uplatnil v pořadu pražské Violy z veršů Jana Rejžka a Edwarda Leara *Zasmušilý jinoch* a rozpustil dědečkové (1984), skládal scénickou hudbu a písňe pro představení divadla Semafor, Realistického divadla Zdeňka Nejedlého a divadla v Příbrami.“⁴³

Po roce 1989, když C&K Vocal opustil Ladislav Kantor, se stal Cerha jeho uměleckým vedoucím. Se skupinou přijal angažmá v divadle Labyrint (dříve Realistické divadlo Zdeňka

⁴² Práce na zahradě byla Cerhovou celoživotní vášní. Netajil se tím, že se chystá po ukončení činnosti skupiny Spirituál kvintet věnovat už výhradně jen zahradničení. (pozn. autora).

⁴³ MATZNER, Antonín, POLEDŇÁK, Ivan, WASSERBERGER, Igor a kol. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby: část jmenná – československá scéna*. Praha: Editio Suraphon, 1990, s. 76–77.

Nejedlého), kde naplno uplatnil své skladatelské nadání a kde setrval až do roku 1998. Zde vytvořil hudbu a vokální aranže pro několik nezapomenutelných divadelních představení, např. *Dada Opera – Křeč mladosti*, *Pokořitelé Tróje*, *Perikles*, *Veslo a růže* s podtitulem *Rocková legenda o svatém Vojtěchovi* nebo *Shakespearovy Sonety*. Po odchodu z divadla Labyrint začal vyučovat skladbu a aranžmá na Pražské konzervatoři a v roce 2000 se přidal jako zpěvák do skupiny Spirituál kvintet. I nadále se však věnoval práci s C&K Vocalem, připravil k natočení několik CD a příležitostně i koncertovali.

Skupina C&K Vocal se stala známou právě díky Cerhovu specifickému stylu spojujícím rock, folk a blues a precizně propracovaným vokálům v jeho aranžích. Cerhova tvorba přinesla do repertoáru skupiny různorodost a hloubku. Z jeho pera pochází mnoho obdivuhodných skladeb. Jeho schopnost kombinovat různé hudební žánry a tvořit písně s výrazným textovým obsahem, ať už od Ladislava Kantora či od českých či světových básníků, pomohla C&K Vocalu zaujmout vlastní unikátní místo ve světě hudby. Ve skupině Spirituál kvintet, další významné formaci na české hudební scéně, zaujal svým vybroušeným hlasovým projevem.

Jiří Cerha, který byl dozajista jedním z nejvýznamnějších českých skladatelů a hudebníků své generace, zemřel náhle 26. října 2021, pouhých třináct dnů po posledním koncertu Spirituál kvintetu, který kapela odehrála ve velkém sále pražské Lucerny. Jeho hudební odkaz zahrnuje nejen vlastní interpretační umění, ale také klíčový přínos k tvorbě dvou významných skupin, které ovlivnily českou hudební kulturu. Schopnost spojit svůj hudební talent s emotivními texty z něj činí nezapomenutelnou postavu na české hudební scéně.

3 Texty písní a jejich poetika

V oblasti české i světové populární hudby je většinou obvyklé, že textová stránka písní nebývá příliš důležitá. Texty naopak mají jen okrajový význam, jsou velice jednoduché, snadno zapamatovatelné, s často se opakujícími refrény a nedotýkají se hlubokých a vážných témat či myšlenek. Důvodem je především záměr, aby tvorba populárních umělců a skupin zaujala co nejširší okruh posluchačů, což se v důsledku odráží na prodeji jejich hudebních nosičů a množství koncertní produkce. Těmto umělcům, jejich managementu a vydavatelům jejich alb jde v první řadě o zisk. Jakákoli tendence přimět posluchače k zamyšlení nad texty, k pátrání po jejich významu bývá v tomto případě obvykle kontraproduktivní. Cílové publikum se chce při veřejných produkcích nebo při poslechu hudby především bavit, odpočinout si. Náročnost básnických textů, které kladou vyšší nároky na interpretaci, může být publikem vnímána jako nepříjemná, a dokonce může i od poslechu a zakoupení nosičů tvorby takových interpretů odrazovat.

Existuje však, bohužel ne příliš početná, skupina posluchačů, kteří naopak strukturně složitější texty vyhledávají, nějakým způsobem se jimi nechávají vnitřně stimulovat a vnitřně naplňovat. Tito posluchači vyhledávají neprvoplánové hudební skupiny, kterým nejde apriori o zisk, ale o to, aby si posluchači z jejich vystoupení či poslechu alb odnesli nějaký zážitek nebo myšlenkový vjem. Mezi tyto hudební soubory skupina C&K Vocal svou produkcí jednoznačně patří.

3.1. Textová stránka tvorby

Autorem většiny textů vokální hudební skupiny C&K Vocal byl jeden ze zakladatelů souboru, a jeho dlouholetý umělecký vedoucí Ladislav Kantor, který velmi dobře ovládal jazykové možnosti českého jazyka, jež zúročil i při přebásňování textů zahraničních autorů, jak textařů některých skupin, tak věhlasných básníků, převážně francouzských. Zde se budu věnovat pouze poetice Kantorových textů a stranou ponechám skladby, které byly otextovány jinými autory, např. Tomášem Vondrovicem (*Veslo a růže – rocková legenda o svatém Vojtěchovi*), Barborou Ježkovou (*Triga C&K Vocalu*) a dalšími, jejichž texty zhudebňoval Jiří Cerha po odchodu Ladislava Kantora ze skupiny. I tyto texty jsou velmi kvalitní, avšak podle mého názoru se poetika tvorby skupiny C&K Vocal formovala především zásluhou textů Ladislava Kantora a jeho překladů děl světových básníků.

Hudební publicista a kritik František Horáček (1946–1993) popisuje textovou tvorbu Ladislava Kantora v *Encyklopedii jazzu a moderní populární hudby* takto:⁴⁴

„Kantorova textová tvorba stojí na zcela opačném pólu komerční písničkové produkce. Hned od počátečních prací pro C&K Vocal se Kantor začal utvářet jako vyhraněná osobnost, pro niž jsou zásadními kritérii tvorby její umělecká kvalita a obsažnost. Kantorovy písňové texty jsou psány na bázi moderní poezie, většinou volným veršem, formálně korespondují svým jazykem, stavbou i tématy s rockovou a jazzovou hudbou či novými proudy šansonu. Jejich společným rysem je myšlenková hloubka, často až filozofický podtext, tvrdošijná autorova snaha vyslovit prostřednictvím básnického obrazu touhy i obavy dnešního člověka, postoje jedné generace i obecný trvalý odpor člověka proti negativním lidským vlastnostem i společenským jevům. Kantor se jako textař mnohdy pohybuje v rovině komorní až intimní, ale stejně tak se odvážně dotýká otázek morálních, celospolečenských, civilizačních. Kantorova textová tvorba byla od poloviny 70. let nadšeně přijímána především odbornou kritikou a specifickou vrstvou posluchačů, kteří v populární písni vyhledávají hlubší, náročnější hodnoty.“

Při představení poetiky Ladislava Kantora prostřednictvím vybraných textů jsem do značné míry vycházel především z informací, které jsem získal během tvorby projektové části své bakalářské práce, tedy při natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*. Tematickými otázkami jsem oslovil vybrané osobnosti z okruhu dosud žijících členů souboru C&K Vocal, z řad jejich některých spolupracovníků, hudebních publicistů a částečně i příznivců skupiny a zaznamenal pro zmíněný dokument jejich výpovědi s pohledy na různé aspekty tvorby hudební skupiny C&K Vocal, včetně stránky poetiky textové tvorby Ladislava Kantora.

Ve velkém profilovém článku o skupině C&K Vocal v časopise *Melodie*⁴⁵ pokládá jeho autor Jan Burian Ladislavu Kantorovi otázku:

„Jsi textař s neobyčejně širokým tematickým záběrem, jak vyplývá už z názvů textů samých (Poselství krále Leara, Blues mladistvých měšťanů, Óda na konec betonové revoluce atd.). Z nich je, pokud vím, na stovku nenahranych. Proč tedy na desku a do představení zařazuješ v takové míře cizí texty a proč se vaše autorská dílna do takové míry zabývá zhudebňováním klasických básníků?“

⁴⁴ MATZNER, Antonín, POLEDŇÁK, Ivan, WASSERBERGER, Igor a kol. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby: část jmenná – československá scéna*. Praha: Editio Suraphon, 1990, s. 255. ISBN 80-7058-210-3.

⁴⁵ BURIAN, Jan. C&K Vocal po pádu pochybností. *Melodie*. 1978, 16(2), 133-135.

Na to Kantor odpovídá následovně⁴⁶:

„Za prvé to vychází z principu představení – ze syntézy poezie textů, tj. verše s rockovou frází. A tak nemohu – a ani nechci –, ve snaze shrábnout všechny tantiémy, naplnit desku či koncert sám i za cenu ústupků z koncepce, neboť text je pro nás nezastupitelnou součástí hudebního díla. Poláci zhudebňují Norwida a Mickiewicze, jsou tu básníci jako Bob Dylan či Leonard Cohen, řada osobností zvedla laťku úrovně textů nesmírně vysoko. Můžeme si říkat, že to není literatura, ale co to potom je, když píšeme řádky pod sebe a ony se nám občas rýmuji? Je to přece specifická forma poezie. My jsme si to nazvali verš–rock, protože co se nenazve, jako by nebylo. Za druhé: konfrontujeme vlastní vidění světa s jinými, dnes už klasiky. Rozdíl století mne nemate, mám o této muzice představu, že dokáže dostát každé opravdu poctivé textové výpovědi, sepsané kdykoliv. Když Jiří Cerha zhudebňoval Halase, nebyla to žádná legrace, ale on se s tím popral a myslím, že zvítězil. Tím se ale ocitáte v jiné společnosti. Ta knihovna za zády kromě toho nedovoluje při práci na vlastních textech člověku za deset minut vstát od stolu a hned volat do Supraphonu, jak to pěkně vymyslel. Posluchačům jsou moje tantiémy lhostejné. Čtou si nebo poslouchají text a říkají – je to hlupák! Nemusí je zajímat důvody, proč jsme to a to z těch a těch důvodů neudělali a je zbytečné vymlouvat se na okolnosti. Věřím, že za dvacet, padesát let bude tahle hudba uznána jako kultura, protože je to velice potentní, opravdový a čistý žánr, tahle rocková muzika i jazz, jenže my to chceme dnes, protože dneska žijeme a nechceme-li být kvalifikováni jako zábavné umění devátého řádu, musíme začítu sebe. (...)“

Hudební i filmový kritik a novinář Jan Rejžek⁴⁷ poukazuje na to, že se někdy Ladislavem Kantorem přátelsky dohadovali, zda jeho texty nejsou až příliš zašifrovaná zaumná. Dále uvádí, že při rozhovoru pro *Melodii* s Otou Petřinou, dalším spolupracovníkem C&K Vocalu, mu Petřina trefně, s velkou nadsázkou vymezil Kantorovu poetiku přítomností motivů vran a rakví v textu. Rejžek na Kantorových textech obdivoval jejich stálou aktuálnost. V nekrologu, který po smrti L. Kantora napsal, citoval Kantorova slova o tom, že jsme pořád napůl blázní, napůl děti, napůl dospělí a honíme se za vzdušnými zámky⁴⁸. To podle něho stále platí. Rejžek přivítal, že když po revoluci začaly vycházet další hudební tituly C&K Vocalu, ale i sólová alba Heleny Arnetové, Kantor odkryl i svou další, ne příliš známou stránku, obrovský smysl pro humor. Dokládá to na textu písně *V redakci*: „*To je úžasná píseň, která*

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 5. července 2023 v Praze. Další citace J. Rejžka v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

⁴⁸ Parafráze textu písně *Generace*.

bohužel taky platí do dneška, jak fungují, pokud jde o hudební dramaturgii, veřejnoprávní média, Radiožurnál a podobně. Pořád platí to Kantorovo – jen ať je to veselý, jen ať je to veselý.“

Hudební publicista Jiří Moravčík⁴⁹ tvrdí, že jakkoliv byly Kantorovy texty svého času některými lidmi považovány za patetické, abstraktní, často i nesrozumitelné a náročné, nějakým způsobem přesto lahodily uchu a ve spojení s hudbou poskytovaly veliký prostor pro fantazii. Moravčík, který obdivoval art rock, tedy kapely Genesis, Yes, King Crimson, a díky Jazzové sekci se mohl dostat i k překladům jejich textů, došel k názoru, že poetika Ladislava Kantora se od poetiky textařů světových art rockových kapel příliš neliší. Nebyla to podle Moravčíka poetika prvoplánová, s nějakým uceleným příběhem, písňe, s jejichž textem se člověk nějakým způsobem okamžitě identifikuje:

„Dalo to často přemýšlení, velice často jsme s kamarády vlastně ani těm Láďovým textům moc neporozuměli, ale bylo nám jasné, že tím něco chce říct, a zcela určitě to pomohlo spoustě posluchačů se věnovat i podobné poezii, takže C&K Vocal rozhodně stáli na poezii. Jejich pořady v klubech, nebo jejich koncipované pořady, který Láďa Kantor, pokud vím i režíroval, nebo jejich spojitost se Semaforem, s Jiřím Suchým, to všechno bylo vždycky o poezii. Nicméně já si myslím, že C&K Vocal jasně celou svoji kariéru vycházel z poezie.“

Podle něho dokázaly Kantorovy obraty někdy „rozsvítit den“. S přáteli se k některým skladbám z alba *Generace* postupně vraceli, protože to byla jiná poezie, než kterou v tehdejší době používaly ostatní rockové nebo jazz rockové kapely. Kantorova poezie blížila „zapeklitost“ například textů Vlastimila Třešňáka. Byly to texty, které nutily člověka přemýšlet, což se Moravčíkovi a jeho okruhu přátel líbilo a vedlo ke zjištění, že tvorba, kterou považovali nejlepší na světě, nemusí vznikat jen ve Velké Británii nebo v Americe. Česká poezie v české rockové a písničkářské scéně pro ně tehdy představovala velmi silné téma. Později jejich názory potvrzovali svými kritikami i František Horáček nebo Jiří Černý.

Hudebník a spolupracovník Popmusea v Praze Petr Hrabalík⁵⁰ o textech Ladislava Kantora říká, že šlo o velice poetické obrazy, ale vůbec ne veselé, některé byly dokonce ponuré. Podle Hrabalíka je to pochopitelné, protože Ladislav Kantor žil ve vážné době, na niž adekvátně reagoval vážnými, přemýšlivými texty. Ve svých textech si nikdy nestěžoval, jen popisoval situaci, ale velmi ponurým způsobem. V textech byla někdy obsažena i jistá ironie nebo

⁴⁹ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 8. září 2023, Vrchlabí. Další citace J. Moravčíka uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

⁵⁰ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 5. července 2023 v Praze. Další citace P. Hrabalíka uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

ironický povzdech, který občas přecházel až do určité naštvanosti, což je podle Hrabalíka třeba příklad textu skladby *Cesta světla*.

Písničkář a režisér některých pořadů skupiny C&K Vocal Vladimír Merta⁵¹ soudí, že Ladislav Kantor měl tendenci intelektualizovat text, což u sboru nebyla obvyklá věc. Myslí si, že byl Kantor hodně poznamenán četbou Immanuela Kanta, kterého rád citoval, a také Františka Halase.

Miroslav Wanek⁵² přiznává, že pro něho byl například text skladby *Na kraji* jedním z iniciačních textů, jehož poetiku se svým způsobem občas snaží sám napodobovat nebo se mu nějak přiblížit. Fascinuje ho vygradování a otevřenost metafory při představě člověka stojícího na kraji propasti. Ten se zprvu „bojí“, pak přemýšlí, zvažuje, avšak na konci neskočí, ale „váhá“. Zároveň význam tohoto textu může být v tom, že člověk stojí na kraji nějaké životní cesty, která se před ním otevírá. Tato poetika je Wanekovi nesmírně blízká svou symboličností a strukturou, která nenápadně graduje v rámci příběhu, který je ale trošku Kafkovského typu, tedy že se zdá být příběhem, ale v poetické rovině je to lyrická báseň. Kantor byl podle Waneka básníkem, který dokázal napsat vlastní text stejně silný jako zhudebněná báseň jiného autora. U textů Ladislava Kantora si Wanek uvědomil, že čeština může být jazykem rockové hudby. Že i ty nejhlubší a nejniternější, nejkomplicovanější vztahy nebo pocity člověka se v daném textu mohou bez problému objevit. Kantor silně ovlivnil Wanekův vztah k poetickým textům také jako pedagog, u něhož Wanek studoval textařství na pražské konzervatoři. Při studiu si často pokládali otázku, jaký je rozdíl mezi písňovým textem a básní, mezi básníkem a textařem. vyjasňovali si, že přes zdánlivou blízkost mají vlastní specifika. Textař je mnohem více omezen ve svých možnostech. Bulat Okudžava si napsal dlouhou báseň, a kterou potom zhudebnil, Bob Dylan postupuje stejně, napíše text a pak ho zpívá. Nějaká velká omezení nemá, ale textaři pracují podobně jako luštitelé křížovek. Text musí nasadit na konkrétní, předem napsané melodii. Když má básník psát rýmované čtyřverší, zvolí rýmové schéma a dodrží určitou rytmiku, ale při tvorbě písňového textu na hotovou melodii je nutné brát v úvahu ještě rozmístění dlouhých a krátkých samohlásek a určitý strukturálně nepravidelný počet slabik. Přes všechna omezení musí text dávat celkový smysl. Pro Waneka byl Ladislav Kantor vzorem textaře, který utužil jeho lásku k české řeči a poetickému způsobu projevu právě i v písňových textech. Wanek se od Kantora učil, jakým způsobem zacházet se slovy. Kantor se sice

⁵¹ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 5. července 2023 v Praze. Další citace V. Merty uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

⁵² V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 31. července 2023 v obci Jakub (Církvice). Další citace M. Waneka uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

vyjadřoval zdánlivě složitě, ale ve skutečnosti pregnantně, jeho slova byla opravdu precizně vysoustružená, dával si velkou práci s tím, aby příběh textu přirozeně fungoval jako složka lyrického textu. Text skladby *Na kraji* v sobě obsahuje mnoho rovin, symboliky a emocí. Wanek se při svém studiu často zabýval technikou tvorby textu, a Kantorovu techniku obdivoval. Domnívá se, že se ji Kantor učil od Jiřího Suchého v době působení souboru C&K Vocal v divadle Semafor. Na druhou stranu v Kantorových textech nevidí mnoho hravosti. Myslí si však, že i v takzvaně lehkém žánru třiminutové písně se Kantor v rámci textu snažil řešit opravdu silná a závažná témata, jako je smrt, strach ze smrti, nebo různé společenské problémy, že pro něho tvorba „pouhých písniček“ nebyla omezením, tak prý vůbec nepřemýšlel. Ke každému textu přistupoval tak, jako když básník píše básnickou knihu nebo skladatel skládá velkou symfonii. Právě tento přístup byl, jak Wanek uvedl, pro C&K Vocal specifický.

Podle zpěváka, skladatele a bývalého člena skupiny C&K Vocal Luboše Pospíšila⁵³ o sobě Kantor nikdy nemluvil jako o básníkovi, ale vždy jako o autorovi. Pospíšil dodává, že byl velmi dobrým autorem, měl styl, který nebyl až tak líbivý. Kantorovi bylo často některými intelektuály vyčítáno, že svou tvorbou navazuje na Otokara Březinu, že ty Kantorovy texty obsahují příliš mnoho deprese a chmur, ale podle Pospíšila to odpovídalo Kantorovu vnitřnímu naladění, z něhož vycházel určitý vzdor. Pospíšil v mnoha případech s texty, které pro něj Kantor psal, na osobní rovině vnitřně nesouzněl, někdy s nimi dokonce zásadně nesouhlasil. Přes vzájemné diskuse, v nichž se snažili své postoje vysvětlovat, uspokojivé řešení často nenašli, takže Pospíšil musel přistoupit na kompromis a zpívat texty, s nimiž se neztotožňoval. Zpěvák, herec a člen skupiny C&K Vocal Michal Pleskot⁵⁴ soudí, ve shodě s Miroslavem Wanekem, že poetika Kantorových textů vznikala už v době, kdy se Cerha s Kantorem učili v divadle Semafor, jak pracovat s češtinou a s frázováním, což se podle Pleskota v dnešní době už vůbec nedělá:

„Čeština byla na prvním místě, aby dobře zněla, aby se dobře frázovalo po významu. Aby to mělo ty věty a ty významy, aby opravdu vyzněly a došly až k tomu posluchači. Dneska jde mnohdy opravdu o sloganový věci, který netvrdím, že musej bejt špatný, ale jsou nějaký jako vypočítaný. Ten kalkul v dnešní populární hudbě, na rozdíl od doby, kdy to tvořili Jirka s Lád'ou, je jednoznačnej. Tam žádněj kalkul nebyl. To byly propracované texty, na kterých se hodně

⁵³ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 31. července 2023 v Kutné Hoře. Další citace L. Pospíšila uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

⁵⁴ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 7. srpna 2023 v Praze. Další citace M. Pleskota uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

pracovalo, teprve pak to dávalo všechno smysl. To se dá nazvat poetikou C&K Vocalu. Ale samozřejmě kluci se to taky učili, jak jsem pochopil z vyprávění, zažil na vlastní kůži, že spoustu věcí předělávali, bavili se o nich, hádali se spolu, ale to bylo jenom v rámci té tvorby.“

Zpěvačka, skladatelka a členka skupiny C&K Vocal Zuzana Hanzlová⁵⁵ považuje Kantorovy texty za velmi kvalitní, protože v nich byla obsažena generační výpověď, nebyly prvoplánové, zahrnovaly mnoho témat, a proto byly úderné. Podle Hanzlové jsou Kantorovy texty povýšené na umění tím, že obsahují neotřelé obrazy a přirovnání, která jdou až k podstatě věci, vyznačují se bohatým vícevrstevným jazykem, a přitom jsou srozumitelné. Zároveň Hanzlová dodává, že Kantor nechtěl lidi poučovat ani se jim podbízet. Nerozlišoval text a poezii. U něj měla být poezie textem a text poezií. A tím, že jeho texty byly mnohdy komplikované, kladl na posluchače vyšší nároky, chtěl, aby se nad nimi zamysleli. Předkládal jim své myšlenky, své textové obrazy a nezáleželo mu na tom, zda je posluchači pochopí, nebo nepochopí. Podle Hanzlové někdo pochopil, někdo nepochopil vůbec, a někdo se začal zajímat.

Zpěvačka skupiny C&K Vocal a manželka zesnulého Ladislava Kantora Helena Arnetová (Kantorová) si myslí, že charakteristickým rysem Kantorovy textové tvorby bylo to, že využíval složitější strukturu textů, nepostupoval jako u klasické písničkové formy a že šlo skutečně spíše o básně než texty. Sama přiznává, že mnohdy nepochopila skrytý význam Kantorových textů, ale zároveň se to týkalo i textů či básní dalších básníků a textařů, jejichž tvorbu měla možnost svým zpěvem interpretovat, což samozřejmě do jisté míry ovlivnilo její vztah k poezii. Dle svých slov několikrát Kantora prosila o vysvětlení v případech, kdy pro ni byly texty složité. Kantor byl podle Arnetové člověk, který sice chtěl měnit celý svět, ale jí však vždy řekl, že si text musí interpretovat sama. Ve výsledku hodnotí tento Kantorův postoj kladně, protože se tím vlastně učila texty poznávat a rozumět jim, což byla ta největší pomoc. Musela na sobě pracovat, aby některé významy správně pochopila. Některé, dle svých slov, pochopila až později, „protože každéj má svůj život, a on ho měl jaksi těžší, měl určitě teda ještě z čeho psát, takže já jsem nemohla vniknout do toho světa.“ Dále Arnetová popisuje, jakým způsobem její manžel tvořil své texty. Zásadně při psaní nechtěl být rušen, protože měl stále velmi mnoho práce, nejen pro C&K Vocal ale i pro řadu dalších českých interpretů a zpěváků. Demonstruje to na situaci při vzniku textu k písni *Až k trávě*, kterou sama považuje za jednu z nejlepších a nejcelistvějších skladeb C&K Vocalu, a která byla reakcí na úmrtí matky Jiřího Cerhy, následovně:

⁵⁵ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 7. srpna 2023 v Praze. Další citace Z. Hanzlové uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

„*To mi říkal, prosím tě, teď za mnou nechod', jako ven, a běžel támhle k tomu ořechu a byl tam asi půl hodiny, tři čtvrtě hodiny, vrátil se a takhle sepsal papír, a tam byla písnička Až k trávě. A on, bloud, když umíral, mi říkal, tohle je jediná věc, kterou mně řekl, to mně zahraješ na pohřbu. No, a to byla zvláštní věc. Vždycky psal jiným způsobem. Jako hodně o tom přemýšlel a cizeloval to, a seděl nad tím, když ho něco napadlo, ale tohle bylo jak z čistý vody. Taký je nádhernej.*“

Zpěvačka a bývalá členka Skupiny C&K Vocal Petra Janů podotýká,⁵⁶ že Kantor na to, aby ty texty byly kvalitní, opravdu dbal. Celé jeho tvorba má podle ní „hlavu a patu“ a dává hluboký smysl.

Zpěvák a bývalý člen skupiny C&K Vocal Jiří Malšovský hodnotí⁵⁷ texty Ladislava Kantora, jako řadu skvostů. Kantor podle Malšovského nikdy nepustil na veřejnost nic, co by bylo špatně. Zároveň mu nedělalo problém zpívat texty jiných autorů, kteří byli kvalitní.

Skladatel, textař, pedagog a člen skupiny C&K Vocal Jiří „Šlupka“ Svěrák přiznává,⁵⁸ že se někdy s Ladislavem Kantorem přeli o texty, ale že časem na mnoho věcí přišel a dnes ty texty chápe trochu jinak. Myslí si však, že bohužel Kantorovy texty málokdo zná a že by stálo za to vydat je knižně. Podle něj psal Kantor zvláštním, víceméně volně rytmizovaným, veršem a některé poetické obrazy Svěrák považuje za skvěle vypracované, což má rozhodně punc něčeho velmi originálního. Dále uvažuje nad tím, že se každému může líbit něco jiného, avšak Kantorovy texty jsou podle něho skutečně velmi cenné, a rozhodně jsou svébytné, což Svěrák považuje za velký vklad. Genialitu spatřuje ve dvojsmyslu textu skladby *Óda na konec betonové revoluce*. Přirovnává ho k tvorbě Jacquese Préverta, především ve smyslu vnímání určitého nebezpečí uniformity a možná že i k hrozbě atomového konfliktu. To se podle Svěrákových slov u Préverta také objevuje. Dále Svěrák považuje za zajímavý text *Pověst o zrození kosa*, což je podle něho velmi metaforický text, ve kterém se dá najít mnoho významů.

Zpěvačce a bývalé člence skupiny C&K Vocal Zdeně Adamové Klapkové⁵⁹ se zpočátku zdálo velmi křečovitě, že Kantor hledal a vypisoval si slova, která měla stejné koncovky, aby se text rýmoval, a pak teprve z tohoto jazykového materiálu skládal. Když se podle Adamové Kantor snažil překládat texty Czeslawa Niemena a veršovat je, dbal především na to, aby se

⁵⁶ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 25. srpna 2023 v Českých Budějovicích. Další citace Petry Janů uvedené v této práci pocházejí ze stejného rozhovoru.

⁵⁷ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 25. srpna 2023 v Rudolfově. Další citace J. Malšovského uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

⁵⁸ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 18. září 2023 v Praze. Další citace J. Svěráka uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

⁵⁹ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 6. listopadu v Praze. Další citace Z. Adamové Klapkové uvedené v této práci pocházejí z téhož rozhovoru.

výsledek rýmoval, což se jí zdálo velice netvůrčí, protože všichni básníci a textaři, které poznala, psali tak, že si sedli, vzali papír a tužku a text vznikl na místě, zatímco pro Kantora představovala příprava a realizace hodně práce. Dodává ale, že se Kantor určitě později hodně naučil a zlepšil, když slyšela na C&K Vocal velmi mnoho chvály. Zároveň však přiznává, že pozdější tvorbu C&K Vocalu a Ladislava Kantora příliš nezná, což bylo zaviněno její emigrací do USA, kde vývoj československé, potažmo české populární hudby přestala sledovat.

3.2 Analýza vybraných textů Ladislava Kantora

V této části své práce se zaměřím na podrobnější rozbor, tematickou, motivickou a sémantickou analýzu pěti vybraných Kantorových textů. Všechny byly napsány v 70. a 80. letech 20. století a jejich zhudebněná podoba byla vydána na různých albech skupiny C&K Vocal. Jen okrajově se budu zabývat jejich strukturální výstavbou, zaměřím se převážně na svůj osobní výklad sdělení ukrytých v textech prostřednictvím Kantorových lyrických obrazů. Analyzované texty přikládám v textové příloze této práce *Texty k rozboru*.

3.2.1 Generace (Životopis)

V textu asi nejznámější písně skupiny C&K Vocal je základním a nejvýraznějším tématem neustálé balancování člověka mezi dětstvím a dospělostí. Text je vystavěn ve dvanácti pravidelných čtyřveršových strofách a jedné tříveršové, s volně rytmičovaným veršem, která je vsazena mezi čtvrtou a pátou strofu. Lyrický subjekt, jako u většiny Kantorových textů, metaforicky promlouvá v množném čísle *ich*-formy, kde ono „*my*“ nevyjadřuje názor nějaké konkrétní skupiny, ale popisuje vnímání a pocity celé lidské populace. Text je jakýmsi generačním manifestem, ale netýká se pouze jedné určité generace z počátku 70. let minulého století, kdy vznikl, ale díky přesahům vyjadřuje pocity všech generací v jejich určité vývojové fázi. Verš „*Jsmo napůl děti, a napůl dospělí*“, který nás v mírných obměnách provází celým textem, tuto dichotomii dokonale vyjadřuje. Jsme tedy stále trochu dětmi, trochu dospělými, vysmíváme se problémům světa, ovšem jen do té chvíle, dokud se problém nezačne týkat přímo nás samotných. Jsme napůl dospělými naivními blázny, kteří do vyčerpání marní svůj život honbou za majetkem, mocí a vlivem, ale zároveň jsme napůl dětmi, marníci čas „*fámami*“. Zde vidím obrovský přesah do současnosti, s přihlédnutím k množství nepodložených mnohdy vysloveně lživých informací, které se k nám prostřednictvím moderních mediálních platform dostávají, ovlivňují nás, a kterým věnujeme až příliš mnoho času. Chceme se vyhýbat známým a prochozeným cestám, stále hledáme vlastní, nové, a doufáme, že tuto naši

snahu ocení ti, kteří ty „známe cesty“ předtím pro nás museli prochodit. Domníváme se, že jsme moudřejší než oni, a jejich snahy nás někam nasměrovat nebo poučit bereme jako „*mrhání hodinami*“. Nedokážeme v této životní etapě jejich snahu dostatečně docenit, život je nám jen houpačkou nenaplnitelných snů a představ. Cítíme se napůl „*hloupě zmatení*“, ztracení ve víru světa, ve kterém se jen s velikými obtížemi snažíme dosáhnout alespoň částečné rovnováhy a vnitřního klidu. Hořekujeme nad tím, že jsme se narodili do pro nás nevhodné doby, stále si na něco stěžujeme, i přesto, že jsme po materiální stránce vcelku dobře zajištěni. Místo plnění si svých snů se stále jen vymlouváme na to, že naše doba nám neumožňuje ony sny naplnit. Stále na něco čekáme, ale sami nevíme vlastně na co, a život nám pomalu, ale neúprosně protéká mezi prsty.

Text písně *Generace* s podtitulem *Životopis*, ve kterém opakované odkazování na dětství a dospělost slouží k vyjádření složitosti lidské identity a stavu mezi nevinností dětství a odpovědností dospělosti, reflektuje složité myšlenky o identitě, aspiracích a konformitě, přičemž využívá zajímavých motivů a metafor k vyjádření jednotlivých témat z pestrého spektra perspektiv, což dle mého názoru v dané době a v realizaci s hudbou, přispělo k jeho velké popularitě.

3.2.2 O věcech prvních a věcech posledních

Také v případě dalšího Kantorova textu ze 70. let 20. století je dichotomie dominantním prvkem. Už samotný název textu prozrazuje jeho nosné téma a posouvá se od polarity mládí a dospělosti ještě hlouběji k nedílným součástem lidského bytí, ke zrození a smrti. Vyjadřuje hluboké a univerzální úvahy o životě, jeho smyslu a podstatě. Je jejich básnickou reflexí. Tento nejvýraznější motiv textu zdůrazňuje neměnnost a nevyhnutelnost. Dalšími důležitými motivy jsou smích i bázeň, štěstí i smutek, odvaha i zbabělost, což naznačuje, že lidský život je plný protikladů, které je třeba vnímat, vyrovnat se s nimi. Košatými metaforami se snaží podrobit lidskou existenci analýze otázkami smyslu života, lidské povahy a odpovědnosti. Motiv nahoty symbolizuje lidskou zranitelnost a odhalení, jak fyzické, tak i emocionální, a opakuje se jako symbolické vyjádření lidského života, které je odhaleno ve své nejpravdivější podobě od narození až po smrt, v níž jsme si všichni rovni. Kantor zde opět metaforicky používá motiv „*houpačky*“, který v případě obou textů symbolizuje životní kolísání mezi různými emocemi a událostmi a zároveň podtrhuje dynamiku a nepředvídatelnost lidské existence. Kantor zde pracuje též se symbolikou bílé a černé barvy, jako tradičními symboly života a smrti.

Text je vystavěn v podobě osmi čtyřveršových strof, oproti předchozímu textu ovšem s vázaným veršem (ABAB). Mezi šestou a sedmou slokou je umístěn ze dvou strof vystavěný

refrén (AAAA / ABAA). Kantor používá dialektiku opakování a paralelismu (např. "*Nahý rodíme se blázni / A nahý umíráme*") k posílení důrazu na nosné myšlenky a motivy souvislé s lidským životem, který v textu reflektuje v podstatě pouze v refrénu, jako *VĚČNÝ LET A PÁD*, život je pro autora *HRA* na to, *KDO BUDE ŠASTNĚJŠÍ, NÁVRAT DO DĚTSKÝCH HER*, je letem temnou nocí do krásnějších krajů.

3.2.3 Roboti

V lyrickém prostoru dalšího z Kantorových textů z druhé poloviny 70. let jsou našimi průvodci životní poutí *ROBOTI*⁶⁰, kteří jsou skrytými součástmi našeho „já“, jsou naším alter egem, naším špatným svědomím, ale i našimi ochránci. *ROBOTI* nás nemohou opustit, jsou s námi spojeni jako naše stíny, jsou naší nedílnou součástí. Jsou kocovinou věků, sahající až k počátkům lidské civilizace. Zde Kantor pracuje s metaforami odkazujícími na různé epochy a kulturní změny lidské historie. Kráčíme s *ROBOTY STÍNŮ BLÍŽ POHANSKÝCH SYMBOLŮ, VZDÁLENÝCH EGYPTSKÝCH PYRAMID, VÍRY* v nadpřirozeno („že nám jednou naprší“), sebedestrukce („seschnem až do moří“), *VÁLEK*, ale i *LÁSEK STÍNŮ DÁLKOUP SANEJCH ZÁVĚTÍ*, hospodských povídek („krbů kdejaký hospody“), *KNÍŽEK PŘÍŠTÍCH STAREJCH POVĚSTÍ*, nebo *BLÁBOLŮ VĚDECKÝCH POVÍDEK*. Ve třetí strofě se text odvrací od dávného, neodčiněného hříchu k současnosti, k našemu životu a světu, ve kterém žijeme a kterým nás tentokrát doprovázejí docela jiní *ROBOTI*. *ROBOTI STÍNŮ ZEPŘEDU I ZE ZADU, DÍVEK NALÍC I NARUBY, KLÍČŮ NARVANÝCH LEDNÍČEK, HOŘKEJCH ZPRÁV RŮŽOVEJCH FRÁZÍ, SLÁVY DÁVNO PRÁZDNEJCH SÁLŮ, STÍNŮ HVĚZD, CO UŽ MAJ NARVÁNO, VÁBENÍ MILOSTNEJCH PŘEDEHER a BÍLEJCH SNŮ VYCHLADLECH POSTELÍ*.

V refrénových částech textu přicházíme na to, že jsme si vlastně svého robota vybrali sami, máme ho upřímně rádi, a co je nejdůležitější, „známe ho jménem“, denně se jím (sami sebou) dojíme. Jeho ústy snídáme „mazuť“, tedy vstřebáváme do svých útrob to nejhorší ze zplodin světa, jeho rozumem přijímáme informace, všechno dělá v podstatě za nás. Všechny naše chyby a omyly svádíme na něho, protože je to pro nás jednodušší než čelit vlastní zodpovědnosti.

Text je vystavěn v podobě pravidelného střídání tří osmiveršových strof s volným veršem a tři čtyřveršových refrénů s nepravidelným vázaným veršem (1. ABAB, 2. ABCB, 3. ABCB) a jednoho samostatného verše v závěru. Časté opakování dominantní fráze „*Jdou s náma*

⁶⁰ Verzálkami zdůrazňuji důležitá témata a motivy obsažené v Kantorových textech. Doslovné citace jsou uvedeny v uvozovkách.

roboti“ přispívá nejen k rytmizaci textu, ale i k dobrému pochopení autorova sdělení, skrytého ve složitých metaforách, jdoucích až k podstatě, k jádru všeho našeho konání. Samostatně stojící závěrečný verš „*Znám ho jménem*“ toto tvrzení dostatečně potvrzuje. Tím text znovu připomíná niternou intimnost našeho vztahu, a že oni *ROBOTI* jsme vlastně my samotní. Podíváme-li se ovšem na tento text optikou dnešní doby, vyvstane nám obraz mnoha nových souvislostí a nových významů, kde už oni *ROBOTI* přijímají zcela novou funkci. Staly se skutečnými *ROBOTI*, kteří ovlivňují naše každodenní činnosti, náš život, naše myšlení, a jsou též naší neodmyslitelnou a už neoddělitelnou součástí. Řeč je o moderních technologiích, automatizaci života, sociálních sítích apod. Na podrobnější rozbor tohoto nového výkladu textu by bylo vhodné se v budoucnu také zaměřit.

3.2.4 Óda na konec betonové revoluce

Rozsáhlejší text Ladislava Kantora z přelomu 70. a 80. let 20. století je melancholickým vyjádřením reflexe lidského úsilí o technologický pokrok a touhu po moci, které v důsledku mohou vést až k záhubě lidstva. Opět je jakýmsi varováním. Autor zde kombinuje konkrétní obrazy s abstraktními myšlenkami, aby vytvořil silný emocionální dojem. Text je rozdělen do dvou samostatných částí: *Prolog – Slova/Obhajoba* a *Epilog – Až vymyslíme slunce svít*.

Prolog je taktéž rozdělen do dvou částí. První je složená ze tří čtyřveršových strof s vázaným veršem, a Kantor zde v opakovaných verších mistrně kombinuje er-formu a ich-formu (tentokrát v jednotném čísle). Prolog je jakýmsi apelem a varováním jednotlivce vůči celé lidské, nepoučitelné společnosti. Lyrický subjekt hovoří nejprve tiše, tiše a dlouze naléhá a vysvětluje, ale bez kýženého výsledku. Toho nedosahuje ani když zvýší hlas a začne z pocitu osamělosti, nepochopení a bezmoci rvát, ale ani tak „*se nic nepohnulo*“, což ho dovádí k rezignaci, beznaději a skepsi.

Čtvrtá sloka první část tematicky uzavírá a zároveň je předělem mezi oběma částmi prologu. Lyrický mluvčí zde vyjadřuje zklamání nad tím, že nikdo z těch, ke kterým jsou jeho slova mířena je nevnímá, cítí pouze jejich nepřítomné pohledy, které „*nerozsvítí*“ ani kdyby použil stokrát opakovanou lež, je ignorován a neposlouchán.

Druhá část prologu je sestavena ze čtyř pravidelných slok, s čtyřveršovým vázaným veršem (ABBC), a přenáší nás k nosnému tématu celého textu, do světa nám neznámé civilizace, v čase po veliké společenské změně, po skončení „*betonové revoluce*“. Do smutného času, kdy lidé bloudí bezcílně zemí, ze které zmizely všechny krásy přírody a světa. Vše bylo zalito betonem, vše, co zaniklo, zůstalo jen v neživých zpodobněních a vzpomínkách. Lyrický subjekt metaforicky popisuje jejich svět. Symbol sádrové holubice, kterou můžeme hladit pouze

v rukavicích, naznačuje, že plectvo vyhynulo a připomínají ho už jen sádrové napodobeniny. Může též odkazovat na umělou a povrchní povahu mezilidských vztahů, kde se skutečná identita skrývá za maskou, nebo umělý a kontrolovaný svět, tvořený falešnou harmonií a klidem. Lidé tohoto světa žijí v podstatě poslepu, chodí životem bez uvědomění si skutečnosti kolem sebe, nepoužívají své smysly, nemají kontakt s realitou, „*ač svítila jim večernice na toto představení*.“ Betonová revoluce je dokonána, objevují se už jen poslední chomáčky trávy a člověk nad přírodou definitivně zvítězil. Nedohranými jednoduchými písněmi si nahrazují nedostatek radosti a plnosti života v tomto „*nejsmutnějším čase*“.

Část nazvaná *Epilog* je obsáhlejší, skládá se z osmi strof a tří refrénů, se stejnou strukturou jako v druhé části Prologu. Pro naléhavost a kontextuální vyznění autorova poselství se druhou částí prolínají některé verše z části první. Hlavní téma se nyní zaměřuje na lidskou touhu po moci, kontrole a technologickém pokroku, který často vede k paradoxním důsledkům. Autor reflektuje lidskou snahu ovládnout svět a přetvořit ho podle svých představ, často na úkor přírody a lidského štěstí. Zdůrazňuje, že i přes veškeré technologické pokroky a mocenské ambice nemusí lidská společnost dosáhnout kýženého uspokojení. Ocitáme se ve světech područí vědců a vědátorů, ve kterém když jeden vynalezne „*slunce svít*“, jiný, který je „*chytřejší*“, vynalezne „*zatemnění*“. V tomto světě je vše podrobno vědeckým analýzám a teoriím, vše bylo vědecky prozkoumáno, na všechno jsou tabulky a přikázané postupy. Své nechtěně počaté děti lidé separovali ve vyčleněných domech, občas je vezmou do muzea „*Lesů, vod a strání*“, kde jim ukazují dávno zničenou přírodu. Tento „krásný“ nový svět, v němž díky vědě žijí nesmrtelní lidé, vznešeně ochránili velkou bombou. V této metafoře je jasný odkaz na hrozbu jaderného konfliktu v období „studené války.“ A jen „*blázni*“, zastávající nekonvenční myšlenky, píší ze strachu „*do větru podivně krásné romány*“, které nikdo nečte a nemohou nic změnit. Většinová společnost si vystačí s brakovou, nenáročnou tendenční kulturou. Zde je zase zřejmá paralela s československým disentem. V závěrečném refrénu lyrický subjekt přechází z er-formy k ich-formě v množném čísle, čímž opět, jak je u něho zvykem, sjednocuje „*ONI*“ s „*MY*“.

3.2.5 Cesta světla

V textu písně *Cesta světla* (před cenzurním zásahem *Cesta svědomí*), z druhé poloviny 80. let, vyjadřuje lyrický subjekt své rozčarování nad neutěšeným stavem světa. Zavádí nás do nitra lidského bytí, které se odehrává v jakémsi kabaretu, kde se střídají různé alegorické obrazy v podivném panoptiku. Je oratoriem, kladoucím otázky a hledajícím odpovědi. Je odleskem Komenského *Labyrintu světa a Ráje srdce*, cítit je i březinovská inspirace. Skládá se ze

sedmnácti rytmizovaných nepravidelných strof o různých délkách, s vázaným i volným veršem. Hlavním tématem je vztah mezi vírou a pochybnostmi o jejím smyslu v chaotickém světě, který je nahlížen různými optikami. Zabývá otázkami lidské existence a morálního rozměru víry, zobrazuje rozpor mezi očekáváním ráje a realitou lidského života plného boje, pochybností a utrpení. Reflektuje skrytou touhu po ideálech, poznání, svobodě a realitu každodenního života. Snaží se prostřednictvím introspekce a filozofických úvah odhalit podstatu a smysl lidské existence. Zabývá se tématem smrti a konce, jak v přirovnáních k lidské existenci, takv obecném smyslu, což přidává textu hloubku a vážnost. Symbolika textu má hluboký význam odkazuje na univerzální témata. Opakující se fráze a motivy, v textu autorem zvýrazněné verzálkami, dodávají textu rytmus a důraz, a podtrhuje důležitost určitých myšlenek a emocí. *VÍRU* lyrický subjekt v textu nahlíží jako komplexní téma a hledá její význam v životě člověka. Zaměřuje se na její různé aspekty, její sílu a vliv na lidské myšlení a jednání. Je představována jako základní prvek lidské existence a touhy po smyslu a řádu, v kontrastu s pochybnostmi o její platnosti. Víra může být v životě člověka jak překážkou, tak prostředkem pro hledání pravdy, smyslu, *RÁJE*. „*Zasněženost*“ symbolizuje čistotu víry, ale může být chápána i jako něco, co zakrývá pravdu a skutečnost. Kodex v souvislosti s vírou působí jako soubor nepopíratelných dogmatických pravidel, zásad a hodnot. Kánony odkazující k autoritativním zákonům víry, jsou v textu předmětem pochybností a kritiky. Sarkofág symbolizuje smrt, stagnaci a uzavřenost v rigidním chápání podstaty víry.

V druhé strofě *VÍRU* nahrazuje *CHVÍLE*. Lyrický subjekt se zaměřuje na otázku, zda vnitřního klidu, naplnění a štěstí (*RÁJE*) lze dosáhnout v jediném okamžiku, zda je to trvalý stav, provázený různými zkouškami a výzvami, nebo pouze krátkodobá zkušenost. Používá obrazy války, poutní cesty a bolesti, aby ilustroval rozpor mezi ideálním stavem a realitou, úsilí člověka najít smysl a cestu k duchovnímu naplnění v prostředí věčného boje a nejistoty. „*Kříž svítící bíle*“ je symbolem naděje, zdrojem síly a naplnění v obtížných chvílích. „*Cesta do Mekky*“ a „*Strom nářků*“ symbolizují dávné tradice, hledání a úsilí dosáhnout poznání usmíření, cestu k domovu.

Třetí strofa evokuje určité emocionální a společenské postoje. Klade otázky, kam se nás autority snaží nasměrovat, věnuje se rozmanitosti náboženských nebo naopak bezbožných postojů, evokujícím představu konečnosti a nevyhnutelnosti v její nejčistší podobě, rizikovosti a nejistotám života, kontroverzním aspektům lidské existence a rozhodnutím, která mohou mít vážné důsledky. Nastoluje téma kontrastu oficiální propagandy a nezávislé, „tajné“ literatury v totalitních režimech.

Čtvrtá strofa je reflexí lidské morálky, nabízí jednu z možných odpovědí: „*Zvou do pekel*“. Peklo je pro všechny, bez výjimky. Moc a síla slov má dopad na lidské osudy. Do pekel nás mohou stahovat jak slova kněžích, tak laiků, kteří to činí s vidinou vlastního prospěchu. Zvou do pekla ty, kdo se vzdávají svých zážitků a odmítají realitu ve prospěch iluze. Odmítnutí základních hodnot může vést k morální zkáze, pasivitě nebo neschopnosti se postavit proti zlu, pošlapání moudrosti a pravdy.

Kontruje pátá, velmi expresivní strofa: „*NE! Zvou nás do rájů.*“ Zde lyrický subjekt naráží na nejistotu nebo falešnost zaslíbení nebeského života. "*Mandát nebeský many*" může být chápán jako falešné sliby nebo klamání lidí ohledně věčného štěstí. Závěrečné verše, "*jak blázni se s blázný o bláznech svých domlouvaj!*", naznačují, že lidé jsou klamáni a manipulováni vlastními iluzemi. Tato strofa se zaměřuje na zklamání a ironii ve vztahu k idealizovaným konceptům (*RÁJ*) a těm, kteří se na ně odkazují či je slibují. Východisko hledá lyrický subjekt opakovaně v lásce, kterou prosí o sílu „*žít v pochybách*“.

Další část textu evokuje obrazy chaosu, zmatku a rezignace. Ve zmateném světě mohou ti nízcí snadno zničit krásu, moudří raději zapomínají, pravda je těžko vysvětlitelná, stírá se rozdíl mezi „*pastí*“ a „*ideálem*“, každý náš „*nový sen*“ je jen karnevalovým pláštíkem. Jsme pod ochranou a zároveň v područí svého osudu. Vysoké morální hodnoty jsou nám lhostejné, volíme si své zástupce z těch nejhorších z nás. Nevážíme si svobody vykoupené krví našich předků, naše svědomí upadlo do bezvědomí. Nevidíme, že nás náš falešný pocit materiálního blahobytu, vštěpovaný nám vládnoucími omezenci, vede do záhuby a své názory dokážeme rychle změnit, pokud nám to přináší výhody.

Následující část je aktualizací třetí strofy. Mizí však otázka „*kam*“ jsme zváni. Těmi, kteří nás zprvu zvali do pekel jsme tentokrát naoko zváni „*zase*“ do RÁJŮ, cesta ale vede opět do pekel. Vyhrocenost textu náhle lyrický subjekt zdánlivě zjemňuje tichem, v němž však zaznívá síla a intenzita emocí, „*věčnej šepot, z předtuchy křik*“, anděl zvěstuje blížící se pád země „*Nikoho*“, konec světa, odehrávajícího se bez povšimnutí jakoby za zády lidí. Slyšel vůbec někdo z nás v tom osudném okamžiku „*Nářek*“ andělů, překračující hranice slov? Kam kráčíme? Kupředu, nebo račí chůzí zpět? Jsme nepoučitelní a opakujeme stejné chyby stále dokola.

V předposlední části textu už subjekt prostřednictvím řady přirovnání a metafor otevřeně kritizuje stav světa a lidského přístupu k životu. V „*plytkém čase*“, ve kterém sliby pozbývají platnost, jsme svými pochybami vrženi napospas všemožným manipulátorům a mocipánům, ztrácíme svou osobnost a názor, stáváme se „*věcí*“ v rukou jiných, kteří nás čas od času, většinou z rozmaru, obdarují nějakou bezvýznamnou cetkou, ale pouze v případě, že nevybočujeme z řady. Pak nemusíme vyvíjet nijakou velkou snahu k dosažení dílčích úspěchů,

svět (nebo systém) se o nás postará. Tím ovšem ztrácíme poslední zbytky své identity a „*zralí spíš na věnec*“ jsme uchráněni před represemi. Stali jsme se součástí lhostejné mlčící většiny a necháváme za sebe mluvit jiné. Nechceme nic riskovat. V dusné dogmatické době se nevyplácí o čemkoli pochybovat, svobodné vyjádření je nepřijatelné. Jsme pouhým statistickým údajem, zařazení do kolony ve světě plném prázdných, bezobsažných frází, v našem omezeném a úzce vymezeném životním prostoru. Lyrický subjekt v textu tvrdě kritizuje a parodizuje náš přístup k Bohu, také ale zesměšňuje koncept náboženství, které vidí jako impulsivní a podporující konflikty. Jeho pohledem Boha vnímáme sice jako vznešeného, ale bezhlavého rádce, se kterým se nedokážeme identifikovat, jehož smysl a význam nám uniká. Je pro nás bezobsažnou představou čehosi zbytečného, rádi ho zesměšňujeme, je nám prostředkem povrchní zábavy: "*BOHUŽEL je ten šašek / co baví nás jen od pasu níž*" nebo „*popleta klaun co touží / dát nám navěky smích!*“, který „*ale: / BOHUŽEL sbírá mozky / co změknou po cukru štěstím*“. Celou tuto část textu uzavírá až cynickým dvojverším „*BOHUŽEL je zas nalitej / BOHUŽEL, bohužel...!!*“

Na konci pouti zkaženým, falešným a emočně vyprázdněným „*Labyrintem světa*“ lyrický subjekt stejně jako Komenský nalézá svůj „*Ráj srdce*“. V jeho nitru hoří naděje, že svět dosáhne určité formy osvícení, nastanou velké změny, navrátí se svoboda. Ve verších slyší nadějný tlukot andělských křídel. Je třeba ale být trpělivý, správný čas ještě nenastal, ale „*Všechno je blízko*“, přijde „*Čas na pochyby*“. Celou tuto lyrickou „litanií“ uzavírá lyrický subjekt otázkou. Slyšíte i vy ten tlukot křídel andělů, zvěstující příchod velikých změn?

V tomto nejpropracovanějším a nejobsáhlejších textu se projevuje Kantorovo nadčasové, až vizionářské vnímání světa. Text *Cesta světla* je v podstatě „protestsong“, který bez milosti kritizuje tehdejší politický režim, jenž „*tvrdou pěstí dělnické třídy*“ aplikoval svou zvrácenou ideologii, a jestliže si uvědomíme, že krátce po vydání alby skupiny C&K Vocal *Causa Krysař*, kde zhudebněná podoba tohoto textu zabírá celou druhou stranu alba, nastal v prostoru střední Evropy pád všech komunistických režimů, je Kantorova předvídavost více než patrná. Tento text lze dle mého soudu považovat za jedno z vrcholných děl Kantorovy celoživotní tvorby.

3.3 Klíčová témata, motivy a tvůrčí postupy v textech Ladislava Kantora

Na základě výše zpracované analýzy vybraných textů Ladislava Kantora lze konstatovat, že mezi jejich hlavní témata a motivy Kantorova lyrického prostoru patří především témata života a smrti, zrození a zániku, lidského života s jeho radostmi i strastmi, touhy po svobodě, víry, a v neposlední řadě lásky. Mnohé jeho texty zahrnují i sociální kritiku či komentáře k aktuálním společenským otázkám. Nebojí vyjadřovat svůj názor, a to často s humorem a ironií. Některé obsahují náboženské motivy a odkazy, což přispívá k jejich symbolické hloubce. Sémantická výstavba jeho textů je velice rozmanitá, různými způsoby ji variuje, užívá vázaného i volného verše v pravidelných nebo nepravidelných strofách, velmi často mění pozici lyrického subjektu (nejčastěji v množném čísle *ich*-formy *MY*). Bravurně pracuje se symboly, barvitými metaforami a přirovnáními, často experimentuje s jazykem a jeho formální stránkou. Vytváří neologismy, čímž umocňuje vícevrstevnatost významů a otevírá prostor pro různé interpretace. Kantorovy texty se vyznačují lyrickým zasazením, opakovaně se věnují osobním prožitkům a citům, což velkou měrou přispívá k jejich emotivnímu náboji a umožňuje posluchačům hudby skupiny C&K Vocal identifikovat se s textem. Výrazný vliv na dramaturgii textů má bezesporu autorova mnohaletá divadelní zkušenost, například v monologiích či dialozích, které se v jeho textech nezdálo by vyskytují. Všechny uvedené aspekty tvoří osobitou poetiku textařské tvorby Ladislava Kantora.

4 Hudba a její propojení s texty

V následující kapitole se budu hlouběji věnovat představení hudební stránky tvorby skupiny C&K Vocal, vzájemnému vztahu hudby a textů, jejich propojením, vlivu textů na hudbu, a okrajově i významu zhudebňování poezie. Z velké části budu opět vycházet z informací získaných na základě rozhovorů během natáčení filmového dokumentu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*.

4.1 Identifikace hlavních hudebních žánrů interpretovaných C&K Vocalem

Identifikovat jednotlivé hudební žánry obsažené ve tvorbě skupiny C&K Vocal není jednoduché, neboť skupina nebyla nikdy žánrově vyhraněná a přijímala vlivy z mnoha hudebních stylů. V její hudební tvorbě lze nalézt velmi širokou škálu rozličných hudebních žánrů, od počátečních spirituálů, přes folk, rock, hard-rock, art-rock, blues nebo jazz, až po šanson, swing a vážnou hudbu, patrné jsou i vlivy lidové hudby, barokní hudby, ale i world music. V hudbě skupiny se rovněž vyskytuje mnoho hudebních experimentů, které do ní vkládali svou autorskou invencí autoři instrumentálních aranží, tedy především kytarista, skladatel, textař a zpěvák Ota Petřina a skladatel a klávesista Lubor Šonka. Některé skladby pro C&K Vocal složil zpěvák a skladatel Luboš Pospíšil⁶¹, v omezené míře pak také skladatel, textař a klávesista Petr Skoumal⁶². Hlavním autorem hudby, včetně vokálních aranží, byl především Jiří Cerha.

Skladatel a textař Miroslav Wanek uvažuje, k čemu by stylově C&K Vocal přirovnal: „*Já nevím, to je C&K Vocal prostě, to nemá obdoby, nemá to srovnání s nějakým jiným stylem.*“

Totéž potvrzuje i zpěvačka skupiny C&K Vocal Helena Arnetová, která spatřuje u Jiřího Cerhy i Ladislava Kantora originalitu v obrovském rozsahu žánrů, které dokázali při tvorbě pro C&K Vocal obsáhnout. Každý z nich preferoval odlišné hudební styly, přesto je dokázali mistrným způsobem propojit. Dále popisuje tendence lidí pohybujících se v oblasti populární hudby snažit se neustále skupinu nějakým způsobem žánrově zařadit, což podle Arnetové např. k tomu, že když skupina vystupovala na folkových festivalech s elektrickými kytarami, byla částí publika „vypískána“. I přesto však získala cenu poroty, které přišla jejich tvorba zajímavá a novátorská. Skupina C&K Vocal stále kličkovala mezi různými styly a žánry

⁶¹ Například *Sága těch věčně stejných lásek, Království v přítmi, Balada o hledání světla / Procházka kolem bust současníků*.

⁶² Zhudebnil pro C&K Vocal například básně Františka Halase *Nic víc* nebo Jacquese Préverta *Obličej lásky* a *Není se čeho bát* (v překladu Adolfa Kroupy).

a trvalo dlouho, než většina hudebních publicistů a hudebních teoretiků pochopila, že jde skutečně o nezařaditelný soubor.

4.2 Vztah mezi hudbou a texty a jejich propojení ve tvorbě C&K Vocalu

V případě tvorby hudební skupiny C&K Vocal bylo propojení hudební a textové stránky velice důležité a tvořilo jednotlivý svébytný celek. Hudbě i textům byla přikládána stejná důležitost, hudba nebyla nikdy povyšována nad text a naopak. Tento tvůrčí princip určoval a tvořil výslednou podobu umělecké produkce skupiny.

Hudebník a badatel v oblasti moderní populární hudby Petr Hrabalík soudí, že Jiří Cerha s Ladislavem Kantorem v 70. letech 20. století vytvořili hudební útvar, který byl v té době na domácí hudební scéně neslyšený. Spojili vokální skupinu, v podstatě sbor složený ze sólových zpěváků, s rockovou hudbou. V tehdejší Československu takto nikdo jiný nepostupoval, a proto také měli velké potíže, své novátorské přístupy prosazovat.

Podle Michala Pleskota byl Jiří Cerha vyhlášen tím, že skládal hudbu na texty podle inspirace z každého jednotlivého textu a jen u málokterých skladeb postupoval opačně. Pleskot je přesvědčen, že většinu písní složil Cerha až po přečtení textu, při rozjímání nad textem, po jeho výkladu, text si nejprve analyzoval a interpretoval a hudbu k němu začal psát teprve podle svého výsledného vnitřního pocitu. Domnívá se, že Cerhova hudba výrazným způsobem umocňovala textovou stránku skupiny, a úspěch C&K Vocalu vidí ve vzájemném souladu textů Ladislava Kantora a hudby Jiřího Cerhy. Nemyslí si, že by jedno bez druhého nemohlo fungovat, ale dokonalost skupiny jednoznačně spatřuje v tomto spojení, přesto, že Cerha později složil mnoho krásných skladeb i bez Kantora.

4.3 Vzájemný vliv textu a hudby na celkový výraz skladeb

Za velmi cenný považuje Helena Arnetová fakt, že Ladislav Kantor kladl důraz na uvěřitelnost textu po hudební a interpretační stránce. Důležité také pro něho bylo, aby každý jednotlivý text zpíval člověk, který textu rozuměl a měl pro jeho interpretaci žánrově správně nasazený hlasový tón, ať šlo o blues, ve kterém excelovala právě Arnetová, rock & roll, pro který měla výborné frázování Zuzana Hanzlová, nebo o žánr folkové a lidové hudby, v němž vynikala především zpěvačka Hana Horká. K tématu dále dodává, že oba autoři takto pracovali plánovitě po dobu 30 let své spolupráce. Vždy jim šlo v první řadě o soulad hudby s textem a jeho interpretací. Problémy však podle Arnetové vyvstávaly při schvalování textů, neboť Kantor ve svých textech mnohdy metaforicky kritizoval tehdejší politické zřízení, což

komplikovalo tvůrčí práci. Své texty musel často přepisovat a měnit v nich určitá slova, což následně komplikovalo práci i dalším členům skupiny:

„Ale on dokázal udělat takový kolečko, že začal znova, prostě vyměnil tydle, pak vyměnil jiný a vrátil se a ty, co chtěl, tam měl. Jako dostkrát se mu to povedlo, ale byla to docela těžká bitva, no. A my jsme se museli přeučit ty texty, pak jsme to na koncertech pletli.“

4.4 Zhudebněná poezie v podání skupiny C&K Vocal

Zhudebněování české i světové poezie se autorská dvojice skupiny C&K Vocal věnovala od samého počátku existence skupiny. Z českých básníků šlo především o poezii Františka Halase⁶³ a v několika případech i Emila Františka Buriana,⁶⁴ ze zahraničních autorů pak převážně šlo o Kantorovy překlady či přebásnění francouzských básníků François Villona⁶⁵ a Jacquese Préverta,⁶⁶ a polských písničkářů a básníků Leszka Aleksandera Moczulského,⁶⁷ Marka Grechuty⁶⁸ a Czesława Niemena.⁶⁹ V období angažmá v divadle Labyrint se pak Jiří Cerha v rámci divadelních představení věnoval například zhudebněování sonetů Williama Shakespeara (v překladu Martina Hilského), Euripidových *Trójjanek* a celé řady dadaistických básníků v představení *Dada opera – Křeč mladosti*.⁷⁰

Zpěvačka Zuzana Hanzlová v této souvislosti upozorňuje na skladbu skupiny C&K Vocal s názvem *Spor srdce a těla*.⁷¹ Ta vznikla pro divadelní hru Daniely Fischerové o životě François Villona *Hodina mezi psem a vlkem*, inscenovanou roku 1979 v Realistickém divadle, v níž byl C&K Vocal angažován jako chór komentující děj.

„Tenkrát byl vypsaný takovej zvláštní konkurs, kdo napíše nejlepší hudbu, tak ten tam tu píseň bude mít. No, a *Spor srdce a těla* napsal Jirka Cerha, a to je prostě perla. Je to krásnej dialog. Je to, je to opravdu jedna z nejkrásnějších písniček. A je to vlastně přebásněnej text od Ládi Kantora, není to přímo, přímo Villonův text.“

⁶³ Například *A co?* (s hudbou Jiřího Cerhy) nebo *Nic víc* (s hudbou Petra Skoumala).

⁶⁴ Například *Mokré verše* a *Výlet* (obojí s hudbou Jiřího Cerhy).

⁶⁵ Například na albu *Balada o Zemi* ve skladbách *Znám Cokoli* a *Spor srdce a těla* (obojí s hudbou Jiřího Cerhy).

⁶⁶ Například v komponovaném pořadu *Krajiny duše, krajiny těl* *Obličej lásky* a *Není se čeho bát* (obojí s hudbou Petra Skoumala).

⁶⁷ Například na albu *Generace* ve skladbě *Chorovod* (s hudbou Marka Grechuty, v aranžích Jiřího Cerhy).

⁶⁸ Například na kompilačním 2CD *Cesta svědomí Světe náš* (podle původní básně Joy Kadečkové Turner, s hudbou Marka Grechuty v aranžích Jiřího Cerhy). Skladba byla poprvé vydána na anglicky zpívaném albu *Generation* pod názvem *World, Our World*.

⁶⁹ Není zaznamenáno na žádném hudebním nosiči skupiny.

⁷⁰ Jmenovitě Emmy Hennings – Ball, Franz Werfel, Hans Arp, Ivan Wernisch, Kurt Schwitters, Philippe Soupault, Richard Huelsenbeck, Tristan Tzara, Velemir Chlebnikov.

⁷¹ Vydána na albu *Balada o Zemi*.

Pro zpěváka a člena skupiny C&K Vocal Michala Pleskota bylo velkým zážitkem představení *Sonety Williama Shakespeara* divadla Labyrint. Považuje ho za průlom ve svém vnímání poezie, protože se díky spolupráci s Jiřím Cerhou dozvěděl mnoho nového o hudbě a zároveň o tak zvaném „ocásku“ v Shakespearových sonetech. Pro skladatele představovalo velký problém ztvárnění náhlých rytmických nepravidelností obsažených v textu. Pleskot říká, že neměl vůbec představu o tom, jak je hudebně vnímat a jak s nimi pracovat.

O představení *Sonety Williama Shakespeara* jsem hovořil také se členy skupiny C&K Vocal Jiřím Šlupkou Svěrákem a Hanušem Borem.⁷² Svěrák vzpomíná, že se díky realizaci tohoto představení seznámil s profesorem Martinem Hilským, a jako kuriozitu uvádí, že při zkoušení tohoto představení, neměl Hilský ještě všechny sonety přeložené a dodával je v průběhu zkoušek. Svěrák dále poukazuje na to, že Jiří Šlitr s Jiřím Suchým už dříve zhudebnili Shakespearův sonet *A proto odpouští má láska mému koni*, v překladu Jana Vladislava, který pojali v country stylu. Hanuš Bor k tomu dodává, že když Hilský překlad tohoto sonetu přinesl, Cerha ho během tří dnů výborně zhudebnil, a opět ve stylu country.

Veronika Pospíšilová připomíná,⁷³ že Jiří Cerha často zhudebňoval poezii Jacquese Préverta, protože jeho tvorbu velice obdivoval. Na albu skupiny C&K Vocal *Démoni a divoucí divy* z roku 2002 převažují právě Prévertovy zhudebněné básně.⁷⁴

4.5 Analýza klíčových prvků hudební tvorby skupiny C&K Vocal

Za klíčové prvky hudby skupiny C&K Vocal považují především výše zmíněnou žánrovou rozmanitost a originalitu hudebních aranží Jiřího Cerhy, Oty Petřiny, Lubora Šonky, ale také Ladislava Kantora. Ten je totiž, kromě nesmírně působivého textu, pojednávajícím o lidském životě od narození až ke smrti, také výjimečně i autorem hudby k písni *O věcech prvních a věcech posledních*,⁷⁵ která samotnému textu přidává na naléhavosti a síle. Za další klíčové prvky tvorby skupiny C&K Vocal považují využívání nepřeborného množství rozličných hudebních nástrojů ve studiových nahrávkách skupiny, hudební aranže a výkony

⁷² V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 18. září 2023 v Praze. Další citace H. Bora uvedené v této práci jsou pocházejí z téhož rozhovoru.

⁷³ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 7. srpna 2023 v Praze. Další citace V. Pospíšilové uvedené v této práci jsou pocházejí z téhož rozhovoru.

⁷⁴ Jmenovitě *Písečné přesypy*, *Ptáčnickova píseň*, *Jsem jaká jsem* (v překladu Marie Bieblové), *Kytice*, *Píseň pro vás* (v překladu Vladimíra Mikeše), *Májová píseň*, *Písnička* (v překladu Karla Sýse), *Šanson* (v překladu Jana Cimického), *Láska mě znetvořila*, *Zimní píseň pro děti* (v překladu Jiřího Žáčka), *Píseň hlemýžďů jdoucích na pohřeb* (v překladu Františka Hrubína) a *Kontrolor* (v překladu Adolfa Kroupy).

⁷⁵ Vydána byla na kompilačním 2CD skupiny *Cesta svědomí* (1976-2005) v roce 2005.

hudebníků, kteří je nahráli, a v neposlední řadě rozmanitost hlasů jednotlivých protagonistů jak v sólovém, tak ve sborovém provedení.

4.6 Hudební aranže

V prvních dvou dekáдах své existence byla skupina C&K Vocal považována za rockový soubor, ovšem nebylo tomu tak docela. V písni *Co vlastně*⁷⁶ tvoří hudební doprovod sólového zpěvu Heleny Arnetové, s jejím dramatickým a horkým kontraaltem, smyčcový kvartet.⁷⁷ Také mnoho dalších skladeb skupiny bylo laděno v ne zcela rockovém žánru. Jak jsem již zmínil výše, skupina C&K Vocal neměla téměř žádné žánrové hranice.

Rozmanitost používaných hudebních nástrojů je nejvýrazněji patrná v aranžích skladby *A co básník* z dílny kytaristy, skladatele, textaře, zpěváka a významného spolupracovníka skupiny C&K Vocal Oty Petřiny, z alba *Balada o Zemi*⁷⁸, v níž rockový hudební základ dotvářejí smyčcové party a úžasné sólo na trumpetu v podání Michala Gery.

Další z vynikajících aranžérů hudebních doprovodů skupiny byl bezpochyby hudební skladatel, tvůrce divadelní a filmové scénické hudby a umělecký vedoucí skupiny Framus 5 Lubor Šonka. Směsice stylů a hudebních nástrojů jeho aranže skladby *Cesta světla*⁷⁹ jsou až dechberoucí. Poprvé byla vydána na albu *Causa krysař* u Supraphonu v roce 1989. Její stopáž je 22 minut a svou hudební a vokální, místy až scénickou kompozicí ukazuje posluchači alegorický obraz světa. Dle mého názoru, podloženého dlouholetým poslechem nahrávek skupiny, je možné považovat tuto skladbu za vrcholné dílo celé tvorby skupiny C&K Vocal. Jedná se v podstatě vážnou hudbu, proloženou tvrdými rockovými pasážemi, ale objevují se v ní také bluesové a jiné motivy. V kombinaci s textem, o kterém pojednávám výše, a s precizně propracovaným vokálním provedením, je tato skladba nepřekonatelná.

Petr Hrabalík hovoří o tom, že přestože některé melodie napsal Luboš Pospíšil a jiní skladatelé, zásadním autorem hudby skupiny C&K Vocal byl Jiří Cerha, podle Hrabalíka geniální skladatel, který skládal rockově krásnou a melodickou hudbu. Za příklad dává prostřední pasáž skladby *Causa Krysař*,⁸⁰ která je natolik dobře zaranžovaná, že by se za ni nemuseli stydět ani světové proslulé skupiny typu Uriah Heep nebo Queen. Hrabalík podotýká, že Cerha byl nejen výborný skladatel, ale také aranžér. K tomu dodává, že každý ze zpěváků

⁷⁶ V roce 1984 Helena Arnetová zvítězila s touto skladbou, vydanou na albu *Balada o Zemi*, v pěvecké soutěži Vokáliza.

⁷⁷ Na albu *Balada o Zemi* z roku 1985 ji doprovází Sedláčkovo kvarteto.

⁷⁸ Supraphon 1985

⁷⁹ Původní název zněl *Cesta svědomí*, ale po cenzurním zásahu musela být skladba přejmenována.

⁸⁰ Vydána na stejnojmenném albu. Supraphon 1989

přinášel do souboru svůj jedinečný vklad. Cerhův znělý a ostře řezaný basbaryton, se kterým dokázal vzlétnout téměř do tenorových výšin, oceňuje v podání skladby *Pověst o zrození kosa*,⁸¹ v případě Ladislava Kantora je to interpretace Prevértova textu *Není se čeho bát*⁸², kde svým zastřeným barytonem, obsahujícím určitý herecký patos, text spíše deklamuje, což působí velmi sugestivně, podle Hrabalíka z toho až mrazí. U rockového tenoristy se zvláštní zastřenou barvou hlasu Luboše Pospíšila vidí kromě výtečného pěveckého projevu také významný autorský vklad v písni *Sága těch věčně stejných lásek*.⁸³ V případě zpěvačky s melancholickým temným kontraaltem Ivany Štréblové Hrabalík lituje, že nedostávala více sólového prostoru, přestože byla stejně vynikající interpretkou jako Helena Arnetová, a vyzdvihuje její duety s Jiřím Cerhou v písni *Váhy*⁸⁴ a Jiřím Šlupkou Svěrákem v písni s Prevértovým textem *Obličej lásky*⁸⁵. Podobně i sopránová zpěvačka Zuzana Hanzlová podle Hrabalíka nedostávala zasloužený sólový prostor, snad jen s výjimkou skladby *Balada o Zemi*⁸⁶. K tenoristovi Jiřímu Šlupkovi Svěrákovi se podle něj velice hodila píseň *Výčitky*⁸⁷. Hrabalík si myslí, že zpěvákovi byla napsána takřikajíc „na tělo“. Zpěvačku sopránových partů Zdeny Adamovou už sice v C&K Vocalu nezažil, ale vyzdvihuje album skupiny Mahagon *Slunečnice pro Vincenta van Gogha*, kde nazpívala všechny sólové party.

Aby byl výčet zpěváků úplný, je třeba dodat, že ve skupině C&K Vocal po dobu její existence působily také zpěvačky Milena Červená Babická (alt), Petra Janů (soprán) a Hana Horká (kontraalt), zpěvák Jiří Malšovský (tenor), po jeho odchodu pak Michal Pleskot (tenor) a od období angažmá skupiny v divadle Labyrint také Veronika Pospíšilová (alt) a herec a zpěvák Hanuš Bor (tenor).

Luboš Pospíšil hodnotí Jiřího Cerhu jako originálního autora, který mu od začátku jejich spolupráce vysvětloval svůj postoj k poslouchání světové hudby, kterou neposlouchal systematicky, protože jako autor jí nechtěl být ovlivňován. Její tlak považoval za příliš velký a člověk, který mu podlehne, ztrácí svou originalitu. Pospíšil dodává, že postupem času dospěl

⁸¹ S Cerhovou verzí byl natočen i klip, píseň však byla určena pro Luboše Pospíšila, který ji měl v repertoáru své skupiny.

⁸² Skladba byla zařazena v pořadu *Krajiny duše, krajiny těl*. Šlo o scénickou montáž rockových písní a balad skupiny C&K Vocal v Branickém divadle, která měla premiéru 12. prosince 1983. Režisérem pořadu byl Ladislav Kantor.

⁸³ Skladba byla poprvé vydána na anglicky zpívaném vývozním albu *Growing-up Time*, které vyšlo v roce 1981 v Artii, pod názvem *Saga Of Those Same Old Affairs (Sága těch věčně stejných lásek / Popis jednoho rozvodu)*, zařazena byla i v pořadu *Krajiny duše, krajiny těl* a později byla znovu vydána na kompilačním 2CD skupiny *Cesta svědomí (1976-2005)* v roce 2005.

⁸⁴ Skladba byla vydána na albu *Balada o Zemi*.

⁸⁵ Vydána na singlu v Supraphonu v roce 1982 (*Obličej lásky/Znám cokoli*).

⁸⁶ Vydána na stejnojmenném albu.

⁸⁷ Skladba vyšla na kompilačním 4CD, které vydal Supraphon, a.s., v roce 2015.

ke stejnému závěru. I jemu začaly cizí vlivy vadit. Nechce se autorsky v žádném případě poměřovat s Jiřím Cerhou, ale pochopil logiku jeho názorů. Ve Cerhových skladbách vnímá celou řadu velmi zdařilých a silných melodií.

Miroslav Wanek potvrzuje, že Cerhův rukopis byl zcela specifického rázu a v oblasti rockové hudby se Cerha projevil jako mimořádný talent. Přestože slupinu C&K Vocal doprovázela, ať na deskách či při koncertních vystoupeních, většina doprovodných muzikantů Vladimíra Mišíka nebo Michala Prokopa, Cerhova hudba byla natolik autentická a specifická, že zněla, přes všechny vlivy, které do ní autor neustále nechával proudit, velice originálně. Podle Waneka skládal Cerha hudbu bez větších ohledů na to, co mu připomíná. Skladba *Na kraji* je podle něj nádherně a specificky vybudovaná od samého začátku, kde zaznějí konga, poté do nich vstoupí rocková kytarová linka Oty Petřiny a sbory, ve kterých se pracuje i se specifickou barvou hlasů jednotlivých zpěváků, to vše Wanek považuje za úžasné.

Michal Pleskot soudí, že u kompozic alba *Causa krysař* nebo *Generace* či u skladeb, které později napsal Cerha už bez Kantora (například *Démoni a divoucí divy* nebo v triu s ním a Veronikou Pospíšilovou na albu *Sedmiramenný blues*, s texty Barbory Ježkové), šlo vždy o velice kvalitní hudební práci.

Podle Pepy Lábuse⁸⁸ jsou na zmíněném albu *Generace* velmi silné skladby převzaté z alba *Kuře v hodinkách* od skupiny Flamengo, které Cerha přearanžoval. Části, jež hrálo Flamengo instrumentálně, přeměnil na vokální party. Na to vzpomíná také Helena Arnetová, pro niž bylo šokem, když se od Jiřího Cerhy a Ladislava Kantora dozvěděla, že bude zpívat píseň *Rám příštích obrazů*, ze zmíněného alba skupiny Flamengo:

„Já jsem říkala, ty jsi se zbláznil snad. Po Mišíkovi, po tý nádherný desce, vždyť jim to zkazíme, to není možný. Já jsem se bránila strašně a nevím, někdo totiž říkal: ‚No, kluk by to zpívat nemohl, to může jedině ženská.‘ Prostě úplně jinak. No a všechny ty vyhrávky, že jo. To dát do kupy, to bylo hrozný. No neměli jsme to lehký. S Cerhou tedy vůbec ne, protože jsem pak říkala: ‚Jiříku, takový krásný písničky, a teď,‘ a von to měl už, už to byl jeho vlastně jako styl. Furt ty zmenšený a zvětšený kvarty, to nahoru ještě a dolů, to prostě mě úplně, takhle se mi kroutily uši, to na mě není, to je strašný. To bylo těžký.“

Jiří Malšovský zastává názor, že Jiří Cerha byl gigant mezi skladateli, který vytvořil titánské dílo, z něhož každá písnička měla své unikum. Malšovský vzpomíná na sedmileté angažmá v divadle Labyrint, kde Cerha napsal hudbu k většině inscenací. Cerhovu skladatelskou urputnost dokazuje Malšovský na příkladu představení s předlohou Euripidových

⁸⁸ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 7. srpna 2023 v Praze. Další citace P. Lábuse uvedené v této práci jsou pocházejí z téhož rozhovoru.

Trójane, složeném ze čtyř her v jednom celku, ke kterým Cerha za necelé dva měsíce složil stylovou antickou muziku, což považuje za neuvěřitelné. Je přesvědčen, že Jiří Cerha byl jedním z nejlepších českých skladatelů současnosti, který je teoretiky české populární hudby hluboce nedocenen a kterého bohužel nikdo, stejně jako v případě skupiny C&K Vocal, téměř nezná.

4.7 Práce s vícehlasy

Tvorba skupiny C&K Vocal byla v měřítku československé populární hudby unikátní v první řadě svou prací s aranžováním vícehlasů. Helena Arnetová zdůrazňuje, že vokální skupina se šesti hlasy nebyla běžnou záležitostí, jelikož do té doby vokální soubory⁸⁹ sloužily výhradně jako sborový doprovod k sólovým zpěvákům. Podle Arnetové bylo u C&K Vocalu nejdůležitější, že každý člen skupiny dokázal kromě sborového zpěvu zpívat i sólové party, a v interpretaci se tak mohli tak střídat jednotliví protagonisté. Cerha uměl jednotlivé hlasy podle jejich charakteristiky precizně vyměňovat, což nebylo vůbec běžné:

„Ty jsi soprán, tak máš soprán. Ale když byl soprán, kterej byl ječák, tak v některých pasážích zazpívaly soprán taky, ale velice kulatým hlasem, a ten alt, tam zase měla výbornou výslovnost, i dole, Zuzana Hanzlová, a najednou to byl úplně jinej hlas. Ale v momentě, kdy zazněl celý pětihlas, tak to mělo jako velikou sílu. To jsou takový nuance, který se těžko vysvětlují.“

Dále podotýká, že C&K Vocal nikdy nechtěl působit jako klasický sbor, ačkoli o to byl častokrát žádán a dostával finančně velmi lákavé nabídky. Skupina C&K Vocal nikdy nepůsobila jako stálý sbor pro konkrétního zpěváka. V mnoha případech však jako host na koncertech a LP deskách⁹⁰ českých populárních zpěváků účinkovala.⁹¹

Způsob Cerhovy aranžérské a skladatelské práce kladl na členy souboru vysoké hlasové nároky. Arnetová to demonstruje na příkladu písně *Vo co de*, kde Cerha napsal v určitých částích skladby tak zvané „tříčárkové“ C. Jeho hlasový rozsah mu umožňoval zpívat takto vysoko, ostatním zpěvákům skupiny to ovšem působilo nemalé potíže. Navíc měl Cerha, podle Arnetové, absolutní sluch:

„Musel trpět jak zvíře, když ty tóny nezněly, jak on chtěl. Ale já to měla, když jsem se bála, že to zkazím. Ten Jirka byl v tomhle trochu blázen, on tam měl třeba čtyřhlas, každé o půl

⁸⁹ Například Sbor Lubomíra Pánka.

⁹⁰ V případě LP desek většinou nešlo o C&K Vocal jako takový, protože se na nich nepodíleli všichni členové souboru, proto na obalech bývají uvedeni jako jednotlivci, nikoli jako skupina C&K Vocal.

⁹¹ Např. Václav Neckář, Petra Janů, Michal Prokop, Petr Novák, Karel Černoš, Petr Skoumal, skupina Už jsme doma a další.

tónu od sebe, a teď to zpívejte souběžně. A tak jsme to zkoušeli a říkali: ‚Pojďte to udělat po jednom. ‚Ne! Musíte mi to prostě zazpívat.‘ V tom byl Jirka choleric. Vždycky přijel, měl to doma natrénovaný, a vždycky: ‚Rychle, v tempu, rovnou.‘“

Arnetová milovala Cerhovy harmonie, upozorňuje však na to, že Cerha v několika případech napsal skladbu, u které později zjistil, že se v mnoha ohledech podobá jiné, jiným autorem již napsané kompozici. Dělo se tak především v žánru vážné hudby, jejímž byl velkým příznivcem, přestože originální verzi nikdy předtím neslyšel. Takže přes to, co výše zmiňuje Luboš Pospíšil o ovlivnění při skládání muziky posloucháním jiné hudby, Cerha vnějším vlivům neunikl.

Zpěvačka Zuzana Hanzlová popisuje tvůrčí práci skupiny C&K Vocal následovně:

„To frázování někde ujíždělo. Kantor to prostě přines’ a Jirka se naježil šíleně, a: ‚To se takhle nedá zpívat todlecto, to tady já nemůžu tu kličku udělat a tadyhle to nemůžu vypíchnout. To předělej.‘ Lád’a se zaťal a řekl: ‚Ne! V žádném případě. Tady nemůže prostě žádný jiný slovo, tady sem nepasuje. Jenom todle.‘ A jeli teda proti sobě hodně tvrdě.“

Dokládá to na textu k písni *Ponorná řeka lásky*, který je podle ní velmi pravidelný, kdežto Cerha ho zhudebnil v lehce rozevlátém, francouzském, dalo by se říci aznavourovském, stylu, což ovšem Kantorovi příliš nevyhovovalo, protože mu šlo v první řadě o sdělení poselství obsaženém v textu.

Zpěvačka Petra Janů vidí unikum tvorby skupiny C&K Vocal v nádherném akordu, který dokázal Jiří Cerha, a samozřejmě i jednotliví zpěváci, vytvořit díky barvě a kompaktnosti svých hlasů v kombinaci s textem.

Miroslav Wanek chválí Helenu Arnetovou⁹² za její podíl na celkovém vokálním vyznění skupiny C&K Vocal a považuje ji za vynikající zpěvačku. Wanek souhlasí, že Cerha uměl bravurně využívat jednotlivých hlasů všech zpěváků, kteří souborem prošli, tedy nejen toho, jak byly hudebně postavené (bas, tenor, alt, soprán atd.), ale i jejich specifické barvy, především pak v případě nezaměnitelného tónu vynikajícího zpěváka Luboše Pospíšila. To mi potvrdil i Vladimír Merta, který soudí, že v Luboši Pospíšilovi získala skupina C&K Vocal úžasného tenoristu, který dokázal „prosvítit“ vysoké vokální party, čímž celá tvorba souboru postoupila na mnohem vyšší úroveň.

⁹² Arnetová natočila za doprovodu skupiny C&K Vocal sólová alba *Všechno nebo nic* (Supraphon 1988) a *V nijakém městě* (Panton 1990), kde kromě textů Ladislava Kantora interpretovala i některé texty Jana Rejzka, Pavla Šruta či Ivana Wernische.

Jiří Šlupka Svěrák upozorňuje na skladbu *Až k trávě*,⁹³ která je podle jeho slov úžasná z hlediska velké nosné a krásně zazpívané melodie v podání Jiřího Cerhy a Hany Horké. Za vynikající považuje též originální hudební experimenty Oty Petřiny, z nichž některé bohužel nejsou nahrány na žádných gramofonových deskách skupiny. Zpěvák a herec Hanuš Bor dodává, že jakmile Cerha získal do souboru opravdu nadaného interpreta, který dobře a čistě zpíval, neustále s ním na jeho hlasovém projevu pracoval, a snažil se ho ve skupině co nejdéle udržet.

4.8 Interpretace písní na koncertech a nahrávkách

Po počátečním období, kdy C&K Vocal vystupoval na folk & country festivalech (jako byla např. Porta), získala skupina prostřednictvím zpěvačky Zdeny Adamové Klapkové roce 1972 stále angažmá v divadle Semafor, čímž se zprofesionalizovala. Podle Adamové nebyl tehdejší hudební ředitel divadla Semafor Ferdinand Havlík spokojen s kvalitou tamního sboru, a tak mu tuto skupinu doporučila. Havlíka zpěváci skupiny C&K Vocal velice zaujali a nabídl jim sborové účinkování v legendárním představení *Kytice*. První samostatný pořad v rámci semaforského angažmá přišel až později. Nesl název *Jiří Suchý uvádí C&K Vocal v pořadu Generace* a byl inscenován v divadle Atelier, kde mohla konečně skupina představit své písně jinému než folkovému publiku. Písně, některé z dílny Suchého a Šlitra, byly prokládány vyprávěním Jiřího Suchého, a doprovázeny jazz-rockovou skupinou ve složení Antonín Viktora (kytara), Vladimír Cícha (klávesy), Jan Vytrhlík (baskytara) a Jaromír Helešic (bicí). Instrumentálně se zapojili i Pospíšil (dvanáctistrunná kytara), Kantor (kytara) i Cerha (perkuse). Pořad režíroval Jiří Menzel a sklidil veliký úspěch.

Aby bylo možno vystupovat naživo i na jiných místech, byla sestavena Skupina Pavla Větrovce⁹⁴, starající se o hudební doprovod⁹⁵. Uskutečnilo se několik koncertů v poetické kavárně Reduta, pro polskou televizi byl natočen klip k písni *Rám příštích obrazů* od skupiny Flamengo, s textem Josefa Kainara a skvělým hlavním vokálem Arnetové. Další píseň z alba *Kuře v Hodinkách, Doky, vlaky, hlad a boty*⁹⁶ natočil C&K Vocal naživo pro brněnský pořad *Inventura písniček pod rentgenem*. Skupina se objevila i v bratislavské verzi *Televizního klubu mladých*. Koncertní doprovod skupiny C&K Vocal Skupinou Pavla Větrovce, se časem stal

⁹³ Poprvé byla vydána na albu *Causa Krysař*.

⁹⁴ Byl úzce spjat se Semaforem – hrál totiž na piano v semaforské kapele Ferdinanda Havlíka a také tvořil aranže písniček z *Kytice*.

⁹⁵ Dále ji tvořili Josef Srb (kytara), Miki Bláha (baskytara) a na střídačku Jaromír Helešic (bicí, zároveň Pražský Big Band, Impuls), Tolja Kohout (bicí, zároveň Etc..., Katapult) nebo Jan Žižka (bicí, zároveň Pražský Big Band, Pražský výběr).

⁹⁶ Taktéž s textem J. Kainara.

finančně neúnosný, a přibližně od roku 1977 skupina zpívala živě na předem natočený doprovod z magnetofonového pásku. Tento způsob koncertní prezentace byl poprvé využit v koncertním pořadu *Čas her* (1977). Aby určité části koncertu nepostrádaly autentičnost, Pospíšil, Cerha i Kantor začali využívat akustických kytar, na piano soubor začal doprovázet Lubor Šonka. Na některá vystoupení byli zváni hosté, například Vladimír Merta, Vladimír Mišík nebo Ota Petřina.

Vladimír Merta vzpomíná, že zprvu navštěvoval koncerty skupiny C&K Vocal jako divák, později však s Ladislavem Kantorem režíroval, mimo jiné, její představení *Čas her*, v němž použil jednoduchou projekci, do které zkopíroval několik fotografií z časopisu *National Geographic*. Toto představení považuje, v kontextu doby, za zajímavý počín. Merta se dále domnívá, že v období 70. a 80. let dvacátého století, byla skupina C&K Vocal stejně populární jako mnohé jiné rockové kapely. O popularitu podle Merty skupina postupně přišla právě kvůli používání předem natočeného doprovodu, což zapříčinilo určitou statickou podobu jejich vystoupení. Doprovod z magnetofonu Revox mnoho let obstarával stálý zvukař souboru Petr Majer.

Následovaly další pořady, které představovaly kompilaci písní a rozhovorů s publikem na různá témata, často politického nebo filozofického rázu. Scénáristou a režisérem zmíněných a velice populárních pořadů byl Ladislav Kantor, v některých případech opět společně s Vladimírem Mertou. Jednalo se o představení *Krajiny duše, krajiny těl* (1978), kde se C&K Vocal autorsky spojil s klávesistou a skladatelem Petrem Skoumalem⁹⁷ (derniéra na začátku roku 1982⁹⁸), *Cela č. 43* (1980), v období let 1979–1982 pak klubový pořad Kantora a jeho hostů, s písněmi C&K Vocalu, nazvaný *Dialogy*, následoval pořad *Balada o zemi* (1983), se kterým se C&K Vocal vydal na koncerty po celé republice, *Hudba z roku Nahlas* (1983), *Signály z města Dur*, s podtitulem *Písně spíš k poslechu než k tanci*⁹⁹ (1986), *Causa krysař* (1988) a *Vánoce s C & K Vocalem*^{100,101}. Začátkem roku 1986 bylo v Praze uvedeno také stylizované pásmo poetických obrazů nazvané *Básníkův život visí jenom na niti*, kde se sólisty

⁹⁷ Zazněly zde mimo jiné písně *A nic víc, Není se čeho bát* či *Obličej lásky*. Vedle Cerhy (*Výlet, Znáám cokoli, Spor srdce a těla, Kabaret svět, Óda na konec betonové revoluce*) se začal autorsky projevoval i Pospíšil (*Sága těch věčně stejných lásek, Balada o hledání světla, Království v přítmi*) a přispěl i Kantor (*O věcech prvních, věcech posledních*).

⁹⁸ V poslední fázi nahradil Šonku na klávesové nástroje Jiří Šlupka Svěrák, pozdější člen souboru.

⁹⁹ Inscenováno v Branickém divadle.

¹⁰⁰ Představení *Vánoce s C&K Vocalem* bylo zaznamenáno pro ČT v roce 2000.

¹⁰¹ ZAPLETAL, Petar. CENTRUM HUDEBNÍ LEXIKOGRAFIE. ÚSTAV HUDEBNÍ VĚDY FILOZOFICKÉ FAKULTY MASARYKOVY UNIVERZITY. Kantor, Ladislav. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2007 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/component/mdictionary/?task=record.record_detail&id=1002061

C&K Vocalu spoluúčinkoval smyčcový kvartet Via Lucis a jazzová rytmika. Po Dialozích přibyl i další klubový pořad Ladislava Kantora s hosty, *Večery na koleji Yesterday*.

Jan Rejžek připomíná, že když ho v roce 1984 oslovil doktor Vladimír Justl, tehdejší ředitel pražské poetické vinárny Viola, s návrhem vytvořit koláž z Rejžkových raných básní a nonsensů Edwarda Leara¹⁰², obrátil se s prosbou na Jiřího Cerhu, zda by texty nezhudebnil. V tomto pásmu účinkovala také zpěvačka Helena Arnetová, na klavír hrál Jiří Šlupka Svěrák a na violoncello Vilém Bernáček, manžel zpěvačky skupiny C&K Vocal Ivany Štréblové. Pořad se jmenoval *Zasmušilý jinoch a rozpustilí dědečkové*. Podle Rejžkových slov došlok dokonalému prolnutí hudby a poezie, zároveň ho potěšilo, že své oblíbené hudebníky poznali jako kolegy na pódiu.

Před nástupem do angažmá v divadle Labyrint, sestavil Jiří Cerha v triu Cerha – Svěrák – Malšovský hudební pořad *Na stará kolena*. Po roce 1989, kdy Ladislav Kantor skupinu opustil, se Cerha stal uměleckým vedoucím skupiny a přivedl ji do stálého angažmá v divadle Labyrint.¹⁰³ Tam byl v letech 1991–98 autorem hudby k většině inscenací¹⁰⁴ a měl i vliv na dramaturgii divadla. Angažmá skupiny C&K Vocal dramatickou tvorbu tohoto divadla velice ovlivnilo, protože Cerha zde za dobu svého působení napsal hudbu k přibližně dvaceti inscenacím, režírovaným většinou Karlem Křížem. Jmenovitě můžeme uvést inscenace *Travestie*,¹⁰⁵ *Dadaopera – Křeč mladosti*¹⁰⁶, *Veslo a růže*¹⁰⁷ (od tohoto představení začal se skupinou spolupracovat zpěvák Michal Pleskot), *Pokořitelé Tróje*¹⁰⁸, *Perikles*¹⁰⁹, *Protéus*¹¹⁰, *Listování Starým zákonem*¹¹¹, *Jsme jací jsme*¹¹², *Sněhurka a sedm malých mužíčků*¹¹³, *Sonety Williama Shakespeara*¹¹⁴, *Hanebný polibek*¹¹⁵, *Božské Aristofanie*¹¹⁶,

¹⁰² z *Knihy třesků a plesků*

¹⁰³ Později Švandovo divadlo, pozn. aut.

¹⁰⁴ Cerha též napsal v průběhu své tvorby mnoho písní pro Divadlo Semafor, Realistické divadlo v Praze a Divadlo v Příbrami.

¹⁰⁵ Hudba ke hře Toma Stepparda v Realistickém divadle 1991.

¹⁰⁶ Divadlo Labyrint, na zájezdech v Německu a v Anglii 1992.

¹⁰⁷ *Muzikál – rocková legenda o sv. Vojtěchu*, autoři Tomáš Vondrovic a Karel Kříž, Divadlo Labyrint, na zájezdech v Egyptě, Itálii a Polsku 1993 (zaznamenáno Českou televizí v roce 1995).

¹⁰⁸ Tetralogie, Divadlo Labyrint 1994.

¹⁰⁹ William Shakespeare, hudba a písně k inscenaci Divadla Labyrint 1995.

¹¹⁰ Paul Claudel, hudba a písně k představení Divadla Labyrint 1995.

¹¹¹ Písně pro dětské studio na texty ze *Starého zákona*, Divadlo Labyrint 1995.

¹¹² Písně na texty Jacquese Préverta pro dětské studio Divadla Labyrint 1996.

¹¹³ Písně na texty Františka Hrubína pro dětské studio Divadla Labyrint 1996.

¹¹⁴ Patnáct písní, Divadlo Labyrint 1996, Stejnojmenné CD vyšlo u vydavatelství Františka Rychtaříka 1997. Představení bylo hudebně doprovázené Luborem Šonkou, Jaromírem Helešicem, Otou Petřinou, Vilémem Bernáčkem a Janem Soukupem.

¹¹⁵ Hudba k představení Divadla Labyrint 1997.

¹¹⁶ Aristofanes, sbory, Divadlo Labyrint 1997.

*Pokořitelé Tróje*¹¹⁷, *Vánoce s C + K Vocalem*¹¹⁸ (S tímto pořadem skupina C&K Vocal vystupovala koncertně až do svého zániku; pozn. aut.), *Velikonoční písně* (2000) a *Démoni a divoucí divy*.¹¹⁹ Cerha byl zároveň od roku 2000 rovněž členem vokálně-instrumentálního souboru Spirituál kvintet, vedeného Jiřím Tichotou.¹²⁰ Koncertní produkce C&K Vocalu probíhala převážně v rámci bohatého hudebního programu pravidelných Muzikantských střed v Labyrintu, kde Jiří Cerha dával také veliký prostor a příležitosti mnoha hudebníkům zpěvákům. Po skončení angažmá v divadle Labyrint už skupina vystupovala veřejně jen ve velice omezené míře, často v neúplné sestavě.

Skupina C&K Vocal za dobu své existence vydala řadu hudebních nosičů, k jejichž nahrávkám si Jiří Cerha (potažmo i Ladislav Kantor), podle slov herce divadla Labyrint a stálého hosta souboru Hanuše Bora, vybíral výborné hudebníky, což bylo mj. i vzhledem k Cerhovým úsporným partiturám velmi důležité. Skvělých hudebníků měl naštěstí mnoho mezi svými přáteli. Kromě výše zmíněných Petřiny a Šonky se na studiových nahrávkách, a dojisté míry i na koncertech, podílela řada dalších významných instrumentalistů, například členové studiové kapely Labyrint či tehdy velice populární rockové skupiny Flamengo, také později¹²¹ studiová skupina, ve které se kromě Šonky objevili kytarista Luboš Andršt, baskytarista Aleš Charvát, bubeník Jaroslav Petrásek, houslista Jan Hrubý a saxofonista Ivan Myslikovjan. Řada špičkových hudebníků se podílela i na pozdějších nahrávkách skupiny.

Skupina C&K Vocal vydala svou tvorbu nejprve na pěti gramofonových deskách: *Generation* (Supraphon; Artia – anglická verze, 1976), *Generace* (Supraphon, 1977), *Growing Up Time* (Supraphon; Artia – anglická verze, 1981), *Balada o Zemi* (Supraphon, 1985) a *Causa Krysař* (Supraphon; zároveň i na CD, 1989).

Později vyšly na magnetofonové kazetě písně z představení *Dadaopera* (Divadlo Labyrint, 1992, pod názvem *Dadadar*) a poté už skupina publikovala pouze na CD nosičích: *Veslo a růže* (Divadlo Labyrint, 1994), *Sonety W. Shakespeara* (Divadlo Labyrint, 1997), *Vánoce s C&K Vocalem* (Apollo Records; 1999), *Démoni a divoucí divy* (Spojené náhody, 2002), *Cesta svědomí* (výběr z let 1969–1990; Supraphon, 2005), *Jeremiáš* (2 skladby pro

¹¹⁷ Tetralogie, zaznamenáno Českou televizí v roce 1998.

¹¹⁸ Pro sbor, klavír, violoncello a flétnu na texty *Evangelia sv. Matouše*, šest písní na texty ze *Starého zákona*, jedenáct koled, stejnojmenné CD vyšlo u vydavatelství Apollo Record, záznam České televize r. 1999.

¹¹⁹ Šestnáct písní na texty Jacqueuse Préverta, Emmy Henninesové-Ballové, Kurta Schwitterse, Velemira Chlebnikova, Franze Werfela a Philippa Soupaulta pro C + K Vocal, klavír, violoncello, flétnu a perkuse, stejnojmenné CD vyšlo ve vydavatelství Spojené náhody v roce 2002.

¹²⁰ ZAPLETAL, Petar. CENTRUM HUDEBNÍ LEXIKOGRAFIE. ÚSTAV HUDEBNÍ VĚDY FILOZOFICKÉ FAKULTY MASARYKOVY UNIVERZITY. Cerha, Jiří. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2007 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z:

https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/component/mdictionary/?task=record.record_detail&id=1000712

¹²¹ Na albu *Causa Krysař*, kde kromě zmíněných hostuje též Amadeus orchestra pod vedením Bohuslava Mimry.

výstavy *Terezín 1980 a Terezín 2007*; Indies Happy Trails Records, 2007), *Písně pašijové* (vlastním nákladem, 2008), *Sedmiranný blues* (Indies Happy Trails, 2013). Jako poslední byla vydána kompilační CD *Dřív než něco začne 1969–1989* (legendární alba a bonusy, 4CD BOX; Supraphon; 2015).

Existuje ale i mnoho diváckých nahrávek z koncertů, které na různé magnetofony nahrávali lidé z publika. Dnes je již možné tyto záznamy přepsat do počítače, a tak někteří příznivci souboru začali vytvářet svoje DIY¹²² CD, opatřená i obalem.

Roku 1979 se C&K Vocal krátce objevil v hudebně-kritickém pořadu ČST o „vkusu a nevkusu“, nazvaném *Kroky*, s písní *Generace*. V roce 1984 se C&K Vocal objevil několikrát v televizi. V Bratislavě natočil pro pořad Triangel klip k písni *Pověst o zrození kosa*, v Praze pro Hitšarádu píseň *Já jsem tak línej* a byl mu věnován jeden díl pořadu Hudební studio M, ve kterém hudební skupiny hrály blok svých skladeb naživo. Skupina C&K Vocal účinkovala také v televizním filmu *Causa Comedia*, variaci na dantovská témata z *Božské komedie*, s písněmi z alba *Cesta světla*.¹²³ V letech 1995-1996 se někteří současní i bývalí členové a spolupracovníci C&K Vocalu účastnili natáčení historického dokumentu ČT *Bigbít*, věnovanému historii české rockové hudby v době totality. Souboru v něm patřila téměř polovina stopáže jednoho z dílů. V roce 1996 natočila Česká televize záznam z představení Labyrintu a C&K Vocalu *Dada Opera*.

4.9 Význam interpretace hudební složky pro recepci poetiky C&K Vocalu

Interpretace hudební složky tvorby skupiny C&K Vocal je dle mého názoru důležitá jednak pro porozumění významu a emotivnímu obsahu textů, které výrazně podporují a doplňují hudební prvky – melodie, rytmus a harmonie. Také umožňuje porozumět struktuře a dynamice složitých vokálních harmonií a aranží harmonií, což má vliv na výraznost a celkové vyznění skladby. Hudba skupiny C&K Vocal často vyvolává silné emoce a vytváří specifickou atmosféru. Interpretace hudební složky též umožňuje porozumět tomu, jak jsou různé hudební prvky k vytvoření této atmosféry využity, a jaký vliv mají na posluchače. Umožňuje též lépe porozumět estetickým kvalitám její hudební tvorby a pochopit, jaký vliv měla na československou a později českou hudební scénu.

¹²² Do It Yourslef.

¹²³ Československá televize 1991, režie Antonín Kopřiva.

5 Vliv C&K Vocalu na českou hudební scénu a popularizaci poezie

Skupina C&K Vocal měla nepochybně veliký vliv na československou, potažmo českou hudební scénu, ovlivnila svou tvorbou mnoho zpěváků a skupin a do jisté míry přispěla i k popularizaci poezie.

5.1 Popularizace poezie

Hudební skupina C&K Vocal, alespoň v úzkém okruhu svých posluchačů a příznivců, přispěla k popularizaci poezie nejen zhudebněním českých a světových básníků, ale také svými poetickými texty. Díky tvorbě této skupiny měli její posluchači možnost seznámit se s celou řadou vynikajících básníků, jejichž tvorbu prostřednictvím hudební složky skupiny mohli lépe přijímat. Já osobně jsem díky skupině C&K Vocal a jejich hudební interpretaci pronikl do tajů tvorby například Františka Halase, která mi do té doby připadla velmi složitá a těžko uchopitelná. Pod vlivem zhudebněné Hlasovy skladby *A co?* jsem objevil krásu a hloubku jeho poetiky, myšlenkového světa a jazykových prostředků, které při své básnické práci využíval. Objevil jsem také díky této skupině krásu francouzské poezie, mnoho pro mě do té doby neznámých dadaistických básníků a v neposlední řadě jsem prostřednictvím skupiny C&K Vocal pronikl hlouběji do vnímání poetiky Shakespearových sonetů.

Vladimír Merta se však zamýšlí nad otázkou, zda popularizaci poezie její zhudebnění spíše neškodí. Domnívá se, že pokud si lidé z celé Kainarovy tvorby zapamatují pouze *Stríhali dohola malého chlapečka*, nebo z tvorby Václava Hraběte jen *Variaci na renesanční téma*, řadu čtenářů to od další četby poezie spíše odradí. Sám Merta zhudebnil 38 básní, do kterých paradoxně vložil ze své tvůrčí invence asi nejvíce. Věnoval se tomu, dle svých slov, intenzivně asi 14 dnů. K této činnosti ho určitým způsobem inspirovala režijní spolupráce na pořadech C&K Vocalu, především odvážné zhudebnění básně Františka Halase *A co básník*, (v originále *A co?*), které osobně považuje za vrcholné hudební dílo Jiřího Cerhy.

Moravský písničkář a badatel v oblasti původní moravské a slovanské umělecké tvorby, historie i religionistiky Tomáš Kočko, jenž zhudebnil některé básně valašského básníka Ladislava Nezdařila, si myslí, že hudba, kterou hraje se svou skupinou, poskytuje určitou platformu, jdoucí přímo k posluchači, který tak nemusí vzít knihu do rukou a verše si vyhledávat.

„Myslím, že jsme mnoho lidí navedli na Ladislava Nezdařila. Nechci si to dávat jako zásluhu, ale myslím, že to tak prostě funguje, že člověk si ve spojitosti s tou muzikou těch veršů vlastně všimne. A pak, když se mu ten text líbí, že je citlivý na text, tak prostě po tom textu jde.

Když ho zaujme, tak si řekne: To je pěkné. Kdo to je? Odkud to je? A zjistí, že je nějaký Skácel, že je nějaký Nezdařil. “

Dále Kočko upozorňuje na podobné úskalí jako Vladimír Merta, tedy že každý „zhudebnovatel“ veršů předkládá publiku ve výsledku svou interpretaci, způsob, jakým verše cítí on, své frázování a hrozí určité nebezpečí v tom, že čtenář už nedokáže později dané verše vnímat jinak než s frázováním, které zná ze zhudebněné formy.

Jiří Šlupka Svěrák, který, podle svých slov, k poezii vždy tíhnul, velmi četl, a dlouhodobě se zhudebnování poezie věnuje, upozorňuje, že člověka ovlivní každý výklad. Způsob, jakým k tomu svou tvorbou hudebně přistoupili Jiří Cerha nebo Petr Skoumal, byl v tomto smyslu pro něho velmi cenný, protože do té doby nazíral na realizaci vztahu mezi hudbou a poezií zcela jinak.

Jan Rejžek uvádí, že poprvé zaznamenal skupinu C&K Vocal v době, kdy vystupovali jako sbor v semaforové Kytici. Teprve později se dozvěděl o existenci skupiny a začal navštěvovat její koncertní produkce. Tehdy už několik let přispíval svými články do hudebního časopisu Melodie a natolik si skupinu oblíbil, že si v redakci časopisu vyžádal, aby mohl o C&K Vocalu psát, protože série představení skupiny, jak v bývalém divadle Ateliér (*Čas her*), tak později v Branickém divadle (*Balada o Zemi, Krajiny duše, krajiny těl*), byla mimořádná. Podle Rejžka měla skupina C&K Vocal na popularizaci poezie rozhodně vliv, především v etapě, kdy C&K Vocal působil jako pravidelná skupina v divadle Labyrint, kde Jiří Cerha zhudebňoval řadu světových básníků.

Luboš Pospíšil ironicky podotýká:

„C&K Vocal a poezie, to už i jednotlivě nepředpokládá, že dojde k nějaký velký popularizaci. Já jsem samozřejmě ten úděl už měl, i když už jsem byl s Pavlem Šrutema s dalšíma básníkama, Františkem Stralczynským, Saharou Hedlem a tak dále. Jakmile se člověk dá na celoživotní dráhu s poezií, tak nemůže počítat s nějakou velkou popularitou, neboť ten dav má určitý limity, přes který se není možné dostat. S poezií ne. “

Ve tvorbě skupiny C&K Vocal šlo podle Pospíšila především o hudební a textové sdělení, což samozřejmě nějaký dopad na posluchače mělo, Pospíšil ovšem zároveň dodává, že návštěvnost jejich koncertních turné po republice nebyla vždy optimální, posluchačů, kteří by byli schopni tato sdělení dostatečně vnímat a vítali je, nebylo všude tolik, kolik by si přáli.

Zdena Adamová Klapková si myslí, že tvorba C&K Vocalu rozhodně k popularizaci poezie přispěla, především zásluhou určité živelnosti Jiřího Cerhy, která měla vliv i na Ladislava Kantora. Také Petra Janů je přesvědčena, že v určité části publika měla skupina na

popularizaci poezie vliv zcela jistě, ovšem u většinového publika to „na úrodnou půdu nepadlo“, protože se u této formy sdělení musí přemýšlet, což dá podle Janů práci.

Tomáš Borovec, který mi zprostředkoval většinu hudebních nosičů souboru, k popularizaci poezie, říká:¹²⁴

„Poezie v podání C&K Vocalu, Jaroslava Sieferta v podání Mišika, tak to je tak silný, že kdyby tady ty muzikanti nežili za ostnatým drátem, tak jsou to muzikanti světového formátu. Takže poezie, konkrétně zhudebněná poezie, k tý mám naprosto kladnej vztah. Popularizaci ano, ale jenom v nějaký bublině, kór po tý revoluci, to je kapela, která prostě bohužel hrála v týhle zemi okrajovou muziku, v zemi, kde je populární Michal David. No prostě bohužel. Ale ano, ale ne tak, jak mně osobně by se líbilo.“

Michal Pleskot hovoří o zpětné vazbě, kterou dostával od svých vrstevníků a přátel, které pozval na vystoupení skupiny C&K Vocal. Ta zásluhy skupiny C&K Vocal v oblasti popularizace poezie jednoznačně potvrzuje. Posluchači zažili něco, o čem vlastně do té doby vůbec netušili, že může fungovat. Obecný vjem a obecné vnímání poezie, je podle Pleskota vždycky problematické a je určeno pouze pro určitou skupinu lidí, která má pro poezii cit a má chuť ji číst. Ale jestliže se ke komukoliv dostala hudba s texty Ladislava Kantora nebo Jiřím Cerhou zhudebněné básně, o poezii se něco nového dozvěděli a mohlo to být pro ně velmi zajímavé.

Helena Arnetová se domnívá, že ve spojení s hudbou člověk přijme poezii daleko lépe než prostřednictvím samotného textu, pokud si ho ovšem přímo nevybere, a že spojení pěveckého pojetí, hudby a básní určitě fungovalo dobře. Začátkem 70. let, kdy skupina vznikla, šlo podle Arnetové o něco zcela nového, jiného, co působilo velice zajímavým dojmem:

„Naše muzika, když jsme dělali první, vlastně takový jako velký představení Čas her, tak to bylo velmi avantgardní, a protože se v té době hrál bigbít, tak to ztvárnění toho, co chtěli kluci dokázat, tak to bylo s bigbitem, tak se to hrálo nahlas, a ty lidi, aby rozuměli tomu, co tam bylo řečeno, tak třeba přišli pětkrát, desetkrát, protože to byl velkej rambajs a nebyli na to zvyklí.“

¹²⁴ V osobním rozhovoru pro natáčení dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, 7. srpna 2023 v Praze. Další citace T. Borovce uvedené v této práci jsou pocházejí z téhož rozhovoru.

5.2 Umělecký odkaz skupiny C&K Vocal české hudební a literární kultuře

Hudební skupina C&K Vocal svou tvorbou nepochybně zanechala v oblasti zdejší populární hudby nesmazatelnou stopu. Ovlivnila množství nejen svých příznivců, ale též početnou skupinu českých hudebníků a umělců, kteří s ní nějakým spolupracovali nebo kteří kolegiálně obdivovali. Poprvé se veřejně jako host představila na Pražských jazzových dnech Lucerně v květnu roku 1978 se skupinou Extempore, v pořadu *Dům č. p. 112/34*, za který jeho protagonisty odměnilo publikum bouřlivým potleskem. Díky tomuto vystoupení skupina C&K Vocal získala větší popularitu. Miroslav Wanek o tom hovoří takto:

„To je možná moment, kdy jsem si jako naplno uvědomil, že ta kapela je hodná pozornosti náky mojí jo, protože do té doby jsem je měl trošku jako, to hodně ted' přeženu, jako nějaký sbor Lubomíra Pánka nebo něco prostě takovýho jako vokálního někde, co doprovází popový zpěváky jo, jako takový, já nevím, zkreslenej pohled takovej jsem měl na to asi nějak. Ale najednou jsem viděl, že hrajou, že zpívaj s Extempore. A to jsem si uvědomil, že zřejmě ty lidi jsou schopný i různěch jako jinejch druhů hudby, a začal jsem se vlastně o ně trochu zajímat.“

Hráčka na niněru ve skupině Yamabushi Kateřina Vožická vzpomíná, že první album skupiny C&K Vocal *Generace*, bylo v 70. letech pro její vrstevníky zásadní:

„Byli jsme nadšení, že jsme si ji mohli koupit normálně v obchodě, poslouchali jsme ji a byli jsme z toho úplně u vytržení. Zdálo se nám, že to vyjadřuje naše pocity, ty jejich písničky. Opravdu jsme to s nadšením poslouchali a sdíleli jsme to i ve škole. (...) V porovnání s těma deskama, co se daly tenkrát koupit, tak tohle byla úplně skvělá deska.“¹²⁵

Podle Pepy Lábuse se skupina C&K Vocal od ostatních hudebních těles zásadně odlišovala:

„Prostě si zakládali na tom, že to vycházelo z té poetiky, a už to, že to byla dvojice básník a skladatel, tak to už je myslím tím daný, že to už musí být poetický, když se to i po nich, podle nich jmenovalo, vlastně. Takže ta poetika tam už je daná si myslím od toho vzniku.“

Jan Rejžek spatřuje zásadní odkaz C&K Vocalu v tom, že Jiří Cerha, jako úžasný autor melodií, a Ladislav Kantor, jako zašifrovaný textař, byli „bdělí strážci vkusu“. Dále doplňuje, že když Jiří Cerha zemřel, chtěl ho ve svých poslechových pořadech vzpomenout jednou ukázkou, ale nedalo mu to a téměř celý pořad věnoval pouze písním skupiny C&K Vocal.

Jiří Malšovský vidí odkaz skupiny C&K Vocal ve spojení dvou geniálních tvůrců, Cerhy a Kantora, kteří se vzácně setkali během základní vojenské služby, kde započala jejich

¹²⁵ Citace z osobního rozhovoru s Kateřinou Vožickou 19. listopadu 2022 v Dědově u Teplic nad Metují.

spolupráce, zpočátku ve folkovém duchu, ovšem po jejich seznámení s Otou Petřinou, nabrala jiný, zcela specifický rozměr. Dodává, že Cerha i Kantor byli velmi vzdělaní lidé, což jim bránilo vytvořit nekvalitní dílo.

Tomáš Borovec přiznává, že se kvůli psychickým problémům, jimiž v určité části svého života trpěl, setkal s termínem „muzikoterapie“, k čemuž dodává, že poslech hudby a návštěvy vystoupení skupiny C&K Vocal pro něho byly vždy muzikoterapií naprosto dokonalou.

Pro Veroniku Pospíšilovou bylo velmi důležité, že členy skupiny C&K Vocal osobně znala:

„Já jsem člověk, kterej má rád, když ty lidi zná a vidí do toho, jaký jsou, a že jsem to s nima žila, že jsem to s nima ten kus toho života mohla žít, i když, jak říkal můj muž,¹²⁶ čeština a tak dále. On ji objevoval, já už jsem, protože jsem starší než on, ale služebně mladší u toho Vocalu, tak si myslím, že vlastně mě to jenom posílilo a furt se tím dopuju a furt si to pouštím, na tajňačku, protože Michal to furt nedává, že tady není Jirka, že tady není Hanka, já to prostě potřebuju. Já si to prostě furt pouštím. Když není doma, já žehlím a jedu to tam.“

Zuzana Hanzlová se domnívá, že pokud by nyní vznikl pořad s písněmi skupiny C&K Vocal, „tak by lidi, kteří to tenkrát nemohli slyšet, protože se třeba ještě nenarodili, tak najednou by řekli, to je o dnešku, to je současnost.“

Jiří Moravčík soudí, že kromě toho, jak členové skupiny C&K Vocal zpívali, jak se prezentovali na pódiu, co říkali mezi písněmi, bylo nejen jemu hned jasné, že to byla v tehdejší politické a společenské situaci skupina takzvaně „na naší straně“. Důležité pro něho a okruh jeho přátel bylo, jakou hudbu skupina hrála, a jen výjimečně vynechali příležitost koncert skupiny C&K Vocal navštívit, třeba i ve spojitosti s jinými jimi oblíbenými hudebníky (skupina Marsyas, Vladimír Mišík, Michal Prokop a mnoho dalších). Dále dodává, že když později začali Ladislav Kantor s Helenou Arnetovou pořádat vlastní klubové pořady, jejichž jádro tvořila recitace básní, reprodukce vybrané hudby nebo zpěv Heleny Arnetové, podílel se ve dvou případech na jejich realizaci v Novém Bydžově, kde tehdy působil. Kantor se později, když se na koncertech nebo při jiných příležitostech v Praze potkali, k Moravčíkovi vždy hlásila, že se zajímal se o to, jak se mimo Prahu žije posluchačům menšinových hudebních proudů.

Jiří Šlupka Svěrák měl dle svých slov veliké štěstí na lidi, od kterých se mohl mnohému naučit, a kteří se posléze stali jeho přáteli. Z C&K Vocalu to byli Kantor a Cerha, mimo skupinu pak hlavně textař Pavel Šrut:

„Pavel mi říkal, hele, musíš se rozhodnout. Buď to todle nebo todle, nebo tě to sežere.“

¹²⁶ Michal Pleskot (pozn. aut.)

Svěráka, jak on sám říká, možná více „sežrala“ pedagogická práce než ta hudební, ale snažil se pečlivě věnovat oběma. Své studenty vždy důrazně upozorňoval, že pokud svůj hudební či textařský studijní obor nemají rádi, nemilují ho, neměli by se mu věnovat a bylo by pro ně lepší školu opustit:

„To musíte být zamilovaný do té věci, se vším, že vám uteče, že vás bude pronásledovat, že bude vám nevěrná, tak jedine, jinak to nemá smysl.“

Přístupovat tímto způsobem ke své práci se, dle svých slov, naučil právě od autorské dvojice skupiny C&K Vocal.

Svěrákova slova potvrzuje Hanuš Bor, podle něhož se člověk ve svém životě setká pouze s několika málo lidmi, kteří ho v pozitivním slova smyslu nějakým způsobem ovlivní. Pro něho byl jedním z těchto lidí, kromě sbormistra a spoluzakladatele libereckého dětského pěveckého sboru Severáček Milana Uherka, Jíří Cerha.

Jak píše František Horáček v *Encyklopedii jazzu a moderní populární hudby*:¹²⁷
„Souhrnné kritické zhodnocení dlouholeté činnosti C&K Vocalu vyzvedávalo především přímočarost a nekompromisnost na cestě za hledáním nových forem původní posluchačsky náročné, moderní vokální tvorby, které soubor prosazoval zejména v písních z vlastní dílny, jež vynikaly jazzovým a rockovým cítěním i obsažnými texty na bázi moderní poezie. Tento způsob projevu našel v 70. a 80. letech na české scéně trvalou odezvu především u vnímavějšího intelektuálně vyspělého menšinového publika, odmítající komerční odnože pop hudby a hledajícího v tomto typu písňové formy hlubší sdělení a zážitky. (...) V složitém vývoji čs. populární hudby 70. let sehrál soubor důležitou roli důsledného protipólu komerční produkce, prošlapávajícího na poli kompozice, aranžování a interpretace zcela nové cesty“.

Podle Vladimíra Merty tvořila skupiny C&K Vocal výsostně českou, lépe řečeno „češtinářskou“ hudbu, která dozajista přispěla, protože šlo v podstatě o písničkářskou tvorbu kolektivu, k rozšíření obzoru ostatních písničkářů, kteří na její tvorbu museli nějakým způsobem reagovat.

Pro Petra Hrabalíka byly texty písní skupiny C&K Vocal jedním z jeho inspiračních zdrojů, stejně jako texty skupin Vladimír Mišík a etc., Marsyas či písničkářů ze sdružení Šafrán.

Jan Rejžek říká, že v případě skupiny C&K Vocal šlo o opravdu originální sepětí úžasných vícehlasů se závažnými texty Ladislava Kantora. Myslí si, že Cerha s Kantorem byli vůbec první, kteří v československé populární hudbě prosadili tento typ tvorby, jemuž v určitém

¹²⁷ MATZNER, Antonín, POLEDŇÁK, Ivan, WASSERBERGER, Igor a kol. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby: část jmenná – československá scéna*. Praha: Editio Suraphon, 1990, s. 75–76. ISBN 80-7058-210-3.

období říkal Kantor „veršrock“. Podle Rejžka to ale byla spíše než „veršrock“ skvělá rocková hudba skupiny, která dokázala prolnout zdánlivě neslučitelné polohy do neopakovatelného tvaru. Rejžek dodává, že není náhoda, že po zániku skupiny C&K Vocalu se neobjevil žádný její následovatel nebo pokračovatel. Především z toho důvodu, že C&K Vocal byl naprosto unikátní nejen v tehdejší Československu, ale i evropském, ne-li světovém měřítku. Mimo republiku však skupina, jejíž tvorba byla postavená na českých textech, nemohla prorazit. Přestože dvě svá alba vydala nejdříve v anglicky zpívaných mutacích, na koncerty do zahraničí vyjížděla jen velmi výjimečně.

Pro Jiřího Moravčíka patřil Ladislav Kantor, v době, kdy se k němu ve škole dostávala jen poezie, kterou v podstatě nenáviděl, k lidem, kteří (nejenom u něj) vzbudili zájem o českou poezii, básníky nebo i textaře. Tvorba skupiny C&K Vocal pro něho rozhodně tvořila důležitý signál, aby se poezii věnoval daleko víc, aby ji nebral jako něco co, co patří jen do života nějakých „fajšmekrů“ nebo lidí s vyšším vzděláním. Zjistil, že existuje úplně jiná poezie, která si zaslouží jeho pozornost, a poezie a písňové texty pro něj dodnes představují, jako pro hudebního publicistu, součást jeho práce:

„Protože čím víc člověk básní přečte, čím víc zná literatury, tím víc se mu o tom snáze píše a chápe ta hudba.“

Dodává, že velmi obdivuje, jakým způsobem uchopili Cerha s Kantorem skladbu *Chorovod* polské hudební skupiny Anawa (v čele s hudebníkem a zpěvákem Markem Grechutou), o které do té doby neměl Moravčík ponětí. Je to podle něho další příklad toho, že C&K Vocal posluchačům otevíral obzory i dál, k jiným umělcům, v tomto případě na polskou hudební scénu, za což je skupině C&K Vocal dodnes velice vděčný.

Zuzana Hanzlová potvrzuje, že skupina C&K Vocal mohla poskytovat svou tvorbou seznámení se jménem či texty básníka, na kterého by posluchači třeba nikdy nepřišli, navíc ve srozumitelné interpretaci, což mohlo některé z posluchačů ovlivnit natolik, že se začali o tvorbu daného básníka zajímat.

Také Luboš Pospíšila tvorba skupiny C&K Vocal do jisté míry ovlivnila, protože používala jiný typ poezie než on. Do té doby se nezabýval například francouzskou poezií. S poezií Françoise Villona se poprvé blíže setkal až v projektu Realistického divadla *Hodina mezi psem a vlkem*, do kterého přispěl dvěma písněmi, třemi pak Petr Skoumal a čtyřmi Jiří Cerha.

Pepa Lábus soudí, že kdo skupinu C&K Vocal znal, určitě ji poslouchal i kvůli textům, které podle něj poezií jsou. Ani on do té doby neznal např. Villonovu poezii, její zhudebnění jeho vztah k ní pozitivně ovlivnilo, ale zásadní vliv na vnímání poezie v širším smyslu pro něj měla především tvorba Vladimíra Mišíka, Karla Kryla a dalších písničkářů.

Petra Janů se svěřila, že celý život ráda zkoušela dělat nové věci a díky faktu, že se v C&K Vocalu více zkoušelo, než vystupovalo, což jí prý naprosto vyhovovalo, poznala dobrý text a naučila se, jak ho zpracovat, jak slova „dostat do úst“ a jak o nich přemýšlet. Tím pro ni byla spolupráce se skupinou C&K Vocal velmi cenná.

Jiří Šlupka Svěrák popisuje skupinu C&K Vocal jako „svojskou“, která vždy šla vlastní cestou a vstřebáváním různých vlivů byla velice originální. Na jedinečnosti nahrávek se podíleli kvalitní hudebníci a vynikající aranžéři. S Jiřím Cerhou Svěrák studoval skladbu na Lidové konzervatoři v Praze, kde se učili mimo jiné i paralelní kvinty používané v rockové hudbě. Díky tomu dokázal Cerha psát aranže tak, aby souzvuk hlasů dobře zněl. Svěrák si váží toho, že jak Kantor, tak Cerha, i přes jejich urputnost, byli opravdu „svojsťí“ a byli osobnostmi, které tvořily jiným způsobem než kdokoli jiný. Vytvořili originální pojetí rockové hudby, které je pro něj dodnes živé a velice pomohlo při vnímání hudebního umění.

Michal Pleskot zase připomíná již výše zmíněné Muzikantské středky v divadle Labyrint, kde Jiří Cerha pořádal velice kvalitní hudební středky:

“V té době moc to muzikantům nefrčelo, a ta doba nebyla nastavená na to, aby muzikanti hráli, a v žádném případě to nebylo pro nikoho jednoduchý, tak Jirka dával spoustu příležitostí skupinám, aby si mohly zahrát.”

V souvislosti s divadlem Labyrint Hanuš Bor vzpomíná na dětské divadelní studio, které díky vhodným podmínkám založili, společně s Magdalenou Pospíšilovou (matkou pozdější členky skupiny C&K Vocal Veroniky Pospíšilové), dramaturgyně Vlasta Gallerová a ředitel a režisér Karel Kříž. V něm působili většinou členové divadelního souboru, včetně jeho samého, a Jiří Cerha pro něj napsal řadu hudebních kompozic, někdy i celé cykly, například pro Prévertovský večer, pro který zhudebnil kolem patnácti Prévertových básní, z nichž několik zpívali i na koncertech skupiny C&K Vocal. Bor vyzdvihuje přínos, jaký pro něj toto dětské studio mělo. S mnohými z těch, kteří jím v dětství prošli, se nyní setkává jako s hereckými kolegy (např. s Matoušem Rumlem, kterého díky tomuto studiu zná od jeho deseti let).

5.3 Současná pozice skupiny C&K Vocal na české hudební scéně

Současné postavení hudební skupiny C&K Vocal na poli české populární hudby není bohužel vůbec dobré, což je dle mého názoru obrovská škoda. Na základě vlastní zkušenosti mohu konstatovat, že soukromá i veřejnoprávní média její tvorbu takřka ignorují a v povědomí zůstala pouze nevelkému okruhu posluchačů, převážně těch, kteří ji poslouchali v 70. a 80. letech minulého století. Její pozdější tvorbu už téměř nikdo nezná, přestože je velice kvalitní a

obsahuje mnoho přesahů do současnosti, a to nejen po hudební stránce, ale především hloubkou poetiky textů Ladislava Kantora. Publiku ji neúnavně předkládali a předkládají v rámci svých poslechové večerů pouze hudební publicisté Jiří Černý, Jan Rejžek a Jiří Moravčík.

Michal Pleskot s tvrzením o nadčasovosti písní skupiny C&K Vocal a připomíná svou oblíbenou skladbu skupiny *Causa krysař*, vystavěnou ve tvrdém art-rockovém stylu, a soudí, že pokud by se tato píseň hrála v dnešní době v podání nějaké současné skupiny, bude opět populární, protože má obrovský přesah do současnosti. Málokdo si uvědomí, že i když jde o skladbu z 80. let, mohla by se zpívat i v roce 2023. Pleskot věří, že kdyby ji někdo znovu zpracoval, stane se opět velkým hitem.

Jiří Šlupka Svěrák považuje za zajímavé, že když v rámci své výuky pouštěl studentům skladbu skupiny C&K Vocal *Cesta světla*, polovině z nich se velmi líbila, té druhé se ovšem nelíbila vůbec. Dnešní studenti už skladbu vnímají bez kontextu doby, ve které vznikla. Svěrák prý dokonce přesně odhadl, do jaké názorové skupiny bude konkrétní student patřit.

„Jsou věci, který se mi nemusej’ líbit, ale pochybuju nad nima a chci na ně přijít, pak jsou věci, který mě připadaj’ jako pozlátka. Tak toleto v žádným případě. To je prostě věc, která měla ksicht, obrovitej. A to teda jako bylo něco. Taky kolem toho bylo dost kontroverzí, a to je dobře. To je opravdu dobře, protože když je to opravdu kumšt, tak se přece nepodbízí. A když jsou v tom kontroverze, tak to přece, my si nějak připadáme, tohle upřesním a tohle, ale když řeknete, to je pěkný, bezvadný, a nic jinýho...“

Hanuš Bor zastává názor, že do hudby se vždy promítne osobnost jejího tvůrce. Když osobnost tvůrce chybí, hudba sice může být technicky dokonalá, ale „není to ono“. Skladby skupiny C&K Vocal, i ty velmi intimní, byly podle Bora vždycky „nářez“, a pokud někdo dělá „kumšt“, a zvláště tohoto druhu, je velmi důležité, jak výsledek budou vnímat posluchači. Dodává, že knihu můžete napsat takzvaně „do šuplíku“ a ona se zhodnotí za sto let, ale s hudbou je to těžké v tom, že nemáte jistotu, jak ji budou posluchači vnímat třeba za padesát let.

Zdena Adamová Klapková popisuje Jiřího Cerhu jako velmi přírodního a živelného muže, který psal nádhernou hudbu, překrásně zpíval, a měl obrovský cit, a dodává, že když se začala z emigrace vracet do České republiky, několikrát se spolu sešli a představila mu jednu svou studentku, velkou fanyнку C&K Vocalu. Společně hovořili o tom, že by se možná mohlo podařit C&K Vocal plnohodnotně obnovit, což se bohužel nepodařilo, protože Jiří Cerha nedlouho poté zemřel.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 Představení projektu

Projektovou částí mé bakalářské práce je filmový dokument *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, který odráží téma i název teoretické části práce. Dokument je sestaven z rozhovorů se zpěváky a zpěvačkami, kteří v souboru působili, dalšími hudebníky, kteří se souborem spolupracovali, vybranými hudebními publicisty a některými fanoušky. Celkem jsem oslovil devatenáct respondentů, ve filmu jsem nakonec použil pouze sedmnáct výpovědí. Dva z rozhovorů byly spíše zkušební a ve výsledku se pro chystaný dokument nehodily. Každému respondentovi jsem položil osm otázek, některé se částečně lišily podle toho, zda šlo o členy souboru nebo lidi mimo soubor. Původně jsem zamýšlel pouze obeslat vybrané aktéry dotazníkovou formou, abych tak získal podklady potřebné pro písemnou část bakalářské práce, ale vedoucí mé práce PhDr. Nella Mlsová, Ph.D. mě při konzultaci k projektové části navedla na myšlenku natočení rozhovorů na kameru a vytvoření filmu.

Dokument je rozdělen na dva přibližně hodinové tematické díly, k nimž jako vedlejší produkt, díky množství natočeného materiálu, vznikl samostatný filmový rozhovor s textařem, skladatelem, hudebníkem a zpěvákem Miroslavem Wanekem, se stopáží cca 45 minut. Na tomto rozhovoru jsem se jako téměř naprostý laik ve filmovém oboru učil nejen ovládat filmový software, ale i filmovou dramaturgii, v souvislosti s vkládáním hudební, audiovizuálních a fotografických doplňků, které film oživují a dynamizují. Do této doby jsem měl jen velmi omezené zkušenosti s filmovým střihem. Práce na tomto vedlejším produktu mi však velice pomohla s výsledným konceptem a dramaturgií samotného dokumentu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*.

První díl dokumentu se věnuje všeobecně souboru C&K Vocal, jeho historii, hlavním tvůrcům, tedy textaři Ladislavu Kantorovi a skladateli hudby a aranžerovi zpěvních partů Jiřímu Cerhovi.

Druhý díl už je cíleně zaměřen na poezii, vztah k poezii, poetické texty Ladislava Kantora v kombinaci s hudebním projevem, přínos skupiny C&K Vocal k popularizaci poezie, a vlastní poetiku tvorby tohoto souboru.

Oba díly jsou doplněny obsáhlou fotografickou složkou, zahrnující jak historické fotografie souboru, tak fotografiemi osobností v rozhovorech zmiňovaných, jak z hudebního, tak literárního odvětví. Oba jsou také doplněny hudebními a audiovizuálními ukázkami tvorby skupiny C&K Vocal.

6.1 Popis cílů dokumentárního filmu

Hlavním cílem vytvoření dokumentárního filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal* je přispět k propagaci hudebního souboru, který neměl v Československu ani později v České republice obdoby a který je na poli české populární hudby neprávem opomíjen, přestože to byla jedna z neoriginálnějších a nejpozoruhodnějších hudebních skupin. Název C&K Vocal v dnešní době valně většině konzumentů hudebního průmyslu nic neříká a ti, kdo mají alespoň nějaké povědomí o této skupině, ho získali většinou v dobách největší slávy souboru, v 70. a 80. let 20. století. Přestože skupina vydala řadu hudebních titulů, z nichž každé album představuje zápis do historie české, a možná i světové, populární hudby, její tvorba se ve veřejnoprávních ani soukromých médiích prakticky vůbec nehraje. To považuji za obrovskou škodu, a proto se tímto projektem snažím situaci změnit.

Druhým cílem je záměr prozkoumat a rozebrat vlastní poetiku tvorby skupiny C&K Vocal na poli textovém a to, jakým způsobem ovlivnilo, zdali vůbec, hudební ztvárnění Kantorových textů či jím zhudebněné české i světové poezie vnímání posluchačů, jejich vztah k poezii a písňovým textům. Zároveň mě zajímala otázka, zda zhudebňování poezie přispívá k popularizaci poezie, či zda tento přístup poezii naopak spíše škodí.

6.2 Vymezení cílů a očekávaných výsledků

Dosažení vytýčených cílů se snažím dosáhnout umístěním dokumentu na bezplatné streamovací platformy YouTube a Vimeo, jejich propagací na sociálních sítích, jejich nabídnutím veřejnoprávní i soukromým televizním stanicím nebo veřejným promítáním. O písemnou i projektovou část bakalářské práce již projevil zájem, prostřednictvím Petra Hrabalíka, pražské Popmusem. K další propagaci může pomoci i vydání knihy o skupině C&K Vocal, plánované spolu s již zmíněným Petrem Hrabalíkem, Miroslavem Wanechem, Janem Rejžkem a dalšími. V této směru však zatím z časových důvodů nebyly učiněny téměř žádné kroky.

Nepředpokládám, že by tento dokumentární film přispěl k nějaké masové popularizaci skupiny C&K Vocal, kdyby však oslovil a přiměl k poslechu a zamyšlení nad poetikou této skupiny třeba jen několik desítek posluchačů, budu považovat naplnění cílů svého projektu za splněné.

7 Příprava na natáčení

Příprava natáčení probíhala v několika fázích, které následně popíši.

7.1 Analýza zdrojů a literatury o skupině C&K Vocal

Ačkoli jsem už o skupině C&K Vocal povědomí měl, z vlastního zájmu a díky své oblibě tohoto souboru, bylo nutné pro přípravy natáčení nastudovat více informací. Hlavními zdroji, ze kterých jsem čerpal při přípravě natáčení (a vlastně i při psaní BP), byly především: online výstava na webových stránkách Popmusea (popmuseum.cz) nazvaná *C&K Vocal – zpráva o (nejen) jedné generaci*, sestavená Petrem Hrabalíkem, 37. díl seriálu České televize *Bigbít*, nazvaný *Rock pro dospělé a nástup reggae (cca 1975–1989)*, dále publikace *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby (část jmenná – československá scéna)* a články v časopise *Melodie*. Všechny tyto zdroje mi poskytly široký vhled do historie a činnosti skupiny C&K Vocal, jejích členů a spolupracovníků a dobového kontextu v souvislosti s politickým zřízením a jeho změnami, které činnost souboru ovlivnily.

7.2 Rozvoj vizí a konceptu dokumentu

Vizi a koncept dokumentu jsem pojal jako sled tematických rozhovorů se členy souboru, jeho spolupracovníky, vybranými hudebními publicisty a některými fanoušky jeho tvorby. Nejprve jsem si připravil seznam zhruba třiceti lidí, postupně jsem ho ale zredukoval na dvacet respondentů, s ohledem na omezený časový rozsah dokumentu. Sestavil jsem osm otázek, z nichž některé se mírně liší s ohledem na to, zda jsou určeny členům souboru či respondentům, kteří v souboru nepůsobili.

7.3 Oslovení členů, spolupracovníků a příznivců skupiny

Dalším krokem bylo získání kontaktů a oslovení jednotlivých respondentů. Ty, které znám osobně, jsem kontaktoval telefonicky a následně jim zaslal e-mailem okruh otázek. Kontakty na ostatní jsem sháněl v období podzim 2022 – jaro 2023, k čemuž jsem využil svých kontaktů mezi lidmi z hudební sféry, které jsem nasbíral během své dlouholeté činnosti v oblasti produkce hudebních akcí. Nakonec se mi podařilo téměř všechny získat a postupně jsem vybrané osoby začal kontaktovat. Nejprve telefonicky, následně prostřednictvím e-mailu. Vytvořil jsem si jeden vzor e-mailového dopisu pro členy souboru a druhý pro respondenty mimo soubor.

Následující dopis (v drobných obměnách) jsem rozeslal všem dosud žijícím hudebníkům, kteří v průběhu let v souboru C&K Vocal účinkovali, jmenovitě: Heleně Arnetové (Kantorové), Luboši Pospíšilovi, Zdeně Adamové Klapkové, manažerovi Petry Janů René Kekelymu, Zuzaně Hanzlové, Jiřímu „Slupkovi“ Svěrákovi, Jiřímu Malšovskému, Michalu Pleskotovi, Veronice Pospíšilové a Hanuši Borovi.

„Dobrý den paní/pane.....

Nezlobte se, že vás obtěžuji, když se osobně neznáme. Já se dal na stará kolena na studia, v Hradci Králové studuji na Pedagogické fakultě bakalářský obor jazyková a literární kultura. Obor je to velice zajímavý a některé předměty mě vyloženě baví. Je to třeba rétorika, tvůrčí psaní, studium umění či filmu, základy hlasové výchovy atp. Téma bakalářské práce jsem zvolil "Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal", protože tento soubor považuji za nedoceněný a neprávem zapomenutý unikát. Chci se zabývat nejen Kantorovými texty, ale i zhudebňování poezie jako takové. Součástí práce je vytvoření projektu, který chci pojmout jako natočení filmového dokumentu složeného z rozhovorů jednak s bývalými členy kapely, dále s lidmi, kteří s C&K Vocalem nějakým způsobem spolupracovali, s hudebními publicisty a některými fanoušky. Natáčení se budu věnovat od července do půlky září. Rád bych vás za tímto účelem někdy navštívil, pokud byste měl/a zájem mi vyhovět. Mohu přijet kamkoli. Moc by mě to potěšilo a rád bych se s vámi setkal.

Jednalo by se o odpovědi na následující otázky:

- 1) Kdy jste poprvé zaznamenali skupinu C&K Vocal?*
- 2) Co Vás do souboru přivedlo a jak dlouho jste v ní setrvali?*
- 3) Jaký je Váš vztah k poezii?*
- 4) Myslíte si, že tvorba C&K Vocalu přispěla k popularizaci poezie?*
- 5) Ovlivnilo působení v kapele váš vztah k poezii?*
- 6) Který text Ladislava Kantora máte nejraději a proč?*
- 7) Kterou skladbu C&K Vocalu máte nejraději a proč?*
- 8) V čem podle Vás tkví poetika C&K Vocalu?*

Předem děkuji a těším se případně na shledání.

Vojtěch Lábus“

Respondentům mimo soubor, Jiřímu Suchému, Janu Rejžkovi, Petru Hrabalíkovi, Vladimíru Mertovi, Jiřímu Moravčíkovi, Miroslavu Wanekovi, Pepovi Lábusovi a Tomáši Borovcovi, jsem rozeslal téměř totožný e-mail, lišily se pouze otázky č.2 a 5:

2) *Která deska je vaše nejoblíbenější?*

5) *Ovlivnila tato skupina váš vtaah k poezii?*

Na e-mailový dopis odpověděli všichni kladně, kromě manažera Petry Janů, který nereagoval vůbec, Jiří Suchý se prostřednictvím kanceláře divadla Semafor omluvil z časových důvodů. Postupně jsem začal navrhopvat respondentům možné termíny natáčení a připravovat natáčecí plán.

7.4 Plánování rozpočtu a zdrojů

Z důvodů mé neuspokojivé finanční situace (pracuji pouze na částečný úvazek) a při vědomí toho, že se nadále produkci filmů věnovat nechci, jsem se rozhodl neinvestovat do sofistikovaného filmařského vybavení. Koupil jsem pouze stativ na telefon a externí úložiště pro natočený materiál. Toto vybavení stálo celkem 1 750 Kč. Z vlastních zdrojů jsem dále vyčlenil částku 5 000 Kč na cestovné a drobné dary či občerstvení. Jako koproducenta projektu jsem zapojil zapsaný spolek Trutnovská alternativní scéna, jehož jsem předsedou. Spolek poskytl částku 5 000 Kč na postprodukcii, konkrétně pro filmového technického odborníka Jaroslava Buřiče, za jeho spolupráci na filmu. S dalšími náklady musím počítat při propagaci filmu. Půjde převážně o internetovou propagaci prostřednictvím placené reklamy u společnosti Meta, která provozuje sociální síť FaceBook. Zde by náklady neměly překročit 1 000 Kč. Dalšími předpokládanými náklady jsou případné pronájmy kin v Praze a Trutnově, kde by se dokument promítal. Půjde o malé sály a je zde předpoklad, že pronájem by mohl být pokryt ze vstupného. Případnou ztrátu bych pokryl opět z vlastních zdrojů. Celkové náklady na vytvoření a propagaci filmu by neměly přesáhnout 15 000 Kč. Do rozpočtu nejsou zahrnuty náklady obětované příležitosti.

7.5 Výběr natáčecího vybavení a technických prostředků

Vzhledem k výše uvedeným finančním možnostem jsem byl k natáčení nucen použít pouze vybavení, které vlastním, fotoaparát Nikon D 5100 a jako sekundární kameru telefon Samsung A 12. K postprodukcii jsem pak využil notebook Lenovo ThinkPad T495. Ke střihu jsem používal programy Windows Movie Maker a DaVinci Resolve, k úpravě zvuku pak programy Audacity a Format Factory.

8 Natáčení

Po provedených přípravách jsem se mohl začít soustředit na vytvoření natáčecího plánu a samotné natáčení.

8.1 Plánování natáčecích dnů a lokací

Sestavování natáčecího plánu bylo komplikované. Vzhledem k množství respondentů vznikal plán postupně, vyvíjel se dle mých časových možností a možností respondentů. Konkrétní časy a místa natáčení jsem domlouval převážně telefonicky, lokace navrhovali sami respondenti, kterým jsem se přizpůsobil. Kromě prvního (zkušebního) natáčení, které se uskutečnilo už v listopadu 2022, se natáčení odehrávalo v období od začátku července 2023 do začátku listopadu 2023.

8.2 Zajištění osvětlení, zvuku a dalších technických aspektů

Jak jsem uvedl výše, mé finanční a technické možnosti byly značně omezené. Proto jsem se snažil s respondenty domlouvat klidná a dobře osvětlená místa, ne vždy se to však povedlo podle mých představ, což se projevilo náročnější prací při postprodukcí, kdy bylo třeba upravit barevnost obrazu a potlačit hluk okolí. S kvalitním vybavením by tato práce navíc odpadla, ale bohužel jsem jinou možnost neměl.

8.3 Průběh natáčení rozhovorů

1. natáčecí den (zkušební natáčení)

Uskutečnilo se 19. listopadu 2022 během charitativního festivalu na podporu dětí dětských domovů Webrovkafest na Klučance v Dědově u Teplic nad Metují, kdy jsem využil přítomnosti vybraných hudebníků a po skončení jejich vystoupení jsem je požádal o rozhovor, s čímž souhlasili. Vyzkoušel jsem si tak možnosti techniky, práci s mizanscénou a osvětlením. Nepoložil jsem zde ovšem všech osm otázek, ale pouze vybrané, protože oba respondenti neměli o skupině C&K Vocal příliš velké povědomí. Zde jsem se dopustil několika chyb, kdy mi například odpovídající uhýbali ze záběru, čímž došlo k tomu, že jim na záznamu chyběla část hlavy nebo že kamery byly příliš daleko a zvuk nebyl kvalitní. Při dalším natáčení jsem se už snažil dávat si na tyto věci větší pozor. Zkušebního natáčení se zúčastnili Tomáš Kočko a Vlastislav Matoušek.

1) Tomáš Kočko – hudebník, skladatel, textař a badatel v oblasti původní moravské a slovanské umělecké tvorby, historie i religionistiky.

2) Vlastislav Matoušek – etnomuzikolog, hudební skladatel, hudebník, hráč na tradiční japonskou bambusovou flétnu shakuhachi a vysokoškolský pedagog.

(tyto dva krátké rozhovory, jak již bylo řečeno, nakonec ve filmu použity nejsou)

2. natáčecí den (1. ostré natáčení)

Uskutečnil se dne 5. července 2023 na dvou místech v Praze, kam jsem cestoval autobusem, tentokrát už byly položeny všechny připravené otázky. První dva rozhovory jsme zrealizovali v klášterní zahradě u kostela svatého Michala v Opatovické ulici. První z nich proběhl celkem bez problémů, okolní hluk nebyl příliš silný. Ovšem při natáčení rozhovoru druhého, který se oproti plánu, kvůli zpoždění Jana Rejžka, posunul až ke dvanácté hodině, došlo k mnoha rušivým elementům. Nejprve začalo stříkat zavlažování trávníku, které způsobovalo crčivý zvuk, dalšími rušivými vlivy pak bylo hlášení z nedalekých reproduktorů, poté vyzvánění zvonů v poledne a následná zkouška sirén. Natáčení jsem nemohl z časových důvodů přerušit, neboť v ve třináct hodin už jsem musel být na dalším natáčecím místě na druhé straně Prahy. Vše podstatné se ale podařilo natočit. Na tomto místě jsem natočil rozhovory s Petrem Hrabalíkem a Janem Rejžkem.

3) Petr „Hraboš“ Hrabalík – zpěvák, skladatel a textař souboru Našrot, spolupracuje s Popmuseem.

4) Jan Rejžek – hudební i filmový kritik a novinář, vydal dvě básnické sbírky.

Následoval rychlý přesun metrem a MHD do Střešovic, kde mě již očekával Vladimír Merta. Setkali jsme se na náměstí Před Bateriemi, kde jsme rozhovor natočili. Zde se projevil jen několik málo rušivých elementů vlivem okolní dopravy.

5) Vladimír Merta – písničkář, publicista, spisovatel, fotograf, architekt a filmový režisér, rovněž autor filmové hudby.

3. natáčecí den (2. ostré natáčení)

Druhé natáčení bylo zrealizováno dne 31. července 2023 v Kutné Hoře a Církvicích (Jakub). Cestoval jsem vlastním vozem, nejprve do Kutné Hory, kde jsem měl v odpoledních hodinách domluvenu schůzku s Lubošem Pospíšilem v kavárně Blues Café, zde však bylo zavřeno, a tak jsme byli nuceni najít jiné místo. Nakonec se místem natáčení stala kavárna na Komenského náměstí, zde však byla hladina hluku celkem velká, vlivem obsazenosti kavárny

a hluku kavárenských přístrojů. Ve výsledku není natočený záznam (díky pozdějšímu střihu) našťestí hlukem příliš ovlivněn.

6) Luboš Pospíšil – zpěvák a hudebník, známý hlavně jako frontman poprockové skupiny 5P, v 70. letech 20. století člen souboru C&K Vocal.

Poté jsem se vozem přesunul do obce Jakub, která je částí obce Církvice, kde jsem měl domluvenu schůzku s Miroslavem Wanekem v jeho hudebním studiu. Zde byl pořízen vcelku rozsáhlý záznam, ze kterého byl později jako vedlejší produkt projektu vytvořen samostatný film. Zde nebyly na obtíž žádné rušivé elementy a světelnost byla vynikající.

7) Miroslav Wanek – textař, básník, skladatel, hudebník a pedagog, kapelník skupiny Už jsme doma.

4. natáčecí den (3. ostré natáčení)

Nejnáročnější natáčecí den. Uskutečnil se 7. srpna 2023 nejprve v Roztokách (Žalov) a následně v Praze. Ráno mě svým vozem vyzvedl v mém bydlišti kamarád Tomáš Borovec a vyrazili jsme do Roztok u Prahy, se zastávkou v obci Jakub, kde jsme vyzvedli Miroslava Waneka, který zprostředkoval návštěvu u Heleny Arnetové (Kantorové). V Žalově následovalo velice milé setkání a natočil jsem množství kvalitního materiálu.

8) Helena Arnetová (Kantorová) – zpěvačka altistka, členka souboru C&K Vocal, manželka Ladislava Kantora.

Následoval přesun do Prahy, kde zprostředkoval již zmíněný Tomáš Borovec setkání s dalšími členy skupiny C&K Vocal, Veronikou Pospíšilovou a Michalem Pleskotem, pozval jsem rovněž další členku souboru Zuzanu Hanzlovou. Plánované natáčení v restauraci U Sládečků jsme však z důvodu nadměrného hluku museli přesunout do nedalekého Avocado Bistro & Baru. I zde však byla hluková zátěž velká, z časových důvodů už nebyla možnost přesunu jinam, a tak jsme zde nakonec, i přes veškerý hluk, natáčení realizovali. V tomto prostředí byly natočeny rozhovory se Zuzanou Hanzlovou, Michalem Pleskotem, Veronikou Pospíšilovou a Tomášem Borovcem.

9) Zuzana Hanzlová – zpěvačka, textařka, klávesistka a kytaristka, členka skupiny C&K Vocal

10) Michal Pleskot – muzikálový herec Divadla Kalich, rozhlasový moderátor, divadelní marketér a člen skupiny C&K Vocal.

11) Veronika Pospíšilová – divadelní herečka, zpěvačka, hlasová pedagožka a lektorka v ateliéru Švandova divadla na Smíchově, členka skupiny C&K Vocal.

12) Tomáš Borovec – dlouholetý příznivec a fanoušek skupiny C&K Vocal.

Poté jsem byl odvezen Tomášem Borovcem za svým bratrem na Žižkov, kde jsme spolu v jeho pražském bydlišti natočili poslední rozhovor čtvrtého natáčecího dne. Zde jsem přenocoval a ráno se vrátil autobusem domů.

13) Pepa Lábus – zpěvák a kytarista, skladatel, textař, hlasatel zpráv na Rádiu Beat.

5. natáčecí den (4. ostré natáčení)

V rámci své dovolené jsem 25. srpna 2023 po telefonické domluvě nejprve navštívil v Hornickém muzeu v Rudolfově zpěváka Jiřího Malšovského, který zde působí ve funkci ředitele. Natáčení se realizovalo v jeho kanceláři, takže bez rušivého hluku a s dobrým osvětlením.

14) Jiří Malšovský – zpěvák, trumpetista, muzikálový herec, od roku 1985 do roku 2000 člen skupiny C&K Vocal.

Následně jsem se vlastním vozem přesunul do Českých Budějovic na festival Země živitelka. Protože se mi nepodařilo zpěvačku Petru Janů předem kontaktovat, našel jsem si na internetu přehled jejich koncertů, s tím, že se na některý vypravím a pokusím se oslovit ji napřímo. Jeden z koncertů byl anoncován právě na Zemi živitelce, naplánoval jsem si proto dovolenou v jižních Čechách a při té příležitosti domluvil i návštěvu v Rudolfově. Po koncertu se mi podařilo Petru Janů oslovit. Po autogramiádě mi poskytla rozhovor na kameru, v šatně za pódiem. Doléhal sem sice venkovní hluk, ale ten se podařilo při následném střihu téměř eliminovat.

15) Petra Janů – zpěvačka a herečka, v 70. letech 20. století členka skupiny C&K Vocal

6. natáčecí den (5. ostré natáčení)

Natočit rozhovor s Jiřím Moravčíkem jsem se vypravil, opět vlastním vozem, 8. září 2023 do Vrchlabí. Natáčení bylo realizováno u Moravčíka doma, zvukové podmínky byly skvělé, jen střídání slunečna a zatažena za oknem vyžadovalo dodatečné vybarvení obrazu.

16) Jiří Moravčík – hudební publicista, externí spolupracovník Českého rozhlasu.

7. natáčecí den (6. ostré natáčení)

18. září 2023 dopoledne jsem se vypravil autobusem znovu do Prahy. V kině MAT na Karlově náměstí jsem měl sjednanou schůzku se zpěváky Jiřím „Šlupkou“ Svěrákem a Hanušem Borem. Natočit rozhovor s dvěma respondenty byla, dá se říci, výzva. Pánové se dlouho neviděli, odbočovali od otázek, což znamenalo velký rozsah natočeného materiálu. Prostředí baru Kina MAT nebylo nejtišší, záznam vyžadoval následnou úpravu zvuku.

17) Jiří „Šlupka“ Svěrák – skladatel, textař, zpěvák, spisovatel, pianista a pedagog.

18) Hanuš Bor – filmový a divadelní herec, zpěvák, od 90. let 20. století stálý host skupiny C&K Vocal.

8. natáčecí den (7. ostré natáčení)

Na poslední natáčecí den jsem se vypravil opět autobusem. 6. listopadu 2023 jsem měl v odpoledních hodinách v restauraci Potrefená husa na pražském Albertově domluvenou schůzku s bývalou zpěvačkou skupiny C&K Vocal, paní Zdenou Adamovou Klapkovou. V restauraci bohužel hrála hudba, kterou nebylo možné ztlumit, rozhovor jsme museli točit z velmi malé vzdálenosti. I zde byla nutná následná oprava barvení a zvuku.

19) Zdena Adamová Klapková – zpěvačka, v 70. letech 20. století členka skupin C&K Vocal a Mahagon, v roce 1980 emigrovala do USA.

8.4 Monitorování kvality natočeného materiálu

Bezprostředně po natočení jednotlivých rozhovorů proběhla kontrola pořízeného materiálu, při které byly detekovány veškeré nedostatky, které bude nutné odstranit, a jejich zaznamenání pro následnou postprodukční práci.

9 Postprodukce

Po získání potřebného videomateriálu nastala další fáze práce na projektu, a tou byla postprodukce. Její první fázi představovalo vytvoření doslovného přepisu všech rozhovorů, jednak z důvodu ulehčení práce při následném střihu, jednak kvůli použití některých výpovědí v písemné části bakalářské práce. Tento přepis čítá padesát stran textu. Z přepisu jsem následně vytvořil textový podklad pro scénář. Odpovědi na každou otázku od všech respondentů jsem sestavil do jednotlivých oddílů, zatím však bez finálního řazení.

9.1 Střih a úprava videa

Nejnáročnější fází tvorby projektu byl střih natočeného materiálu. Práce na střihu probíhala od července 2023 do února 2024 a zabrala mi mnoho desítek hodin času. Nejprve jsem odstranil přebytečné sekvence a následně přikročil k hrubému střihu. Ten probíhal v několika etapách a byly při něm odstraněny některé opakující se či nesouvisející repliky z jednotlivých rozhovorů. Při finálním čistém střihu, byla odstraněna hluchá místa (v nichž nejvíce vynikal okolní hluk), dlouhé nádechy a pauzy ve výpovědích. Šlo o takzvanou dynamizaci videa. Všechny fáze střihu jsem prováděl v programu Windows Movie maker. Souběžně jsem v tištěné podobě předběžného scénáře barevnými zvýrazňovači označoval texty v jednotlivých sekvencích rozhovorů, které byly nakonec do filmu použity. Z přibližně pěti hodin natočeného materiálu jsem nakonec vystříhal cca 160 minut, které jsem rozdělil na dva hodinové díly filmu *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal* a cca čtyřiceti minutový samostatný rozhovor s M. Wanekem, který jsem zpracoval jako první a na kterém jsem si osvojil další postprodukční práci – vkládání hudby, dalšího videa a grafických prvků. Zároveň jsem během finálního střihu začal získávat představu o řazení jednotlivých odpovědí a tematickém rozdělení dílů.

9.2 Úprava zvuku

Po dokončení hrubého střihu jsem oddělil od jednotlivých sekvencí zvukové stopy a v programu Audacity použil automatické potlačení šumu a nadbytečného hluku. Těmito částečně upravenými zvukovými stopami jsem u všech videí nahradil ty původní. V programu DaVinci Resolve jsem při finálním řazení použil ještě funkci Noise reduction. Ani toto řešení však nebylo ideální, a tak jsem tento problém svěřil odborníkovi (J. Buřič).

9.3 Přidání hudby, grafiky a titulků

Souběžně s finálním dramaturgickým řazením jednotlivých oddílů filmů probíhala příprava vybraných úryvků hudby, kterou jsem plánoval ve filmech použít, tedy jejich vystříhání, vytvoření hlasitostních náběhů a útlumů (Fade In, Fade Out), celkem bylo ve filmech použito zhruba dvacet skladeb a videosekvencí, a to nejen od skupiny C&K Vocal. Po shromáždění dostatečného množství fotografií, v čemž mi pomohli zejména Petr Hrabalík z Popmusea, Luboš Pospíšil, Miroslav Wanek a Tomáš Borovec, jsem musel najít autory a požádat majitele autorských práv o svolení k použití materiálů v projektu. Ze snímků jsem potom vytvořil několik desítek tzv. „slidů“, tedy obrázků s popiskem a uvedením zdroje fotografie na černém podkladu. Rovněž tato fáze byla časově velice náročná, protože jsem většinu „slidů“ několikrát upravoval. Většinou šlo o krácení textu, neboť původní texty byly příliš dlouhé a odváděly pozornost od mluveného slova (týkalo se to hlavně filmu s Miroslavem Wanekem, u filmu o C&KJ Vocalu jsem si na to dal již pozor) a odstraňování chyb a překlepů. Jednotlivé „slidy“ jsou věnovány členům skupiny, jejím spolupracovníkům, básníkům a dalším hudebníkům, o kterých se ve filmu hovoří. Stejným způsobem jako při výrobě „slidů“ jsem postupoval při vytváření úvodních a závěrečných titulků. I zde jsem použil některé fotografie a několik obrázků vytvořených pomocí umělé inteligence (jde o obrázky symbolizující poezii).

9.4 Finalizace a vytvoření konečné podoby filmového produktu

K dosažení výsledné podoby filmů jsem už pracoval výhradně v programu DaVinci Resolve. Vytvořil jsem ke každé z osmi otázek (u filmu s M. Wanekem dalších osm) samostatnou časovou osu, do níž jsem vkládal odpovědi respondentů tak, aby na sebe jednotlivé alespoň částečně navazovaly a vytvářely dramaturgicky zajímavý sled. Do prvního dílu filmu jsem zařadil otázky č. 1, 2 (a, b), 6 a 7, do dílu druhého pak otázky č. 3, 4, 5 (a, b) a 8, čímž došlo k tematizaci obou dílů. Během této fáze došlo i k vytvoření scénářů obou dílů, ve kterých byl textový přepis konečného znění a zaznamenána časová osa. V případě filmu s M. Wanekem, který vznikl jako první, jsem umístil v časové ose programu DaVinci i jednotlivé „slidy“, hudbu a video. Samostatné časové osy jsem vytvořil i pro úvodní a závěrečné titulky. Vše jsem pečlivě zaznamenal a popsal ve scénáři. K výsledné podobě filmu však bylo stále daleko, zbývalo ještě rozhýbat statický obraz, upravit kvalitu zvuku, vybarvit videa a místy dočistit jemný střih, aby byla výsledná podoba filmu divácky atraktivnější. Na to už jsem ale vlastními silami nestačil, a proto jsem na doporučení mé kamarádky, filmařky Karin Venhauer ze Žacléře, oslovil žáka jejího filmového kroužku,

studenta Akademie Olgy Havlové v Janských Lázních Jaroslava Buřiče, který během tří měsíců na základě smlouvy o dílo, uzavřené se spolkem Trutnovská alternativní scéna, všechny požadované úpravy provedl. Jakmile byly všechny opravy a úpravy provedeny, následovalo přidání hudby a grafiky i do obou dílů projektu a mohl jsem přistoupit ke konečnému sesazení jednotlivých časových os filmů dohromady a vyrendrování výsledné podoby filmů.

10 Distribuce a šíření dokumentu

Mou snahou je oslovit tímto filmovým dokumentem co nejširší veřejnost, ale vzhledem k povědomí o skupině C&K Vocal budu spokojen, pokud alespoň částečně rozšíří povědomí o tomto souboru. K tomu využiji následující možnosti propagace.

10.1. Plán distribuce – veřejné promítání, online platformy

Po dokončení bude dokument umístěn k bezplatnému zhlédnutí na internetových streamovacích platformách YouTube a Vimeo, kde se na něj budou moci zájemci podívat. Plánuji také veřejné promítání. Uvažuji promítnout dokument nejprve v Praze (místo promítání bude teprve určeno), dále v malém sále trutnovského kina Vesmír, a v Galerii Draka Trutnov. Případně na dalších místech. Bude-li zájem ze strany produkcí kulturních zařízení, uvažuji též o tematických večerech s promítáním dokumentu i v jiných městech ČR.

10.2. Marketingová strategie pro propagaci dokumentu

Marketingová strategie se teprve vyvíjí. Dokument bude inzerován na různých stránkách a v různých cílových skupinách sociální sítě FaceBook, na webových stránkách spolku Trutnovská alternativní scéna z. s. – www.webrovkafest.com a na dalších spřátelených webech. K pomoci s propagací dokumentu oslovím též Popmuseum v Praze, které o něj projevilo zájem. Marketingová strategie se bude rozvíjet i nadále, v závislosti na počátečním zájmu.

10.3. Vytvoření traileru a promo materiálů

K dokumentu bude ještě před jeho finálním dokončením vytvořen reklamní trailer o stopáži cca dvě minuty, který bude umístěn na stejných webových platformách a stránkách jako poté dokument samotný. Z důvodu mých omezených finančních prostředků bude propagace dokumentu prováděna prostřednictvím mých osobních kontaktů v kulturním prostředí.

10.4. Sledování a analýza úspěchu dokumentu

Monitorování sledovanosti a zpětné vazby od diváků, ať formou komentářů k videím nebo osobním sdělením, poskytne data pro analýzu úspěšnosti tohoto projektu. Předpokládám, že sledovanost dokumentu na platformách YouTube a Vimeo po počáteční špičce bude spíše pozvolná a narůstávat bude v dlouhodobém měřítku. Projekt budu považovat za úspěšný, pokud osloví minimálně 500 lidí. Věřím však, že jich bude mnohem víc.

11 Zhodnocení projektu

Při vytváření projektové části své bakalářské práce, tedy dvoudílného dokumentárního filmu s názvem *Poetika tvorby hudební skupiny C&K Vocal*, jsem získal řadu cenných a unikátních informací a hluboký vhled do umělecké tvůrčí práce hudební skupiny C&K Vocal, které jsem využil při písemné analýze poetiky její tvorby. Proces výroby tohoto dokumentu byl velice náročný, a to jak po časové stránce, tak po stránce tvůrčí a technické, což bylo do jisté míry zapříčiněno minimálním technickým vybavením a náročností filmových postprodukčních technik. Domnívám se, že i přes relativně nízkou kvalitu, v porovnání s profesionálně zpracovanými dokumenty, jsou výpovědi zúčastněných respondentů natolik zajímavé a obsažné, že dokument získá řadu svých příznivců. V současné době stále probíhají postprodukční práce, ale finální dokončení je plánováno na konec měsíce května tohoto roku.

Závěr

Závěrem své bakalářské práce mohu jednoznačně konstatovat, že hudební skupina C&K Vocal byla neodmyslitelnou součástí české hudební scény, a to především díky své unikátní poetice a charakteristickému zvuku. Její tvorba přinesla do české hudebně populární scény zcela výjimečný a nezaměnitelný příspěvek a stala se jejím zásadním prvkem. Její vliv, bohužel ne patřičně doceněný, se nepřehlédnutelně promítá do širšího kontextu celé tuzemské kultury. Analýza textů a hudby skupiny odhalila, že C&K Vocal vytvářel nejen zajímavé hudební kompozice, ale také autentické umělecké dílo, které reflektuje sociální, politické a emocionální otázky své doby. Poetika její tvorby spočívá v precizním propojení melodických harmonií s výraznými texty, které reflektují hluboké lidské emoce, společenské otázky a osobní zkušenosti. Analyzované texty předního textaře C&K Vocalu Ladislava Kantora vykazují schopnost oslovit posluchače na více úrovních, od emocionálního působení až po intelektuální provokaci. Není pochyb o tom, že poetika skupiny C&K Vocal bude i nadále inspirovat jak současné, tak budoucí generace umělců. Její dílo je dokladem síly hudby jako prostředku pro vyjádření individuality, identity a osobních postojů. Poetika tvorby skupiny také připomíná, že hudba může být nejen zdrojem potěšení, ale také prostředkem pro hlubší reflexi a porozumění lidskému životu. Důkladná analýza textů a hudební struktury ukázala, že C&K Vocal není pouze tradiční hudební skupinou, ale spíše hudebně-literárním projektem, který se snažilo hlubší porozumění lidskému nitru a světu kolem nás. Tvorba této skupiny je svěží a autentická, a přestože se vyvíjela, a částečně i přizpůsobovala měnícím se trendům, zachovávala svou originalitu a význam v prostoru české hudební populární scény. Velkým přínosem skupiny je bezesporu její podíl na popularizaci poezie, české i světové. Svým angažmánv divadlech Semafor a Labyrint přinesla vklad i na pole dramatické tvorby.

Velké množství materiálů sesbíraných při psaní této práce a tvorbě její projektové části, dokumentárního filmu, nazvaného stejně jako tato práce, bych rád v budoucnu využil při přípravě knihy o skupině C&K Vocal. Tvorbou skupiny se budu i nadále ve svém osobním životě zabývat, protože jsem přesvědčen, že její přínos je natolik velký, že si hlubší pozornost zaslouží.

Použitá literatura a prameny

Tištěné dokumenty

KOŽMÍN, Zdeněk. Interpretace básní. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 2005, c1986. ISBN 80-210-3714-8.

BURIAN, Jiří. C&K Vocal po pádu pochybností. *Melodie*. 1978, **16**(2), 133-135.

MATZNER, Antonín, POLEDŇÁK, Ivan, WASSERBERGER, Igor a kol. *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby: část jmenná – československá scéna*. Praha: Editio Suraphon, 1990. ISBN 80-7058-210-3.

Elektronické dokumenty

Zpráva o (nejen) jedné generaci [online]. Popmuseum: ©2022. [citováno 28. 01. 2024]
Dostupné z: <https://www.popmuseum.cz/vystavy/c-k-vocal-zprava-o-nejen-jedne--generaci>.

BEZR, Ondřej. *Portrét: Ladislav Kantor některé lidi štvál, mnozí ho ale obdivovali*. In: *iDnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2018-2024, 27. července 2015 10:06 [cit. 2024-01-28].
Dostupné z: https://www.idnes.cz/kultura/hudba/ladislav-kantor-portret.A150727_100727_hudba_ob

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Ladislav Kantor [online]. c2023 [citováno 28. 01. 2024].
Dostupný z WWW:
<https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Ladislav_Kantor&oldid=22946012>

ZAPLETAL, Petar. CENTRUM HUDEBNÍ LEXIKOGRAFIE. ÚSTAV HUDEBNÍ VĚDY FILOZOFICKÉ FAKULTY MASARYKOVY UNIVERZITY. Kantor, Ladislav. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. 2007 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/component/mdictionary/?task=record.record_detail&id=1002061

Audio záznamy a videozáznamy

Bigbít. Dokumentární cyklus o historii české a slovenské rockové hudby. 37/42, Rock pro dospělé a nástup reggae (1975–1989). Účinkují: C&K Vocal, Yo Yo Band, M. Prokop, Framus 5 a další. Režie V. Křístek. Česká televize, 1999. Délka: 57 minut.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Janem Rejžkem* [audiozáznam]. Praha, 5. 7. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Vladimírem Mertou* [audiozáznam]. Praha, 5. 7. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Lubošem Pospíšilem* [audiozáznam]. Kutná Hora, 31. 7. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Miroslavem Wanekem* [audiozáznam]. Církvice (Jakub), 31. 7. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Helenou Arnetovou (Kantorovou)* [audiozáznam]. Žalov, 7. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor se Zuzanou Hanzlovou* [audiozáznam]. Praha, 7. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Michalem Pleskotem* [audiozáznam]. Praha, 7. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Veronikou Pospíšilovou* [audiozáznam]. Praha, 7. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Tomášem Borkovcem* [audiozáznam]. Praha, 7. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Pepou Lábusem* [audiozáznam]. Praha, 7. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Jiřím Malšovským* [audiozáznam]. Rudolfov, 25. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Petrou Janů* [audiozáznam]. České Budějovice, 25. 8. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Jiřím Moravčíkem* [audiozáznam]. Vrchlabí, 8. 9. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Jiřím „Šlupkou“ Svěrákem* [audiozáznam]. Praha, 18. 9. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor s Hanušem Borem* [audiozáznam]. Praha, 18. 9. 2023.

LÁBUS, V. *Osobní rozhovor se Zdenou Adamovou Klapkovou* [audiozáznam]. Praha, 6. 11. 2023.

Hudební nosiče

C&K Vocal. *Generace*. LP, vinyl. Praha: Supraphon, 1977.

C&K Vocal. *Cesta svědomí*. Kompilace 2CD se čtyřmi dříve nevydanými skladbami. Praha: Supraphon, 2005.

C&K Vocal. *Roboti / Výčítky*. SP, vinyl. Praha: Supraphon, 1984.

C&K Vocal. *Causa Krysař*. LP, vinyl. Praha: Supraphon, 1989.

Seznam textových příloh

Ladislav Kantor: <i>Generace (Životopis)</i>	I–III
Ladislav Kantor: <i>O věcech prvních a věcech posledních</i>	IV–V
Ladislav Kantor: <i>Roboti</i>	VI–VII
Ladislav Kantor: <i>Oda na konec betonové revoluce</i>	VIII–X
Ladislav Kantor: <i>Cesta světla</i>	XI–XVII

Textové přílohy

Ladislav Kantor

Generace (Životopis)

*Jsme na půl děti,
a na půl dospělí
Smějem se jenom,
když v tom nelítáme sami.*

*Jsme na půl děti,
a na půl dospělí
Smějem se jenom,
když v tom nelítáme sami.*

*Jsme na půl blázni,
a na půl dospělí.
Honíme vzdušné zámky
kdesi pod hvězdami.*

*Jsme pořád děti,
čas se nám promění
na spousty minut,
co zaberou nám fámy.*

*Kdo je nám blízký, ten možná ocení,
že se chcem vyhnout cestám,
který jsou všem známy.*

*Kdo je nám blízký, ten možná ocení,
že se chcem vyhnout cestám,
který jsou všem známý.*

*Jsme na půl blázni,
z toho jak zpocení
Honíme vzdušné zámky
kdesi pod hvězdami.*

*Jsme možná blázni,
žijeme v domnění,
že kdo nám dává šanci,
mrhá hodinami.*

*To, co je blízko,
to se tak necení.
Lítáme na houpačkách snů
a cpem se vidinami.*

*Jsme na půl blázni,
a na půl ztracení,
lítáme od zdi ke zdi,
jak se nám to zjeví.*

*Jsme na půl blázni,
žijeme v domnění,
že kdo nám dává šanci,
mrhá hodinami.*

*Jsme na půl děti,
když hloupě zmatení,
lítáme od zdi ke zdi,
jak se nám co zjeví.*

*Jsme na půl blázni,
nevhodně zrození,
Když svý sny živíme*

*Už jenom výmluvami.
Jsme na půl děti,
i když dobře živený.
Na cosi čekáme,
a co chceme nikdo neví...*

*Jsme na půl děti,
a na půl dospělí...*

(C&K Vocal. *Generace*. LP, vinyl. Praha: Supraphon, 1977.)

Ladislav Kantor

O věcech prvních a věcech posledních

Nahý rodíme se blázni

a nahý umíráme.

Žijem ve smíchu i v bázni.

Se vším se vyrovnáme.

Nahý rodíme se blázni.

Nahý nás kolíbají.

A v sněhobilých rouškách

do řad nás ukládají.

Nahý rodíme se blázni

a nahý pak skončíme.

Tonem ve zmatku i v kázni.

Za všechno zaplatíme.

Nahý rodíme se blázni.

Nahý nás pohřbívají.

V černých rubáších smutku

do řad nás ukládají.

Nahý rodíme se blázni.

Nahý nás pohřbívají.

Někdo už v dálce pláče,

jiní se usmívají.

Nahý rodíme se blázni.

Žijeme na houpačce.

Stejný k nerozeznání,

jen jméno na visačce.

A to mezi tím je jenom let a pád.

A to mezi tím je jenom let a pád.

A to mezi tím je věčný let a pád.

A to mezi tím je věčný let a pád.

Hra, kdo bude šťastnější

Návrat do dětských her

Let nocí temnější

Do krajin krásnějších

Nahý rodíme se blázni

a nahý umíráme.

Jsme zbabělí i rázní.

Se vším se vyrovnáme.

Nahý rodíme se blázni,

stejní k nerozeznání.

A nahý umíráme,

stejní k nerozeznání.

(C&K Vocal. *Cesta svědomí*. Kompilace 2CD se čtyřmi dříve nevydanými skladbami.
Praha: Supraphon, 2005.)

Ladislav Kantor

Roboti

*Jdou s náma roboti dávno, kráčí zemí s námi.
Jdou s náma roboti prázdných rán propítejch večerů.
Jdou s náma roboti stínů blíž pohanských symbolům.
Jdou s náma roboti vzdálených egyptských pyramid.
Jdou s náma roboti víry, že nám jednou naprší.
Jdou s náma roboti rána, kdy seschnem až do moří.
Jdou s náma roboti válek dávných i příštích.
Jdou s náma roboti lásek tvých prvních i posledních.*

*Znám svýho robota jménem,
mám svýho robota rád,
znám svýho robota jménem,
mám ho jen na inzerát.*

*Jdou s náma roboti dávno, kráčí zemí s námi.
Jdou s náma roboti prázdných rán propítejch večerů.
Jdou s náma roboti stínů blíž pohanským symbolům.
Jdou s náma roboti vzdálených egyptských pyramid.
Jdou s náma roboti stínů dálkou psanejch závětí.
Jdou s náma roboti krbů kdejaký hospody.
Jdou s náma roboti knížek příštích Starejch pověstí.
Jdou s náma roboti blábolů vědeckých povídek.*

*Znám svýho robota jménem,
mám svýho robota rád,
můj robot snídá jenom mazut,
zejtra dělá doktorát.*

*Jdou s náma roboti stínů zepředu i zezadu.
Jdou s náma roboti dívek nalíc i naruby.
Jdou s náma roboti klíčů narvanejch ledniček.*

*Jdou s náma roboti hořkech zpráv růžovejch frázi.
Jdou s náma roboti slávy dávno prázdnějch sálů.
Jdou s náma roboti stínů hvězd, co už maj narváno.
Jdou s náma roboti vábení milostnejch předeher.
Jdou s náma roboti bílejch snů vychladlejch postelí.*

*Znám svýho robota jménem,
mám ho tak upřímně rád,
můj robot už se mnou snídá,
dál denně mě dojíká.*

Znám ho jménem.

(C&K Vocal. *Roboti / Výčitky*. SP, vinyl. Praha: Supraphon, 1984.)

Ladislav Kantor

Óda na konec betonové revoluce

I. Prolog – Slova / Obhajoba

*Mluvil k nim tiše a dlouho
a nic se ani nepohnulo.*

*Mluvil jsem tiše a dlouho
a nic se ani nepohnulo.*

*Dlouho jen tiše naléhal
a pořád se nic nepohnulo.*

*Dlouho jsem tiše naléhal
a pořád se nic nepohnulo.*

*Naléhal, vysvětloval
a vůbec nic se nepohnulo.
Potom jsem na ně začal rvát,
stejně se nic nepohnulo.*

*/: A nikdo nic nevnímal,
jen jejich pohled cítím.
I kdybych stokrát lhal,
ty tváře nerozsvítím. :/*

*Chodili zemí nazdařbůh,
na rukou měli rukavice
a hladili v nich holubice
v sádrovém provedení.*

*Chodili léta poslepu,
tak vycházeli na ulice,
ač svítila jim večernice
na toto představení.*

*Měli ještě leccos rádi,
sypali patník u dálnice.
Skončila betonová revoluce
a tráva je na vymřeni.*

*Zpívali jenom na dvou tónech.
Své písně nikdy nedohráli.
A pak se tomu všichni smáli.
Byl to čas nejsmutnější.*

II. Epilog – Až vymyslíme slunce svít...

*/: Tam vymysleli slunce svít
a nejchytřejší z nich zatmění.
Pak zamkli a šli zatemnit
a usínali unavení:/*

*Všechno už dávno věděli.
Měli vědecká pojednání
i o ženách, žití a umírání,
Tím byli nejslavnější.*

*Ve městech měli velký dům,
tam svoje děti shromáždili.
Když už se jim tak narodily,
přes četná opatření.*

*Tak jim šli aspoň ukázat
muzeum lesů, vod a strání,
kde předvedou jim na počkání
to, co už dávno není.*

*A díky vědcům nesmrtelní
pak velkou bombou ochránili
ten svět, co právě vymysleli.
Byl to čin nejskvělejší.*

*/: Tam vymysleli slunce svit
a nejchytřejší z nich zatmění.
Pak zamkli a šli zatemnit
a usínali unavení: /*

*Chodili zemí nazdařbůh,
na rukou měli rukavice
a hladili v nich holubice
v sádrovém provedení.*

*Chodili léta poslepu.
Tak vycházeli na ulice,
ač svítila jim večernice
na toto představení.*

*A blázni psali do větru
podivně krásné romány.
Snad ze strachu byly napsány.
Nikdo je nečte a nic se nezmění.*

*Protože ti, co je jich vždycky víc,
čtou katalogy a jízdní řády.
Sledují módu a hitparády
a jsou ze všech nejšťastnější
/: jsou ze všech nejšťastnější: /*

*/: Až vymyslíme slunce svit
a nejchytřejší z nás zatmění,
pak zamknem, půjdeme zatemnit
a usínáme unavení. : /*

(C&K Vocal. *Cesta svědomí*. Kompilace 2CD se čtyřmi dříve nevydanými skladbami.
Praha: Supraphon, 2005.)

Ladislav Kantor

Cesta světla

Víra

jak zasněžená mýtem...

Víra

jak kodex dokořán...

Z kánonů:

Víra – do větru psaná báseň

o touze na kahánku – a svatých opodál.

Nevidíš je?

Vzpínáš se a pochybuješ,

jak vládneš svým dětem nezkroceným

– jen vírou,

nebo křtem nalomených?

Vírou?

Je to JEN VÍROU?

– chceš za každou cenu ságu

nehybnost sarkofágu...

co tvůj bič – otčenáš?

Kde je ten RÁJ...?

Chvíle, která je to chvíle

chvíle, v které kříž svítí bíle...

Víra, že cesta vede k cíli

v jediné šťastné chvíli,

to je ten věčný RÁJ?

A potom přijde:

chvíle – vyhřezlá z dnů jak válka,

cest do Mekky a zpátky

a nesmrtelných gest.

Je to jenom chvíle:

dny u stromu nářků,

kdy hledáš cestu domů,

sta pochyb v horečkách...

Je to ten RÁJ?

Kam to zvou

– kněze i psychopaty,

kam to zvou?

Kam to zvou

– smrt stojí mezi vraty,

za něhou...

Ruletou

– zrozeným za potraty

koupenou...

Co to čtou

– škváry i samizdaty

podjednou...

Zvou do pekel

– a s nima všichni svatý

zvou do pekel

– laici na slovo vzatý

zvou do pekel

– jsou bledý a z čeho platí?

zvou do pekel

– kdo odvolá co uviděl

zvou do pekel

– kdo zapře otce poprvé

zvou do pekel

– kdo strachy ztratí řeč

zvou do pekel

– kdo spálí knihu knih

zvou do pekel

– prvních i posledních...

NE!

Zvou nás do rájů:

*nomádi narkomany...
zvou nás do rájů
hasiči pyromany...
zvou nás do rájů
na mandát nebeský many
– jak blázni se s blázny
o bláznech svých domlouvaj!*

*Lásko, lásko
dej nám sílu!
Sílu
žít v pochybách...*

*V reji zmatků snů a těl
slavici šaškům na dostřel
kdo měl paměť – ten zapomněl
kdo chtěl to říct – ten neuměl
kde je past – kde ideál
nový sen – plášť na karneval
Osud je někdo kdo nás znal
a kdo nás v pádu narovnal
Stále dál a stále dál
ať střílí děla na portál
ať biblí splní děti sběr
mistr světa je Ahasver*

*Kde jste kdo?
co se svobodou, kterou za vás
někdo jinej vystřílel!
Kde jste kdo?
a kdo vám svědomí vstříc
bezvědomí rozstřílel!*

Lásko,

dej nám sílu!

Sílu

žít v pochybách...

Kde je ten svět?

co s dechem milodarů

dochvástal se až na konec!

Kde je ten svět?

co s milým smíchem blbů

NE v ANO změnil za měšec!

Zase zvou

– kněze i psychopaty

podjednou...

Zase zvou

– smrt stojí mezi vraty

za něhou...

Ruletou

zrozeným za potraty

zrazenou...

Zapálí

škváry i samizdaty

– najednou...

Zvou do rájů

– a s nima všichni svatý

Zvou do rájů

– laici na slovo vzatý

Zvou do rájů

– jsou bledý a z čeho platí?

Zvou do rájů

– kdo odvolá co uviděl

Zvou do rájů

– kdo zapře otce poprvé

Zvou do rájů

– kdo strachy ztratí řeč

Zvou do rájů

– kdo spálí knihu knih

Zvou do rájů

– prvních i posledních...

NE!

Zvou nás do pekel:

chudáci supermany...

zvou nás do pekel:

básníci grafomany...

zvou nás do pekel:

na mandát nebeský many

– jak blázni se s blázny

o bláznech svých domlouvaj!

Je ticho.

Zas jenom anděl zná zem Nikoho.

Ten věčnej šepot, z předtuchy křik.

Až do pádu hvězd. A za zády.

Kdo to tu znal? Kdo z nás ten osudný den,

slyšel spíš než slova – nářek NÁŘEK!

až nad propast...

Jdeme tam, a nebo zpátky?

Žijeme plytkej čas

kdy sliby jak chyby

a komu jsme napospas

svým věčným CO KDYBY

My zvětráme jako čaj

jak nic jako věci

nám tu medaili pak daj

*za pac za dvě deci
My dojdem na konec vět
i bez velký snahy
A zralí spíš na věnec
jdem souhvězdím Vah
Žijem přízemní časy
a kdekdo z nás mlčí
my nemáme hlas jen hlasy
co mluví za nás
Je dusno jako vzkaz
že náš čas na pochyby
míří na dogmatickej sraz
kde mlčí i ryby
My slepneme na poukaz
na ruletě s daty
a snobi si lámou vaz
za štos slovní vaty*

*Bohužel je náš Pánbu
princ bez hlavy co dává nám rady
Bohužel je ten Pánbu
ten pomatenej fanda do rozvodů
BOHUŽEL je náš svět
BOHUŽEL je náš byt – dvakrát dva...
BOHUŽEL je ten šašek
co baví nás jen od pasu níž...
popleta klaun co touží
dát nám navěky smích!
Ale:
BOHUŽEL sbírá mozky
co změknu po cukru štěstím
BOHUŽEL je zas nalitej
BOHUŽEL, bohužel...!!*

*Zem je bílá.
A ústa v nebi.
Ve verších křídla.
A v klecích ptáci.
Je ještě brzy.
A plno vody.
Všechno je blízko.
Čas na pochyby.
Slyšíš!?*

(C&K Vocal. *Causa Krysař*. LP, vinyl. Praha: Supraphon, 1989.)